

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERÇUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

PO DNEVU SPOMINA

Pred dobrim tednom smo tudi mi praznovali dan spomina na huda preganjanja nacifašističnih režimov v Evropi pred dobrim pol stoletjem. Dan naj bi pomenil primerno oddolžitev milijonskim žrtvam Hitlerjevega nacizma po Evropi, pri nas pa še Mussolinijevega fašizma. Vse to smo sicer obeležili že v prejšnji številki, sicer s specifično navezavo na Trst ob znani proslavi v Rižarni. Ob tem je bilo nato veliko odmevov, pozitivnih pa tudi negativnih. Prvi so prišli zlasti s strani naše narodne skupnosti, saj je v tržaškem taborišču našla ob žalni proslavi primerno mesto tudi slovenska beseda. Govor tržaškega župana, uradnega govornika na proslavi, je ob simultanjem prevajanju v slovenščino izzvenel kot priznanje krivde fašizma in nacizma z njih odločno obsodbo. Kot bela vrana je tu manjkal predsednik odbora za Rižarno, tržaški občinski odbornik za kulturo (!) in poslanec AN v rimskem parlamentu. Pa saj tu ni bilo mesta zanj. Preveč se razvpito naspotuje odprtju do Slovencev. Pri tem ga je še presegel sam državni prvak stranke in sedanji podpredsednik vlade, ko je dejal, da so fašistični rasni zakoni prava sramota za Italijo... Kdaj pa bo kaj takega rekel za preganjanje Slovencev?!

Zelo lepo je tudi izzvenel nagovor tržaškega škofa, ki je tu izrekel tudi v slovenščini nekaj zelo globokih misli ob tragediji žrtev totalitarnega režima.

Na kaj pa se danes vse spominjamo? Pred nami so grozotne oz. strahotne podobe koncentracijskih taborišč zlasti v Nemčiji, Avstriji, na Poljskem (Auschwitz), pa tudi v Italiji (Rab, Gonars) poleg zaporov z nečloveškimi mučenji - kot na primer v Trstu, v ulici Bellosguardo, nato konfinacije ter internacije, vsi ti kraji so še danes temna in grozotna priča trpljenja tisočev in tisočev Slovencev.

Videti je bilo, da je človeštvo izgubilo razum, kar je bilo posebno vidno v preganjanju tistega časa. Seveda se v marsičem ta izguba razuma kaže kar v celih narodih, v imenu katerih so njih brezglavi voditelji izvrševali svojo uničevalno politiko.

Zgovorno je v zvezi s tem nerazsodnim hudodelskim početjem zapisal nemški filozof Karel Jaspers, da so se prav v imenu nemškega naroda tedaj počenjali brezumni zločini kot še nikoli prej. Tudi italijanski liberalni mislec Benedetto Croce je sicer manj eksplicitno, ampak s prepričanjem zavračal takratno zlo fašističnega režima in se zavzemal za svobodo.

Odmevi na letošnji dan spomina so torej raznoliki. Pri veliki večini prebivalstva - zlasti pri nas - pomeni to res dan osvoboditve izpod tiranskih režimov 20. stoletja. Že od začetka 20. stoletja tudi lahko štejemo vrsto gest za ustvarjanje vojne atmosfere. Tako piše nemški zgodovinar Fueter, da je prvo svetovno vojno povzročilo prav nemško rožljanje z orožjem s strani bojevitnega cesarja Viljema II., ki je sam sicer vojno preživel, čeprav je moral nato zapustiti svojo nekdanj mogočno državo in je nato šele ob začetku druge svetovne vojne kot častiljiv gospod umrl na Nizozemskem leta 1941, prav gotovo boljše kot kasnejši Führer.

Sicer pa je prav Nemčija v preteklem stoletju najbolj negativno obeležila zgodovino Evrope. Ko se zato zdaj spominjamo na vse to, le pogledjmo še globlje v zgodovino človeških dejanj vse do našega časa. **STRAN 16**

ANDREJ BRATUŽ

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU PRAZNOVALO STOLETNICO

SKRIB ZA SLOVENSKO BESEDO IN ZA KULTURNO SOŽITJE

IVAN ŽERJAL

Od tistega daljnega leta 1902, ko je bilo v Trstu ustanovljeno Dramatično društvo, bo minilo kmalu sto in

eno leto. Kljub večkrat nenaklonjenim zgodovinskim okoliščinam je slovensko tržaško gledališče še vedno med nami kot ohranjevalec in ambasador slovenske be-

sede in kulture, pa tudi kot povezovalni člen in posrednik na ozemlju, ki je stičišče več kultur in svetov, v prvi vrsti latinskega in slovanskega.

STRAN 3

FOTO KROMA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ GORICA

POGLED NA ŠTIRIDESET LET PREHOJENE POTI

DANIJELO DEVETAK

Dom. To je že vrsto let za številna kulturna, vzgojna in rekreativna društva in organizacije v Gorici Katoliški dom, današnji Kulturni center Lojze Bratuž. Nastal je po zaslugi velikih idealistov, ki so si

sredi prejšnjega stoletja prizadevali za kulturni in verski prepoved v mestu in so s svojim podvigom omogočili, da se naša stvarnost v okviru te strukture še vedno razvija. V zadnjem letu se je ta naša zlahka ustanova na Drevoredu 20. septembra spominja-

la 40-letnice obstoja z vrsto pobud; prejšnji četrtek, 30. januarja, pa se je proslavljanje lepega jubileja končalo z bogatim kulturnim večerom, na katerem je bil predstavljen zbornik "Prehojena pot. Temelj in upanje za prihodnost."

STRAN 3

FOTO BUMBAGA

PRED PRAZNIKOM KULTURE

SAMOBITNOST IN KORENINE

Slovenci smo eden redkih narodov, ki vsako leto praznujemo dan kulture, ki se ujema z obletnico smrti našega velikega pesnika Franca Prešerna.

Vsako leto znova se obnavlja zdaj že ustaljeni obred, da na ta dan prirejamo v naši sredi Prešernove proslave. Na Prešernov dan, kot v pogovornem jeziku imenujemo praznik kulture, prirejamo vrsto kulturnih prireditev, s katerimi sami sebi in drugim govorimo o svoji kulturi, ki nas je Slovence kot narod ohranila skozi stoletja.

Identiteta nekega naroda in zato tudi naše slovenske manjšine v Italiji se lahko meri tudi po kulturni samobitnosti, ki je sicer odprta do drugih in drugačnih, a je najprej svojim koreninam in izročilu zavezana in zvesta.

Teško bi zapisali, da smo danes lahko zadovoljni s kulturo pri nas, pa čeprav imamo niz prireditev v naši sredi, s katerimi se iz dneva v dan potrjujemo kot narodna manjšina, kot pripadniki slovenskega naroda. Včasih se sprenevedamo, da je z našo kulturno samobitnostjo in odnosom do nje vse v redu, a vemo, da ni tako.

Naši pisatelji in pesniki vse bolj poredko izdajajo knjige v naši sredi, kar je za vso manjšino slabo. Vse manj založb v naši sredi izdaja knjige naših ljudi in vse manj ljudi kupuje knjige in vse manj ljudi iz naših vrst je pripravljen odšteti nekaj denarja za knjige in vse druge kulturne dobrine, obenem pa nimajo nobenega pomisleka, da je treba mehanika, zidarja, vodoinštalaterja in vse druge podobne usluge masno plačati.

Kultura se pri nas prevečkrat zmotno pojmuje kot nekaj preživetega, odvečnega, predvsem pa se pojmuje še vedno kot nekaj, kar mora biti zastoj, ponujeno, brezplačno, vedno na razpolago... **STRAN 16**

JUP

1
ČETRTEK,
6. FEBRUARJA
2003

Dežela Furlanija-Juljska krajina

Ob 40-letnici posebnega statuta naše dežele je bila v petek, 31. januarja, slovesnost. 3. člen statuta se glasi: "V deželi se priznava enakost pravic in ravnanja vsem državljanom ne glede na jezikovno skupino, kateri pripadajo, z zaščito njihovih etničnih in kulturnih značilnosti." (stran 2)

Minister v Gorici

Minister RS za evropske zadeve Janez Potočnik je obiskal Gorico. (stran 10)

Porčinj

Dogodki na Porčinju so po 58 letih še vedno predmet zgodovinskih razprav. (stran 12)

03 Drago Legiša
OGENJ SE LAHKO SPREMENI V POŽAR

04 Matjaž Rustja
DR. KRAŠOVEC NA PROSEKU O BOŽJI PRAVIČNOSTI

05 Brane Senegačnik
KULTURNA VLOGA KATOLIŠKIH MEDIJEV

14 Mara Petaros
INFLACIJA V MESECU JANUARJU

16 Janko Kulmesch
GLADUJEJO ZA OHRANITEV SLOVENŠČINE

SVET OKROG NAS

SLOVESNOST OB 40-LETNICI STATUTA F-JK

ŠTIRIDESETLETNICA
ZAMUJENIH
PRILOŽNOSTI

IVAN ŽERJAL

Tisti Slovenci, ki smo se prejšnji petek bodisi službeno bodisi kot gostje udeležili slovesnosti ob 40-letnici posebnega statuta dežele Furlanije-Juljske krajine v palači deželne sveta v Trstu, smo od nje odhajali z verjetno ne ravno pozitivnimi vtisi. Človeku je bilo tako, kot če bi prisostvoval predstavi, v kateri je veliko blišča, a malo vsebine, vsaj tiste, ki približe zanimaja nas Slovence. Če odmislimo omembo naše in furlanske prisotnosti s strani predsednika deželne sveta Antonia Martinija (ta je tudi na kratko pozdravil v slovenščini in furlanščini) in omembo 3. člana statuta, ki precej ohlapno govori o zaščiti manjšin v F-Jk, s strani prof. Sergia Bartoleja (slednji pa je k temu še dodal, da ta člen danes že presega svoj prvotni pomen zaradi današnjih pojavov priseljevanja in odseljevanja), ni bilo o nas povedane skoraj nič. Pa tudi vsebina govorov predsednika poslanske zbornice Pierferdinanda Casinija (na sliki levo), predsednika deželne vlade Renza Tonda in ostalih govornikov se je zdela zares priložnostna in malo konkretna, kakor da ne bi vedeli, kam s to avtonomijo, kljub vsem zahtevam po večjih pristojnostih, zlasti na področju zunanje politike.

Slovinci 40-letnice statuta F-Jk ne moremo praznovati veselo in sproščeno. Če dobro pomislimo, je ta dežela dobila statut avtonomije tudi, če ne predvsem zaradi prisotnosti narodnih in jezikovnih skupnosti, kot je naša. Ta prisotnost pa v statutnem besedilu prihaja na dan le v zelo ohlapni obliki v že omenjenem 3. členu (o tem pišemo tudi na drugem mestu). V vseh teh desetletjih smo bili namreč priče dejstvu, da se je vedno hotelo izkoriščati ugodnosti, ki jih avtonomija prinaša, ne da bi obenem tudi zadostili obvezam, ki jih ta določa, pa čeprav

v ohlapni in nezadostni obliki.

Ne gre samo za 3. člen statuta. Gre tudi npr. za tak volilni zakon, ki bi narodnim skupnostim, kot je ravno naša, slovenska, omogočil, da imajo svoje predstavnike v deželni svet. Deželna uprava do danes ni hotela preveč slišati na to uho, kako bo v prihodnje, pa seveda ne vemo. Levosredinski kandidat za deželne predsednika Riccardo Illy se je sicer obvezal, da bo treba iti v to smer.

Ravno tako ne moremo ostati ravnodušni ob ravnanju

Dežela Furlanija-Juljska krajina praznuje 40-letnico svojega obstoja. Italijanski parlament je namreč z odobritvijo njenega statuta 31. januarja 1963 izpolnil ustrezno določilo ustave, ki govori o ustanovitvi petnajstih dežel z navadnim statutom in petih dežel s posebnim statutom (Sicilija, Sardinija, Dolina Aoste, Tridentinsko-Gornje Poadižje ter Furlanija-Juljska krajina). Dogodek nam nudi priložnost, da v temeljnih obrisih obnovimo časovne in politične okoliščine, v katerih se je porodila zamisel in potem izvedba avtonomnih dežel v Italiji.

Ustavodajna skupščina, ki je imela nalogo izdelati novo

FOTO KROMA

deželne uprave v zvezi z odnosom do teritorija, na katerem živi naša skupnost. Ukinitve Kraške gorske skupnosti in zelena luč v pristojni komisiji načrtu kraškega parka, kot je po volji tržaški protislovenski desnici, sta najbolj eklatantna primera takega odnosa. Vse to ni dobra popotnica za deželo, ki hoče postati v večji meri politični subjekt tudi v mednarodnem okviru, saj po nepotrebnem meče polena pod noge narodu, katerega večinski del se nahaja v državi, ki neposredno meji na F-Jk in ki bo prihodnje leto postala članica Evropske zveze.

Iz vsega povedanega sledi, da je pot do popolnega izvajanja in asimiliranja deželne posebnega statuta še dolga. Upati je le, da bo izid bližnjih deželnih volitev pospešil korak po tej poti.

ustavo države po drugi svetovni vojni (zasedala je v letih 1946 in 1947), se je namreč odločila, da poleg občin in pokrajin ustanovi tudi dežele, ki naj bi na določenih področjih imele tudi zakonodajno oblast, se pravi avtonomijo. Petim deželam je zaradi njihovih specifičnih značilnosti priznala večjo avtonomijo kot ostalim petnajstim. Med le-te so po obširni razpravi vključili tudi območje Furlanije in tistega dela goriške pokrajine, ki je po mirovni pogodbi ostal v mejah Italije. Odtod ime Furlanija-Juljska krajina, ki ji je bila priznana posebna avtonomija zaradi njene obmejne lege in prisotnosti slovenske manjšine (na Goriškem). Trst ni prišel v poštev, ker je bila po mirovni pogodbi predvidena ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja. Ustavodajna skupščina pa je istočasno s po-

POMEMBNA OBLETNICA

OB JUBILEJU
DEŽELE F-JK

ALOJZ TUL

sebno prehodno določbo odložila dejansko ustanovitev dežele Furlanije-Juljske krajine na poznejši čas.

Po rešitvi tržaškega vprašanja in vrnitvi Trsta Italiji leta 1954 je postalo spet aktualno vprašanje uresničitve avtonomne dežele F-Jk. Tako se je koalicijska vlada, ki so jo sestavljale stranke DC, PSDI in PRI pod predsedstvom Amintoreja Fanfanija leta 1962 obvezala takoj ustanoviti našo deželo. Takrat je nastopila edinstvena priložnost, da se v deželni statut vključijo tudi določila o zaščiti slovenske manjšine. To so tudi zahtevali predstavniki strank in organizacij, v katerih so se takrat prepoznavali Slovenci. Opozijski stranki PCI in PSI sta nekaj časa podpirali zahtevo Slovencev, toda vladne stranke so nasprotovale, da se v statut vnese manjšinska zaščita. Ker je v primeru deželne statuta šlo za ustavni zakon, za odobritev katerega je bila potrebna dvotretjinska večina, so na koncu zanj glasovali tudi komunisti in socialisti, da ne bi nanje padla odgovornost, če parlament ne bi odobril statuta.

Prisotnost jezikovnih manjšin indirektno priznava 3. člen statuta, ki se glasi: "V deželi se priznava enakost pravic in ravnanja vsem državljanom ne glede na jezikovno skupino, h kateri pripadajo, z zaščito njihovih etničnih in kulturnih značilnosti". Zaradi takšne ohlapnosti besedila se je Dežela stalno izmikala sprejemanju zaščitnih določil za slovensko manjšino.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

NAJ SE SPREMENI TUDI TRST

Dan spomina v Rižarni je bil dogodek, ki zagotovo zasluži dolgotrajnejšo pozornost. Dobesedno tik pred dvanajsto je bil scenarij spominske slovesnosti spremenjen. Tako se je oglasila tudi slovenska beseda, poleg tega so bili v županovem govoru izpostavljeni zares pomembni poudarki. Naši narodnostni skupnosti je bilo priznano preganjanje in trpljenje pod fašizmom, omenjeni so bili nevdružni rasistični zakoni, enako izrazito je bilo geslo "preseči, ne da bi pozabili". V dogodek sodi ne nazadnje zaostritev s skrajno desnico, ki je sicer desnosredinskega župana zaradi takšne slovesnosti grobo napadla. Ob tem je stranka Naprej Italija ponovila namen odpiranja v odnosu do slovenske narodnostne skupnosti, ki po mnenju iste stranke zaradi svojih žrtev v Rižarni zasluži spoštovanje.

Več kot samo zadovoljni zaradi popolnoma spremenjenega odnosa tržaške desne sredine do naše manjšine se seveda sprašujemo, kaj je botrovalo tako presenetljivo obarvanemu Dnevu spomina. Preobrat je pač prevelik, da bi bil brez globljega pomena. Razlog zanj so lahko bližajoče se deželne volitve, razlog je lahko vse bližji datum vstopa Slovenije v Evropo, razlog je lahko - čeprav se nemara zdi zgolj krajeven - novo vzdušje v Gorici, ki je gotovo razprlo nova obzorja, in to ne samo za slovensko manjšino, ampak tudi za mišljenje večinskega naroda. Razlogi so lahko še drugi, toda bistven je njihov skupni imenovalec: tako, kot je bilo doslej, več ne gre. Preprosto ne gre več, zato je nujno ubrati pov-

V VESOLJU IN VOJNI

NEZMOTLJIVOST
TEHNOLOGIJE LE ŠE
PRAVLJICA

BREDA SUSIČ

Močna in velika Amerika je za nekaj dni postala ranljiva, majhna, humana. Ko je v soboto, 1. februarja, ves svet videl tragično nesrečo, ki se je pripetila vesoljski ladji Columbia, je za trenutek pozabila na priprave na vojno proti Iraku in sočustvovala z ZDA ob izgubi sedmih astronautov (med njimi je bil prvi izraelski astronaut) in najstarejšega vesoljskega plovila.

16 minut pred pristankom se je Columbia ob vstopu v zemeljsko atmosfero raztresčila. Dogodek se je zgodil popolnoma nepričakovano, tako da je alarm od trenutka, ko so v središču za nadzor poletov v Houstonu zaznali neobičajno visoke temperature na levem krilu plovila, do tragedije trajal le sedem minut.

Prva domneva za vzrok nesreče govori o okvari na termičnih ploščicah, ki plovilo ščitijo pred visokimi temperaturami, ko ob vrnitvi okrog ladje zagori zrak ob trčenju v atmosfero. Ob vzletu se je namreč od nosilne rakete odločil kos varovalne obloge in udaril v levo krilo. Ob udarcu je odpadlo nekaj ploščic. Iz Houstona so takrat morda preveč lahkomišlno ocenili, da gre za zanemarljivo škodo, ki ne bo imela posledic. Sicer pa bi bilo težko, če že ne nemogoče, kakorkoli ukrepati, tudi če bi takrat ugotovili, da Columbia zaradi okvare ne bi smela več pristati. 22 let stara vesoljska ladja namreč ni bila opremljena za sprehod astronautov v vesolju, kot tudi

ne za morebitno zasidranje na mednarodno vesoljsko postajo. Prav ta "odkritja" so bila pravzaprav vzrok za vrsto obtožb na račun NASE, češ da ni poskrbela za varnost astronautov in da se je po 113 poletih preveč samozavestno zanesla na to, da nikoli ne bo šlo nič narobe.

Druga domneva o vzroku nesreče pa govori o tem, da je bil naklonski kot Columbie, ko se je približevala atmosferi, nepravilen. Kot je do potankosti izračunan, saj termični ščit ne more popolnoma zavarovati plovila pred visokimi temperaturami v primeru, da je ta preveč ali premalo nagnjen.

V trenutku, ko Bush napoveduje, da bo v prvih 48 urah napada na Irak spustil 3.000 bomb, ki bodo s tehnološko natančnostjo zadele samo izbrane cilje in nič drugega, svet ne verjame več pravljici o nezmotljivosti tehnologije in se mu z razblinjenimi gotovostmi podirajo tla pod nogami - ugotavlja Scalfari v dnevniku La Repubblica. V tem splošnem občutku negotovosti je vprašanje samo še to, kdo bo svetu ponudil večjo gotovost. Ameriški državni sekretar Powell bo v sredo Varnostnemu svetu OZN ponudil dokaze o iraškem orožju za množično uničevanje. Turčija, Egipt, Alžirija, Južna Afrika in Nemčija (ki v Evropi ostaja vedno bolj osamljena) pa skušajo prepričati svet, da se je treba vojni izogniti. Kdo bo bolj prepričljiv, bomo ugotovili že v naslednjih dneh in tednih.

NOVI
GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 532 052
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN;

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

NOTRANJA POLITIKA V ITALIJI V HUDI KRIZI

OGENJ SE LAHKO SPREMENI V POŽAR

DRAGO LEGIŠA

Kasacijsko sodišče je razsodilo, da se na sodišču v Milanu lahko nadaljuje kazenska obravnava proti poslancu in najozjemu sodelavcu predsednika vlade Berlusconi Previtiju. Kazenska obravnava je bila prekinjena po nedavno tega odobrenem zakonu o zakonitem sumu, za kar je v parlamentu vodila boj na nož prav sedanja vladna večina. Previti je obtožen, da je podkupoval sodnike, enaka obtožba pa velja tudi za Berlusconi, vendar se obravnava proti slednjemu še ni začela. Rzsodba kasacijskega sodišča je očitno spravila ob živce predsednika vlade, ki je tik pred odhodom na obisk v London in Washington - v obeh prestolnicah se je z Blairom oziroma Bushem pogovarjal o irski krizi - izročil uredništvom vseh televizijskih omrežij filmsko kaseto, katere vsebina pomeni zelo odločen in oster napad na sodno oblast v državi. S tem pa je zanetil ogenj, ki se lahko spremeni v požar, kar pa bi utegnulo močno in morda celo usodno zamajati temeljne institucije v državi. "Oblast je s poudarjenim glasom dejal Berlusconi - pripada ljudstvu, izvajajo pa jo od ljudstva izvoljeni predstavniki, ne pa ljudje, ki po uspešno opravljenem natečaju oblečejo črno togo (oblačilo sodnikov, op. pisca), saj morajo slednji le izvajati zakone". Zoper to izjavo je zelo ostro odgovorilo Vsedržavno združenje sodnikov in poudarilo, da je predsednik vlade napadel celotno italijansko sodstvo in s tem hudo omajal "zaupanje državljanov v neodvisno sodstvo". Kmalu nato se je oglašil podpredsednik Višjega sodnega sveta Virginio Rognoni in dejal, da "vlada črnih tog ne obstaja in da so napadi, ki obrekujejo in zanikajo legitimnost sodnikov, nedopustni", "ihtava zakonodaja pa ne vodi nikamor". Po 104. členu republiške ustave je sodstvo avtonomna neodvisna veja oblasti, Višji sodni svet pa je njen glavni, ki mu predseduje sam državni poglavar. Zato smemo upravičeno sklepati, da z izjavo podpredsednika Rognonija soglašata tudi predsednik republike Ciampi. Je to tudi znak prvega hujšega razhajanja med predsednikom vlade Berlusconi in predsednikom republike Ciampijem, ki je porok in čuvar republiške ustave?

Kot beremo v dnevnem tisku, Berlusconi in njegova parlamentarna večina menita, da je reforma sodstva neodložljiva in da je "Dom svobosčin" že sestavil ožjo komisijo izvedencev z nalogo,

da izoblikuje ustrezen zakonski predlog. Sam Berlusconi je izjavil, da bo reforma sodstva izvedena v tem letu! Eno temeljnih vprašanj je v tej zvezi parlamentarna imuniteta, ki jo je do prve polovice devetdesetih let natančno urejal 68. člen republiške ustave. Po tem členu noben parlamentarec ni mogel biti predmet ne kazenske preiskave ne aretacije, ne da bi sodni postopek prej potrdila pristojna poslanska oziroma senatna komisija. Zanimivo je, da je ta ustavni člen bil korenito spremenjen prav na pobudo in in zahtevo dveh danes najbolj zvestih Berlusconijevih zaveznikov, in sicer Bossija ter Finija. Tedaj je namreč bila v polnem teku "operacija čistih rok" in so omenjena politika predvsem iz oportunističnih razlogov podprli tudi drugi parlamentarci tedanje opozicije, tako da je bil člen 68. bistveno spremenjen, s čimer so sodniki v Milanu dobili krepko podporo in tako dejansko naredili konec t.i. prvi republiki. Čez noč so tako rekoč izginili s prizorišča DC in PSI, torej stranki, ki sta ves povojni čas vodili italijansko državo. Bistveno omejena parlamentarna imuniteta zdaj ne pripada Berlusconi in njegovim prijateljem, proti katerim že potekajo ali bodo potekale kazenske obravnave. Pravijo, da takega stanja ni v nobeni demokratično urejeni državi. To je sicer res, vendar se s tem današnja zgodba ne opravičuje.

Vladajoči "Dom svobosčin" ima v obeh vejah parlamenta krepko večino in bi lahko svoj program reform izvedel tudi brez sodelovanja opozicije. Vprašanje pa je, ali bo ohranil potrebno enotnost, ko se bo spopadel s tako kočljivo tematiko, kot so odnosi med zakonodajno, izvršno in sodno oblastjo, torej s tremi nosilnimi, a samostojnimi stebri demokratične države. Ne moremo se otrestiti vtisa, da prevladuje v Berlusconiju miselnost podjetnika, ki ima pred očmi le uspeh svojega podjetja, medtem ko ima kot predsednik vlade tudi in predvsem druge skrbi, saj ima opraviti tudi z zadevami, ki niso gmotne narave in nimajo opravka z razmerjem med dohodki in odhodki, ker je politika v bistvu skrb za javno blaginjo ali bi vsaj morala težiti po takšni skrbi. Ko se je Berlusconi začel vseprek spopadati s sodno oblastjo, je gotovo zanetil nevaren ogenj, če pa bi se ta spremenil v požar, bi njegove posledice morda postale usodne za državo. Za srečo obstaja Evropska zveza, ki je s svojimi institucijami porok demokracije.

3

ČETRTEK,
6. FEBRUARJ
2003

S 1. STRANI

SKRB ZA...

Že samo dejstvo praznovanja stoletnice izpričuje, da se je v duši Trsta "vendarle ohranil glas različnih svetov, ki so tu zaživel v univerzalnih razsežnostih gledališke ustvarjalnosti", kot se je v svojem slavnostnem nagovoru na jubilejnem poklonu v nedeljo, 2. t.m., v Kulturnem domu v Trstu izrazil predsednik upravnega sveta Slovenskega stalnega gledališča Filibert Benedetič.

Nedeljske slovesnosti se je udeležilo res izjemno veliko število ljubiteljev našega gledališča od blizu in daleč ter vrsta uglednih gostov. Za pravo senzacijo je poskrbel tržaški občinski odbornik za kulturo in poslanec Nacionalnega zaveznitva Roberto Menia, ki je prvič prestopil prag Kulturnega doma oz. se udeležil kake kulturne manifestacije slovenske narodne skupnosti.

Predstavnitvo Slovenije je bilo na zelo visoki ravni na čelu z zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom, državnim

nih del Kulturnega doma ter na nepriznavanje njegove vloge čezmejnega sodelovanja. Ob vsem tem pa je po Benedetičevih besedah potrebno tudi "utrditi vlogo matične domovine Slovenije, ki predstavlja jamstvo ne le za našo narodnostno skupnost, pač pa tudi za ves Trst in celotno deželo Furlanijo-Juljsko krajino, opredeljeno v središču obmejne civilizacije."

Jubilejni poklon se je pričel s predstavitev dveh priložnostnih publikacij - fotografskega zbornika o delovanju SSG v obdobju 1985-2002 in monografije Slovensko stalno gledališče. O publikacijah sta spregovorila urednika Miroslav Košuta in Maja Lapornik. Na ogled je bila tudi razstava o delovanju gledališča od leta 1945 do 1965. Razstava je nastala zlasti po zaslugi Bogomile Kravos, avtorice knjige o istem obdobju, in v sodelovanju s Slovenskim gledališkim muzejem iz Ljubljane, v imenu katerega je v nedeljo spregovoril njegov ravnatelj Ivo Svetina.

Osrednji dogodek jubilejnega poklona pa je bil prav gotovo gala večer, na kate-

nik-publikacijo Mirko Filej 1912-1962.

Večer je uvedel Mladinski zbor Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel pod vodstvom Damijane Čevdek in ob spremljavi instrumentalne skupine. Predsedni-

do slovenskega naroda, poštenost, doslednost, trdna volja in nepoboljšljiv idealizem, s katerimi so dosegli cilje, ki so se na začetku zdeli nedosegljivi." V publikaciji je nato "dragocen in poučen" seznam prireditev v letih 1962-

ca KC Bratuž prof. Franka Žgavec je v svojem nagovoru povedala, da so ob pogledu na zadnjih 40 let našega hrama pobrskali po brošurah in časopisju ter odkrili tudi marsikaj zanimivega in novega. Zelo plodno je bilo že obdobje od konca januarja 1962, ko je bil blagoslovljen Katoliški dom, do srede 90. let; še bolj pa je zaživel zadnja leta, saj je bila stavba leta 1996 temeljito obnovljena, tako da imamo danes pred sabo "impozanten kompleks z lepo urejenim okoljem", v katerem se lepo počutijo tudi italijanske ustanove. V teh prostorih je našlo v 40 letih dom veliko društev, ustanov in organizacij, ki opravljajo nepogrešljivo poslanstvo med našimi - zlasti mladimi - ljudmi. Ob pogledu na vse to moramo biti hvaležni, je rekla prof. Franka Žgavec, vsem našim prednikom, ki so uredili ta daljnovidni projekt; dodala je: "Upamo, da bodo znali tudi zanamci ceniti to bogastvo".

Za glasbeni utrinek sta nato goštrala violinist Peter Gus in pianistka Valentina Pavio, nakar je prof. Verena Koršič Zorn spregovorila o zborniku *Prehrojena pot. Temelj in upanje za prihodnost*. Ta vsebuje zajeten oris dela naše povojne kulturne zgodovine: "v njej se zrcalijo podedbe in dela pomembnih mož, ki so s pogorišča večdesetletnega kulturnega molka skušali ponovno priklicati v življenje prosvetno dejavnost na Goriškem ob pomoči navdušencev, ki so jo v obliki najrazličnejših društev častno privedli v tretje tisočletje," je povedala prof. Koršičeva. Knjiga je razdeljena na več sklopov: o najpomembnejših dogodkih pri nastajanju Katoliškega doma razmišlja Marija Kacin. V naslednjem sklopu najdemo v šopek povezane krajše zapise o ključnih možeh, ki so "po drugi svetovni vojni začeli obnavljati uničeno kulturno zgradbo goriških Slovencev." To so: Mirko Filej, Anton Kacin, Viktor Prašnik, Kazimir Humar in Ciril Koršič. Odlikovali so jih, je rekla govornica, "ljubezen

1996. V poglavju z naslovom *Prehrojena pot - Temelj in upanje za prihodnost* je avtorica Verena Koršič Zorn izluščila - s pogledom na temeljne kamne kulturnega delovanja v Gorici - tiste večno trajne vrednote, "na katerih sloni vsako resnejše osebno ali skupinsko delo". Zadnji del zbornika je posvečen "stanovalcem" Kulturnega centra, t.j. številnim organizacijam, ki imajo (ali so imele) sedež v njegovih prostorih. Bogato je tudi slikovno gradivo, zgovorna priča preteklih desetletij.

Na kulturnem večeru, ki ga je povezoval Jan Leopoli, sta nekaj pesmi zapela dva "zgodovinska" goriška zbora, ki sta neločljivo povezana s Katoliškim domom-Kulturnim centrom Lojze Bratuž: najprej Mešani pevski zbor Lojze Bratuž pod vodstvom Bogdana Kralja, na koncu pa še Moški pevski zbor Mirko Filej pod vodstvom Zdravka Klanjščka. Vmes je prof. Lojzka Bratuž predstavila zbornik *Mirko Filej 1912-1962*, s katerim se je Združenje cerkvenih pevskih zborov želelo oddolžiti človeku, ki je sredi prejšnjega stoletja bil duša prosvetnega delovanja na Goriškem. Bogata publikacija obravnava zlasti zadnje desetletje skladateljevega življenja, čas, ki ga je skladatelj preživel v Gorici. "Sadovi njegovega dela so vidni še danes in jih bo čas težko zabrisal," je rekla prof. Bratuževa. Uvodnemu prispevku o življenju, liku in delu Mirka Fileja sledi zapis o njem kot glasbeniku. Sledi štirinajst spominskih zapisov še živčih prič, nato pa sedemnajst Filejevih razmnoženih in neobjavljenih cerkvenih skladb. Zbornik se končuje z več kot 30 fotografskimi posnetki, ki lepo ponazorujejo Filejev čas in njegova prizadevanja. Obe knjigi je grafično opremil Franko Žerjal, tiskala pa Grafica Goriziana.

Večer se je v prijetni družbi vse številnejših ljudi, ki se v našem Kulturnem centru čutijo kot doma, praznično nadaljeval v bližnjih prostorih.

FOTO KROMA

sekretarjem za Slovence v zamejstvu in po svetu Črtomir Špacapanom in generalno konzulko v Trstu Jadranko Šturm Kocjan. Sicer je na organizatorje proslave naslovil posebno pismo predsednik Republike Slovenije Janez Drnovšek, ki je med drugim zapisal, da stoletnica tržaškega gledališča tudi za Slovence v matični državi ni obrobne pomena. Nova evropska obzorja "rišejo prijaznejše čase in bolj naklonjeno ozračje za ustvarjanje sožitja med večinami in manjšinami, za prepletanje njihovih zgodovinskih in kulturnih izročil, za spodbujanje njihovega ustvarjalnega sodelovanja in za utrjevanje medsebojnega spoštovanja in zaupanja. To naj bo naš skupni prispevek k evropski identiteti, ki priznava in spoštuje razlike ter spodbuja vsestransko prežemanje kultur in jezikov."

Skrb za slovensko besedo, ki jo SSG stalno goji, se po besedah Filiberta Benedetiča ne nanaša samo na njeno uveljavitev v manjšinskem okviru, pač pa tudi med Italijani, kar "utemeljuje vsaj vrednote kulturnega sožitja ob medsebojni strpnosti, če že ne višje vrednote umetniškega užitka." Kljub tej dragoceni vlogi pa SSG še vedno doživlja težke trenutke, vezane na stalno finančno krizo in na kritično stanje obnovitve-

rem so v krajših odlomkih prikazali večdesetletno delovanje SSG nekateri njegovi bivši in sedanji člani ter vrhunski igralci: Miha Baloh, Boris Cavazza, Lučka Počkaj, Danijel Malalan, Štefka Drolic, Nora Jankovič, Alojz Milič, Bogdana Bratuž, Aleš Valič, Anton Petje, Maja Blagovič, Lidija Kozlovič, Polde Bibič, Aleksander Valič, Miranda Caharija, Stojan Colja, Barbara Cerar, Vladimir Jurc, Stanke Leban, Milena Zupančič, Orazio Bobbio, Antonio Calenda, Boris Kobal in Adrijan Rustja, kateremu je bila tudi zaupana režija, medtem ko je nastopajoče pri klavirju spremljal Aleksander Vodopivec. Večer sta povezovala igralca SSG Nikla Petruška Panizon in Janko Petrovec, ki sta občinstvo nagovorila v štirih jezikih - slovenščini, italijanščini, furlanščini in nemščini - v znamenju tiste večjezične stvarnosti, v kateri slovensko tržaško gledališče živi in ustvarja že sto let.

S 1. STRANI

POGLED NA

Mirko Fileju, skladatelju in vsestranskemu prosvetnemu delavcu, ki je pred polovico stoletja pustil na goriški njivi neizbrisne sledove, pa je Združenje cerkvenih pevskih zborov postavilo trajen spome-

SREČANJE Z DR. KRAŠOVCEM V ŽUPNIJSKI DVORANI NA PROSEKU

VISOKI JUBILEJ

BOŽJA PRAVIČNOST NAM KAŽE POT ODREŠENJA

MATJAŽ RUSTJA

Dr. Jože Krašovec je na četrtkovem predavanju v okviru mesečnih srečanj na Proseku ponovno prevzel slušatelje z izredno globokim poznavanjem Svetega pisma. Temo *Božje pravičnosti v Svetem pismu*, ki zaseda v teološkem pomenu osrednje mesto v Bibliji, je predstavil skozi luč Stare zaveze in preko prodornih misli sv. Pavla.

V Stari zavezi ima pojem božje pravičnosti veliko večji pomen, kot ga mi danes razumemo. Najpogosteje nas namreč ta pojem veže na izrekanje sodb o pravilnosti neke situacije, na pravična ali krivična dejanja: v Stari zavezi pa pojem božje pravičnosti nadgradi še iskreno zavzemanje za človeka kot takšnega: za uboge, za vse, ki so odprti za navdih, za človeka, ki išče svoje mesto v svetu in v luči večnosti, za človeka, ki čuti svojo krivdo in se je hoče otresti ter doseči čistočo pred Bogom. Zato imenujemo božjo pravičnost tudi božje odrešenje.

Na podlagi Stare zaveze je sv. Pavel izdelal najbolj dovršeno teologijo o božji pravičnosti. "Pismi Rimljanom in Galačanom" predstavlja ontološki vrh, preko katerega ni mogoče, je poudaril dr. Krašovec. Pismo Rimljanom se rojeva iz Pavlovega prepričanja, da ni pravičnega niti enega. Sv. Pavla namreč preveva le vizija o absolutni božji pravičnosti. Bog je edini sveti in pravičen in je edino dobro. Iz binoma božje svetosti in človekove grešnosti torej izhaja, da je vsako bitje omejeno in torej ne dosega pravičnosti.

Judje so zelo poudarjali, da se človek lahko reši le na podlagi zvestobe do postave. Sv. Pavel to tezo popolnoma izpodbija. Razlog je vsaj dvo-

jen. Razlog negativne narave izhaja iz dejstva, da je človek nepopoln in del omejenega sveta. Razlog pozitivne narave pa je cilj našega bivanja ali božja obljuba odrešenja, ki se v Novi zavezi veliko bolj izostriv svetosti. Kristusova smrt na križu in vstajenje sta jamstvo, da so nam lahko grehi odpuščeni in da nam je dana možnost nesmrtnosti.

Kako pa dosežemo poveljanje in premagamo smrt? Sv. Pavel pravi, da je to možno le zaradi božje milosti. Kakšno vlogo pa ima pri tem naša zvestoba Bogu? Imeti moramo vero, da bi z njo zvesto izpolnjevali božjo postavo in torej delali dobro. Vse to pa moramo izvrševati s čisto motivacijo brez preračunljivosti in domišljavosti. Taka motivacija je dana in se je ne da odkupiti. Gre za sprejemanje absolutnega Boga, ki je začetek in konec ter najvišji cilj našega bitja. In njegov nauk spolnujemo iz hvaležnosti, ne s ciljem, da bi "izsilili" nesmrtnost. To je po sv. Pavlu vera, kar je v bistvu spoznanje.

V bibličnem smislu razumemo spoznanje kot prodiranje v skrivnosti bivanja, kot celostno doživljanje in sprejemanje resničnosti in kot celostno iskanje resnice na najgloblji poti duhovnosti. Obenem je spoznanje tudi priznanje, da obstaja en sam razlog in cilj našega bivanja, to

je Bog. Rešimo se lahko torej samo po njem in zato tli v nas želja in volja, da s svoje strani naredimo vse dobro. Ker ob tem spoznavamo svojo omejenost, toliko bolj verjamemo, da se ne moremo rešiti drugače, kot da nas reši božja pravičnost.

Božja pravičnost pomeni vse: Boga samega, začetek in konec, najvišje dobro. In ta božja energija je med nami. Če smo jo pripravljene sprejeti, nas posveti. Ker se božja svetost naseli v nas, smo posvečeni, pa čeprav polni grehov. Vse to pa dosežemo le, če se rešimo ošabnosti ali "svete arogance", kot jo je imenoval dr. Krašovec. Ošabni smo, ker mislimo, da si lahko s svojim delom prilastimo božjo svetost. Slednja pa je lahko le božje delo: mi jo lahko sprejemamo ali pa ne. In to je bistvo vere: pustiti, da Bog stopi v človekovo dušo in ga posveti.

POL STOLETJA ODDAJE "VERA IN NAŠ ČAS"

V soboto, 1. tm., je minilo natančno 50 let od prve slovenske nabožne oddaje na valovih tržaškega Radia Trst A *Vera in naš čas*. 1. februarja 1953 je bila namreč na sporedu prva oddaja, v kateri je nagovor imel dr. Stanko Janežič, znani duhovnik ter kulturni in ekumenski delavec, ki danes živi v Mariboru, takrat pa je deloval med slovenskimi verniki na Tržaškem. Oddaja *Vera in naš čas* je takrat omogočila Zavezniška vojaška uprava, na sporedu pa je bila vsako nedeljo od 9.30 do 9.45.

Precej dolgo obdobje - polnih trideset let - je oddajo urejal msgr. Stanko Zorko, kaplan za slovenske vernike v Rojanu, pri čemer mu je pomagal tudi takratni vikar za slovenske vernike tržaške škofije msgr. Lojze Škerl. Msgr. Zorka so pri urejanju oddaje nasledili najprej danes tudi že pokojni duhovnik Albin Grmek, zatem pa dr. Zvone Štrubelj, od septembra leta 2000 pa škedenjski kaplan in kulturni delavec Dušan Jakomin, ki še danes skrbi za tedensko nabožno oddajo za zamejske Slovence.

Danes je oddaja na sporedu vsako nedeljo od 11.45 do 12. ure (s ponovitvijo ob ponedeljkih ob 18.45) in se posveča najrazličnejšim dogajanjem, ki jih obravnava v luči krščanskega izročila, poleg tega pa seveda verski oz. duhovni problematiki, kulturnim dogodkom, poročanju o delovanju Cerkve idr., pri čemer so v studiu pogosto prisotni tudi razni gostje. Svojas, ko v Sloveniji za časa komunističnega sistema take vrste oddaje niso bile dovoljene, je *Vera in naš čas* (kot sicer na splošno tržaški radio) imela veliko poslušalcev tudi z druge strani meje. Ko smo Slovenci v Italiji dobili tudi svoje televizijske oddaje, se je oddaja *Vera in naš čas* pridružila še sobotna televizijska rubrika *Utrip evangelija*, pri oblikovanju katere se vrstijo slovenski duhovniki iz Furlanije-Juljske krajine.

Ob zlatem jubileju čestitamo vsem bivšim in sedanjim urednikom oddaje *Vera in naš čas* tudi mi pri Novem glasu, z željo, da bi naš slovenski človek še naprej lahko prisluhnil oddaji, ki posreduje pozitivne vrednote in pozitiven pogled na življenje.

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

LJUBEZEN IN VSTAJENJE

Živimo v času, ko je za zakonca veliko težje se za-zreti v Resnico, ker je "re-snic" v našem svetu čedalje več in ker je ritem zakonskega življenja izpostavljen mnogim najrazličnejšim pritiskom. V naši Gorici je odstotek razporok visok in eden izmed razlogov za to stanje je gotovo tudi vse večje pomanjkanje človeške, zgoj človeške motivacije v življenju. V postmoderni dobi je za človeka značilno, da je zasidran in zagledan v izključno sedanji trenutek - kar je po svoje tudi dobro -, toda tudi z duhovnega vidika sociologi in psihologi pravijo, da je potrebno imeti neko zavest lastnih korenin in neko življenjsko odprtost za prihodnost. Na tem človeškem razmerju do lastne zakoreninjenosti in odprtosti bodočnosti temelji tudi duhovno okušanje motiviranosti vsakega vernega človeka in zakonskega para.

Ljubezen je potrebna za vstajenje naših teles. Človek, mož in žena bosta vstala v svoji telesnosti, kar pomeni, da bo njuno duhovno telo dejansko izražalo polnost čutov in polno harmonizacijo človeškega duha z delovanjem Svetega Duha v svobodi in resnici našega življenja. Poveljanje telesa kot sad njegovega poduhovljenja bo razkrival dokončni pomen tega, kar bi že od začetka moralo biti prepoznavno v človeku. Razkrita bo tudi resnica o polni občestvenosti med osebami v duhu ljubezni in resnice. Razodela se bo prava "communio personarum" - polna občestvenost med ljudmi. Tisti večni pomen človekovega telesa, ki ga je v življenju vsak človek začutil

omejenega zaradi greha samoljubja, bo v poslednjem času ponovno pridobil svojo preprostost, lepoto in to lepoto bo vsak, ki bo deležen življenja na "onem svetu", okušal in odkril v svojem telesu oz. v sebi kot popoln dar svobode v odkriti ljubezni. V našem vidnem svetu je ljubezen med možem in ženo predokus stanja, ki ga bomo deležni vsi v poslednjih časih.

Govorica telesa, če jo zakonca odkrivata v duhu bivanjske resnice, razkriva obenem nedotakljivost življenja posamezne osebe. Obenem to odkritje izraža pristno in globoko pripadnost moža ženi in obratno. Raste-ta v zavesti, da pripadata drug drugemu in končno tako tudi sebi.

Resnica ljubezni se razodava v zavesti, da pripadam drugemu ali drugi, in to je sad iskanja, ki je globoko zasidran v vsakem. Ljubezen zahteva, da mož in žena zmeraj bolj raste-ta v zrelosti njune pripadnosti drug drugemu.

Kristus zatrjuje, da zakonska zveza, ki je izvorni zakrament človeka v ustvarjenem svetu, ne pripada stvarnosti "bodočega sveta", v poslednjih časih. Človek, mož in žena, je poklican k deleženju te poslednosti prek vstajenja lastnega telesa ali mesa in ta isti človek zrcali to končno resnico in lepoto svoje podobe v poslednjih časih v končnem in omejenem življenju zakonske ljubezni v tem našem vidnem in ustvarjenem svetu.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

5. NAVADNA NEDELJA

"Spomni se, da je moje življenje le dih" (Job 7, 7).
"On zdravi potrte v srcu in obvezuje njihove rane" (Ps 147, 3).
"Vsem sem postal vse, da bi jih nekaj zagotovo rešil" (1 Kor 9, 22).
"So prinašali k njemu vse bolnike in obsedene" (Mr 1, 32).

11. februar je svetovni dan bolnikov. Po posameznih krajih pa ga lahko obhajajo na kak drug datum, kakor pač najbolj ustreza s pripravo na Veliko noč. Spet drugi izberejo topel poletni ali zgodnji jesenski dan. Vsekakor vsi postavljajo v ospredje Marijino priprošnjo pri Sinu. Lurška Božja pot ni edina tovrstna. Mi npr. zelo cenimo naše Božje poti, kot so Sv. Gora, Log, Barbana, Stara Gora, Strunjan, Sv. Višarje, Brezje in toliko drugih, kjer pozivljamo vero v Boga in upanje in ljubezen ter se pripravljamo za zdravje tudi telesa in duše ter duha.

Marsikdo pa toži, da je vse skupaj eno samo klečeplazenje samo za telesno zdravje, toda pri tem pozablja, da romarji sami in bolniki ter ostareli razodevajo Bogu in Mariji svoje srčne in telesne stiske, ki jih mučijo in so samo njim najbolj znane. Ne moremo jih torej soditi in še manj obsojati.

Dejstvo je tudi, da je Jezus osvobajal ljudi izpod krute oblasti grehov, bolezni, hudičev in vsega hudega. Oznanjal je prihod nebeškega kraljestva, ki se bo polno uresničilo le v večnosti, a ne brez znamenj že tu na zemlji. Jezus namreč hoče zdrave ljudi, polne veselja in poguma. Zato krepi njihov duh, dušo in telo, ker se mu ljudje smilimo. Celo mrtve obuja, kot npr. prijatelja Lazarja (Jn 11, 43 s). Ne spregleda nobene prošnje (Mt 18, 19-20), ker odrešuje celega človeka. Saj je ustvaril vse, kar biva, za človeka: njemu ga je izročil, nebo in zemljo (1 Mz 1, 28-30). Človek mora zato hvaliti in slaviti Boga, ki je vse ustvaril (Mdr 13, 5; Ps 19, 2-7; 86, 6-15).

Prvo današnje berilo nas soča s hudim problemom trpljenja, posebno nedolžnega. Zakaj namreč Bog dopušča tudi najhujše trpljenje pravičnega človeka in otrok? Ker je v takih primerih skušnjava zelo huda, da bi se namreč trpeči človek obrnil proti Bogu in bi ga preklel (Job 2, 9).

Jobova knjiga je zahtevno in težko branje, ki ga lahko razumemo le, če ga počasi in od začetka do konca beremo ter premišljujemo. Zaradi tega je malokrat podana v besednem bogoslužju. Toda nekateri stavki se s pridom berejo, npr. pri pogrebnihih mašah, kjer človeka tudi pretresejo, kot tile: "O, da bi kdo zapisal moje besede, o, da bi jih vrezal v ploščo! Da bi jih z železnim pisalom in s svinčcem za vselej vklesal v kamen! Jaz vem, da je moj Odkupitelj živ in se bo poslednji vzdignil nad prah. Tedaj se bo moja koža otresla uljes, odet v svoje meso bom gledal Boga! To vidim sam, moje oči so uvidele in nihče drug, shranjeno je v mojem srcu, v mojih prsih!" (Job 19; 23-27).

Vsak trpin se z lahkoto prepozna v Jobu. Saj nas žrejo ne samo bolezni, pač pa tudi stiske, strahovi, nespečnost, tesnobe vseh vrst, nerazumevanje, osamljenost, ogroženost. Pretrese nas lačen in zavržen otrok, po krivici obsojeni človek, mraz osebnih odnosov, nevera, ravnodušnost do bližnjega.

Spričo vsega nerazumljivega gorja kar umolkujemo, saj ga ne razumemo. Tedaj se ozremo na tistega, ki je nedolžen umiral na križu za vse. Toda on in samo on daje, da smemo trpeti z ljudmi. Oznanjevanje blagovesti se nam daje kot dar, ki naj nas popolnoma prevzame, da postanemo vsem vse.

Evangelist Marko pripoveduje o Jezusovem delu in oznanjevanju od začetka javnega delovanja. Ljudi ozdravlja: Simonovo taščo in druge. Opraviti ima s hudiči in z ljudmi, ki trpijo zaradi njih. Zato izganja hude duhove: ukazuje jim in jih spodi. Užene jih z besedo. Utiša jih, ker kričijo o njem kot o Božjem svetniku, kar seveda je, toda noče, da bi ga prav hudiči kot prvi oznanjali.

Jezus razodeva svojo oblast in moč. Toda njegova moč je v molitvi. Vzame si čas za osebno, tiho molitev. Zanj namreč ni molitev ozdravljenje in izganjanje demonov, marveč je intimno srečanje z Očetom in odtod oblast nad vsem hudim.

Sv. Marko kaže tudi nam, ki smo ujeti v pomanjkanje oznanjevalcev, duhovnikov, da zaupamo Jezusu in novim potem, ki jih nakazuje Cerkev. Vsekakor je Jezus tisti, ki kliče in daje uspeh. Mi smo le nekoristni služabniki (Mr 10, 43 ss; Mt 20, 26 ss; Lk 17, 10).

Kjer pa je Sin z apostoli in Cerkvijo, tam je tudi Marija s svojo mogočno priprošnjo (Apd 1, 14) tudi za nove duhovne poklice.

KRIZA VERSKEGA TISKA?

ANALIZA SODOBNE SLOVENSKE DRUŽBE

POTREBEN JE STIK S KRŠČANSKO MISLIJO

Ljubljanski nadškof se je katoliškim časnikarjem nedavno zahvalil za njihovo poslanstvo, saj, je rekel, "zagovarjate in utrjujete vrednote, ki so v nevarnosti, da izginejo". Pozval jih je h kakovosti in k čim popolnejšemu opravljanju poklica, saj "morate vzbujati čut odgovornosti in kritičnosti."

Besede msgr. Rodeta še živo odmevajo v nas, prav tako misli Braneta Senegačnik, ki jih tokrat začnemo objavljati. Na srečanju ob prazniku zavetnika katoliških časnikarjev in pisateljev pa je bila izrečena še marsikatera druga misel, ki bi bilo škoda je ne omeniti.

Urednik Družine Janez Gril je tudi letos ugotovil, da naklade verskega tiska upadajo, hkrati pa smo priče tudi krizi vernosti, saj so verniki vedno bolj oddaljeni od Cerkev. Obenem, je rekel, se dogajajo zanimive spremembe v slovenskem medijskem prostoru, saj necerkvena glasila poročajo (in zavajajo) o veri in Cerki več kot v preteklosti. Zdi se, da je naš, katoliški tisk preveč zahteven in zbujajo preveliko pozornosti; zato ne privlači bralcev. Poleg tega pa se dogaja, da ga marsikateri duhovnik zanemarja in ne podpirajo, je še povedal Gril. Urednik Ognjišča Franc Bole je tudi z ostrimi besedami podčrtal, da se Cerkev preveliko menja za medije; "govori se o kvaliteti, potrebno pa je izobraževanje!"

Položaj se iz leta v leto slabša, "vztrajno gre na slabše," je še povedal nadškof Rode in dodal: "Kako spremeniti smer in ustaviti ta tok? To je izziv, pred katerim stojimo." Matija Ogrin je v svojem posegu prav lepo podčrtal, da se ne smemo podrežati stvarnosti, ampak moramo iskati svoje stvarno avtentično jedro, ki je odraz čim bolj živega in gorečega življenja. Vzpostaviti oz. ohranjati moramo živ stik s krščansko mislijo, saj živa in celostna notranja drža (tudi katoliškega časnikarja) lahko največ spregovori in je prepričljiva.

DD

SVETOVNI DAN BOLNIKOV

Dne 11. februarja praznujemo god lurske Matere Božje, ki ga je papež razglasil za svetovni dan bolnikov. Cerkev, pa tudi družba nasploh, posveča ta dan pozornosti do bolnikov in tistim, ki se posvečajo delu z njimi. Cerkev v Sloveniji obhaja narodni dan bolnikov z vsakeletnim srečanjem na Brezjah v mesecu juniju. Zanj so izbrali geslo *Rožni venec - pot k zdravju*. Papež želi, da vsebino njegovega apostolskega pisma *Rožni venec Device Marije* posredujemo vernikom, še posebej bolnim, starejšim in trpečim.

KULTURNA VLOGA KATOLIŠKIH MEDIJEV (1)

BRANE SENEGAČNIK

Dne 24. januarja, na dan sv. Frančiška Saleškega, je slovenskim katoliškim medijem, zbranim v ljubljanskem škofijskem dvorcu, podaril globoko razmišljanje o kulturni vlogi katoliških medijev književnik in publicist Brane Senegačnik. Besedilo radi objavljamo, ker bo gotovo spodbudilo v naših bralcih marsikatero konstruktivno vprašanje. - Ured.

KAJ MEDIJI SPLOH DELAJO?

Dobro se spominjam, kako so si najboljši in najzavzetjši lektorji, tisti, ki v skrbi za jasno misel in čist slovenski izraz izgorevajo za svoje nevaležno delo, prizadevali, da bi namesto izraza mediji uveljavili besedno zvezo "sredstva javnega obveščanja". Ko pa sem se dogovarjal za to predavanje, mi je bila predložena tema: vloga katoliških medijev; sprejel sem jo brez pomisleka obenem z izrazi, v kakršnih je bila opredeljena, in torej sklenil zapisati nekaj misli o medijih. Je bila temu kriva zgolj nemarnost, kakršno poraja vse bolj površinsko razmišljanje in delovanje v neizbežno naraščajoči naglici postindustrijskega sveta? Ali mogoče še globlje vrste nemarnosti, ki korenini v našem lagodnem, lenobnem pristajanju na tisto, kar se nam ponuja? Ali pa gre morda vendarle za nekaj povsem drugega, namreč za to, da je pri vsej neslovenskosti besede mediji njen pomen tako značilen in obsežen, da za zdaj preprosto ne obstaja nobena boljše "slovenska" rešitev in je potemtakem najboljši prav, da uporabljamo kar ta izraz? Seveda si ne do-

mišljam, da sem imun na učinke tempa današnjega življenja, in dobro vem, kako pogosto se sam vdam komoditeti prevzemanja tujih besed, pojmov in z njimi tudi celih mislenjskih vzorcev; pa vendar mislim, da je v našem primeru odločilen zadnji razlog in tako sem se tudi po premisleku odločil za ta izraz.

Neolatinska tvorba, posamestalnjeni neutrum plurala "media", označuje nekaj, kar je na sredi oziroma vmes; kar omogoča posredovanje med različnimi stvarmi. V tem smislu je izraz sredstvo ustrezen prevod; če je tisto nekaj sredi, med ljudmi, zlasti, če je poudarek na tem, da je med vsemi ljudmi, potem mu ustreza tudi pridevnik javno. Podredni prilastek obveščanja pa seveda meri na tisto, kar s tujo besedo imenujemo informacijska vloga teh sredstev. Vendar mediji, kot vsi vemo, nimajo samo te vloge; preko njih poteka mnogo več kot pa zgolj posredovanje vesti o novih dogodkih; tako npr. osvetlujejo ne le nove dogodke in spoznanja, pač pa tudi zgodovino v luči prastarih spoznanj ali pa preprosto vedno znova opominjajo na že zdavnja znana dejstva. A tudi, kar zadeva posredovanje vesti o dogodkih, v večini primerov niso zgolj obveščevalci o objektivnih dejstvih, temveč mečejo nanje luč skozi lečo svoje vrednostne usmeritve in jih pri tem po svoje obarvajo. Dejansko delo medijev ni zgolj informiranje, temveč tudi formiranje; v nemajhni meri velja to celo takrat, ko gre za posredovanje informacij. Odveč je dodajati, da tako delujejo tudi katoliški mediji, ki že po svoji opredelitvi ne morejo in

Z leve: Janez Gril, msgr. Franc Rode, Brane Senegačnik, Drago Klemenčič

nočejo skrivati svoje formativne funkcije. Jasna zavest in pošteno priznavanje tega dejstva omogočata zdravo distanco do samega sebe in resničen, ne zgolj navidezen dialog. Kaj pa je resničen dialog? Dialog je po izvoru grška beseda; v grščini se reče pogovarjati se diale/gesqai, ta deponentnik (glagol s pasivno končnico in aktivnim pomenom) sodi med t. i. recipročne medije: ti izražajo dejanja, ki jih je mogoče izvajati samo, če pritegnemo k njim še koga drugega. In prav isto velja za slovenski glagol "pogovarjati se". Pogovor pa je resničen le, če ni sam sebi namen, ampak ima neki smisel in cilj: če na ta ali oni način povečuje vedenje o svetu.

O katoliških medijih je seveda mogoče govoriti s premenljivimi vidiki, tudi če bi se omejili na najpomembnejše. Na enem robu široke palete teh vidikov je njihovo pastoralno poslanstvo, na drugem robu pa problem njihovega ekonomskega preživetja. Vprašanja: "Kako oznanjati?" in: "Kako uskladiti program z aktualnimi ekonomskimi po-

goji?" se obenem z vsemi drugimi zastavljata v konkretnem zgodovinskem prostoru. Odgovori nanje so vselej zaznamovani z: družbenimi okoliščinami oziroma duhovnozgodovinskimi pogoji, v katerih mediji delujejo. In prav o tem vidiku bi rad spregovoril nekaj besed: premislek o pogojih demokratične kulture neizbežno vključuje tudi politične razsežnosti.

POLITIČNE IN KULTURNE RAZMERE

Stavki, ki sem jih uvodoma zapisal, ne želijo biti zgolj lektorska meditacija o pravilnem slovenskem izražanju, ampak ponuditi možnost globljega vpogleda v družbeno, kulturno in politično stvarnost, v kateri delujejo današnji slovenski mediji, tudi katoliški. Izrazi, kot so "sredstva javnega obveščanja" ali "množična občila", ne povedo čisto točno tistega, kar sodobni mediji v resnici so; gotovo je tudi to eden od razlogov, da se niso uveljavili. Nasprotno pa je v sodobni slovenski medijski govorici v intenzivni uporabi dolga vrsta povsem napačnih in zavajajočih izrazov za po-

samezne ljudi, institucije in zgodovinske dogodke. (Pravzaprav ne gre toliko za posamezne besede kot za način njihove uporabe.) Ti izrazi ne izginjajo, temveč se utrjujejo z vsakodnevnim ponavljanjem. A pri tem ne gre za nikakršno naključje. Takšni, kot so v svoji zavajajočnosti in sprevrženosti, se uveljavljajo, ker dejansko niso plod napak ali pomanjkljivega vedenja, temveč ideološko krmiljene psevd-etične kvalifikacije. Čeprav je nedopustno počezno posploševati, saj obstajajo tako med časnikarji kot med drugimi akterji javnega življenja upoštevane vredne razlike, pa je ta sprevržena raba besed za sodobno slovensko medijsko govorico značilna tako kot sol za morsko vodo. Ko zjutraj sežem po časopisu in odprem radio, to nima zgolj informativnega učinka; v bistvu okrepim učinek kave, ko pustim, da mi vsakodnevna doza sprevrženosti "zviša adrenalin". Toda: ali se tega zares dovolj globoko zavedam? In kaj storim zaradi tega?

DALJE

PRIČEVANJE IZ SVETE DEŽELE

PISMO IZ IZRAELA (19)

TEREZA SREBRNIČ

Ponedeljek, 12. avgusta 2002 - Z lahkoto vstanem še pred budilkinim piskanjem, se pripravim in sem že na svojem delovnem mestu: v sobi tri. Ker sem prva, pripravim vse potrebno za jutranja opravila z otroki. Seveda pa najprej stopim do vsakega, se mu približam in ga pozdravim, pobožam. Rina se že zjutraj smeje, ko ji požgečkam dlani, ponavljam njeno ime. Hassan se vedno stresa ob prvem še najbolj delikatnem dotiku. Tudi on je navadno dobre volje, ko se zbudi. Rachel že "opravlja prvo jutranjo telovadbo" oz. se kot navadno hitro, nekontrolirano giblje v postelji in se mi nasmehe. Danit kot vedno spi, vsa zgrbljena in sključena v

skoraj fetalni legi, zato bo prišla zadnja na vrsto za jutranje kovanje, tudi ker ima na glavi neko kožno infekcijo, ki je verjetno nalezljiva, kot nam je povedal bolničar Johny. Hejdzar, ki je prišla v St. Vincent šele pred nekaj dnevi, že joče in si želi pozornosti še in še. Smeje se na vsa usta, kó jo pozdravljam. Ti nedolžni otroški nasmehi so kot drobni sončni žarki v jutru. Sobe se počasi polnijo z osebjem in prostovoljci. Elija, prijazen arabski uslužbenec srednjih let, na vozičku pripelje košaro čiste ga perila in poletnih oblekic za otroke. Veselo se pozdravlja in hudomušno, saj vedno rad kaj italijanskega reče ali zapoje. Elija, - strasten kadelec -, ki ima sobico nekje v spodnjem nadstropju blizu moje in cele noči prekašlja

Zajtrk v "prilagojenem položaju"

zaradi cigaret, v tem času stane kar tu v St. Vincentu, saj so palestinska avtonomna področja večkrat zaprta in bi ne mogel priti na svoje delovno mesto. Zato pa je ves te-

den daleč od družine in gre le ob prostih dneh domov, kot pač marsikateri uslužbenec tu. Drugi pa lahko prihajajo vsak dan od doma, ker živijo na izraelskem območju ali v vzhodnem Jeruzalemu, ki je prosto prehodno kraj. Vsako jutro gre mladi šofer Šabem s kombijem po te delavce, delavke in jih pripelje v St. Vincent. Ko že kopam Hasana, pride Maha, ki živi nekje v starem delu Jeruzalema s svojo družino. Nekoliko obilna gospa Maha, vsa okrašena z dragocenim zlatim nakitom, mi ni bila sprva prav naklonjena. Že takoj na začetku, ko sva skupaj delali, me je ožigosala, da sem "počasna" pri delu. Seveda ni opazila, da ga skušam opraviti

kvalitetno, da vsak otrok dobi po mojem najboljšo oskrbo. A kaj bi Maha razlagala, čeprav zna odlično angleško; sama (kot njene arabske kolegice) raje vse hitro naredi in se potem kam usede in klepetajo z njimi. Pač drugačni pogledi: jaz sem prostovoljka, a ona uslužbenka skozi celo leto... Drugače pa skušam seveda hiteti, da nismo z opravi v zamudi, saj je treba vse storiti v določenem zaporedju in času. Maha je zadovoljna, ko kasneje pohvalim njen nakit, saj očito veliko da nanj. Razlaga mi, kdaj ga je dobila od svojega moža, za kako priložnost.

Z nama dela danes še Melwin, Južnoameričan iz Kolumbije. Z njim dobro sodelujeva pri delu. S svojim šegavim, optimističnim nastopom omogoča vsem prijetno, sproščeno vzdušje in dobro počutje, kar je za vse bistveno.

DALJE

5

ČETRTEK,
6. FEBRUARJA
2003

STUDENTSKA ZALOŽBA / ZBIRKA CLARITAS

TRI NOVE KNJIGE ZA NOVA OBZORJA DUHA

Človek in država je prva v slovenski jezik prevedena knjiga Jacquesa Maritaina, ki je izšla pri študentski založbi v zbirki Claritas. Enega prodornejših mislecev tomiščne filozofije v 20. stoletju so se

Dr. Janez Juhant

v študentski založbi spomnili prav v času, ko je preteklo 30 let od njegove smrti. Prevod knjige so pospremili z izidom še dveh zvezkov zbirke Claritas. S knjigo *Red in misterij* Milana Komarja želijo založniki opozoriti, da je bil ta v Argentini živeči slovenski filozof v našem kulturnem prostoru pogosto prezrt. Literarni zgodovinar Matija Ogrin pa predstavlja svoj zadnji raziskovalni projekt z naslovom *Literarno vrednotenje na Slovenskem*.

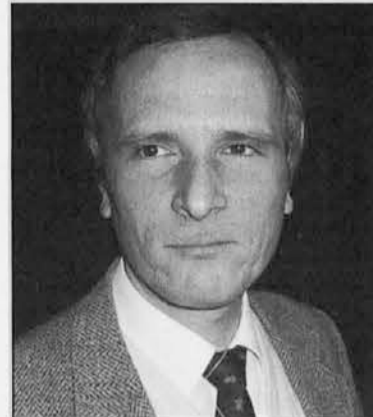
Na tiskovni konferenci, ki je bila minuli teden v Jazz klubu Gajo v

Ljubljani ob izidu treh novih pomembnih slovenskih knjig za širitev duhovnega obzorja, je pisec spremne besede h knjigi *Človek in država* dr. Janez Juhant predstavil slovitega francoskega misleca Jacquesa Maritaina kot intelektualca, ki argumentirano in tehtno odgovarja na nekatere dileme sodobnega sveta, pri čemer bo slovenske bralce verjetno nagovoril predvsem z občutljivimi temami človekovih pravic, suverenosti, političnih teles, naroda in družbe. Prevod Maritainovega filozofskega spisa je pripravila Cirila Toplak. Dr. Juhant je na predstavitvi prikazal lik Jacquesa Maritaina na slikovit način, predvsem pa povedal, da je to mislec, na katerega ne moremo gledati izključno in samo kot na katoliškega, verskega misleca, ker je bil Maritain sicer res veren človek in kristjan, a predvsem filozof širokih obzorij, ki je med drugim zagovarjal tudi še danes aktualno in veljavno trditev, da morajo za vsako veliko idejo stati pokončni in verodostojni ljudje.

"To bom razložil takole", je dejal dr. Juhant in nadaljeval: "Kristjani lahko še tako oznanjamo evangelij, a ne bomo ničesar spremenili, če ne bomo za besedami evangelija stali kot ljudje. Isto po Maritainovem mnenju velja za velike ideje o demokraciji, svobodi in drugih vrednotah. V teh stvareh

je Maritain še kako sodoben tudi danes, še posebej na Slovenskem".

Red in misterij je naslov že druge knjige slovenskega misleca Milana Komarja, ki je izšla pri študentski založbi. V zbirki razprav, ki sta

Dr. Matija Ogrin

jo iz španščine prevedla Maria Debevec Simčič in neutrudni Zorko Simčič, Milan Komar v luči raziskovanja globinskih temeljev človeka in družbe ostro kritizira dominantno kulturo moderne in postmoderne dobe.

"Knjigo najlepše povzema že sam naslov. Stvarnost je urejena, četudi pogosto zavita v skrivnost", je na predstavitvi knjige povedal urednik zbirke Claritas dr. Bojan Žalec, ki je prispeval spremno študijo. In dr. Žalec je tudi dodal, da Komar, ki je tudi pesnik, ni zapadel logič-

nemu formalizmu in se odlikuje po naravnosti mojstrskem slogu, v katerem njegovo filozofsko misel pogosto vodita prav pesniški čut in pretanjen občutek za besedo.

Zajetna razprava *Literarno vrednotenje na Slovenskem - Od Frana Levstika do Izidorja Cankarja*, ki jo je pripravil dr. Matija Ogrin, obravnava problematiko literarne kritike od nastopa prvega pomembnejšega slovenskega kritika po Matiji Čopu do časa moderne in prve svetovne vojne. Vsako poglavje knjige izpostavi recepcijo literarnih del pomembnejših slovenskih literarnih kritikov tedanje dobe. Dr. Matija Ogrin je literarni zgodovinar in je zaposlen na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede Znanstvenoraziskovalnega centra pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Na predstavitvi svojega dela, v katerem skuša na novo podati pregled na slovensko literarno kritiko, je dr. Matija Ogrin dejal, da se je doslej na Slovenskem le vse preveč gledalo na literarno kritiko in na slovensko književnost kot na spopad dveh med seboj si različnih svetovnih nazorov, katoliškega in liberalnega - svobodomiselnega, češ da naj bi bil ključ literarne kritike samo v teh pogledih in nazorih. Dr. Matija Ogrin je poudaril, da je vseeno tako pri katoliških kot liberalnih literarnih kritikih veliko skupnega in večkrat ena smer ne izključuje druge in je zato nujno potrebno na celotno slovensko kritiko gledati celostno, v luči skupnih točk, kar seveda odpira nov pogled tudi na slovensko književnost.

JUP

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 7.2. DO 13.2.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- Petek, 7. februarja (v studiu Anka Černic): Prislunimo zborovski glasbi: MePZ Gorotan iz Šmihela na Koroškem. - Svetnik tedna: Sv. Pavel Miki (6.2.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- Sobota, 8. februarja (v studiu Anka Černic): - Od vzhoda do juga: Različni glasovi sveta. Gostja oddaje: Shannaz. - Glasba od vsepovsod.

- Ponedeljek, 10. februarja (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- Torek, 11. februarja (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- Sreda, 12. februarja (v studiu Danilo Čotar): - Pogled v dušo in svet: O knjigi *V strugi izbrušeni kamni*. - Izbor melodij.

- Četrtek, 13. februarja (v studiu Niko Klanjšček).... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE - STUDIO KOPER: PROGRAMSKA SHEMA 2003

Prijazno pozdravljeni, dragi bralci Novega glasa in poslušalci Radio Ognjišče. Poleg oddaj, ki jih pripravljamo za regionalni program, v koprskem studiu prirejamo tudi oddaje, ki jih preko ljubljanskega studia slišijo po vsej Sloveniji in preko interneta po vsem svetu. Tako je vsak ponedeljek ob 11.15 oddaja *Iz založbe TD Ognjišče*, v kateri predstavljamo knjižne novosti Ognjišča kot tudi reviji Ognjišče in Sončna pesem. Ob 13.30 pa je na željo številnih poslušalcev oddaja *Stare, ma lepe*, v kateri lahko slišite stare popevke, ki se sicer po radijskih valovih redko kdaj slišijo ali sploh ne več. Mihaela Jurdana pripravlja *Naravoslovne strani*, Zlata Krašovec pa satirično oddajo *Ob petkih pospravljamo podstrešje* med 17. in 18. uro. Oddaja *Karavana prijateljstva*, ki je na sporedu vsak četrtek, pa se je podaljšala, saj po novem traja do 23. ure, vmes, med 21.30 in 22. uro pa iz ljubljanskega studia prenašamo informativno oddajo *Mozaik dneva*. Bodi-te z nami.

RADIO OGNJIŠČE

SPORNI ZGODOVINSKI SPOMIN

SPOMINSKA PLOŠČA NA TRŽAŠKI ŽELEZNIŠKI POSTAJI (2)

PETER MERKU'

V brošuri, ki jo obiskovalec lahko kupi, je v tretjem poglavju z naslo-

"Garanta miru". Mussolini in Hitler ob obisku italijanskega diktatorja v Nemčiji leta 1937

vom *Kult oblastnika in oblastniške blodnje* precej pisanega o velikem Duceju, kot na primer: "Posebno vlogo je med obiskom diktatorja Benita Mussolinija jeseni 1937 odigral Hitlerjev posebni vlak. Nove luksuzne vagone so naročili državnim železnicam le nekaj mesecev pred njegovim prihodom. Vlak so

z velikim patosom uporabili med skupnim potovanjem po Nemčiji, ko je Hitler razkazoval svojemu zavezniku vojaške manevre in strateško važne tovarne. Po vsakem postanku se je Hitler poslovil od Mussolinija, ki je stopil v ta vlak, ga v drugem vlaku prehitel in ga na naslednji postaji pričakal ter vnovič pozdravil." Tako veliko je bilo Hitlerjevo spoštovanje in občudovanje do svojega italijanskega učitelja. Članek se nadaljuje: "Tudi železniške postaje so bile del ceremonij. Še posebno Münchenska glavna postaja, kjer je Hitler uradno sprejel italijanskega državne gosa, je služila kot prisilovnični scenarij za propagandistično uprizoritev novega megalomanskega mišljenja. Srečanje obeh diktatorjev je bilo uprizorjeno s teatralnim razkošjem. Tekstilni okrasi, zastave, dopr-

ni kipi in ogromne oblastniške insignije obeh režimov ter orjaški umetni slavalok na postajnem trgu z velikim "M" za Mussolinija naj bi tako njemu kot tudi gostitelju podelili cesarsko dostojanstvo." Vse to je mogoče videti v nonstop predvajanem filmu o Mussolinijevem obisku.

"Duce se smeje"

Četrto poglavje pod naslovom *Expansion und Eroberung (Ekspanzija in osvajanje)* je pregled različnih nalog takratnih železnic. Vzporedno z osvojenim ozemljem se je širilo tudi železniško omrežje, najprej v priključni Avstriji in v Sudetih, nato v nasilno ustanovljenem protektoratu Češke in Moravske. V brošuri piše: "Vedno intenzivnejša strumentalizacija Reichsbahna za kriminalne namene nacionalsocialističnega režima je privedla do njenega direktnega udejstvovanja v drugi svetovni vojni". Samo za napad na Poljsko so uporabili 185.400 vagonov. V zimi 1939/40 pa je izvedla prevoze 100.000 nemško manjšinskih priseljencev (volksdeutsche Umsiedler).

DALJE

V BRIŠKEM ČASNIKU VELIKO ZANIMIVEGA BRANJA

Občinska uprava na Dobrovem je izdala še eno številko Briškega časnika, ki ga vsa gospodinjstva v Goriških Brdih prejema brezplačno. Tudi zimski številka glasila je zanimiva, aktualna in omogoča dobro branje o vsem pomembnem, kar se je v zadnjih mesecih dogajalo na tem kmetijsko, zlasti pa vinogradniško razvitem območju. Uvodnik *Hrana v našem okolju* je napisala Vanda Colja, tej temi pa je namenjenih še nekaj prispevkov.

Zupan občine Brda Franc Mužič, ki je bil na nedavnih lokalnih volitvah ponovno izvoljen na ta položaj, bralcem Briškega časnika v daljšem zapisu predstavlja in utemeljuje razvojne smernice, ki jih bo izvajal pri svojem delu. "Na prvem mestu bo kmetijstvo, s poudarkom na vinogradništvu in vinarstvu, saj so briški vinogradniki in vinarji glede kakovosti pridelka dosegli izredne uspehe. Na drugo mesto uvrščam turizem. Omenjam, da tujci, ki prihajajo k nam, menijo, da so Goriška Brda prava druga Toscana. Na tretje mesto naših razvojnih smernic smo zapisali pospeševanje malega podjetništva in obrti. Poseben se moramo pripraviti na vstop Slovenije v EU, saj so Brda na samih vratih Evrope, vplivi omenjene povezave pa bodo takojšnji."

Na 61 straneh omenjene številke Briškega časnika je objavljenih tudi veliko zapisov in drugih prispevkov o življenju in sedanjih prizadevanjih Bricev v posameznih vaseh, pa zapisov o življenjskih poteh starejših Bricev oz. njihovih družin. Tudi nova številka je bogato ilustrirana s črno-belimi in barvnimi fotografijami, izšla pa je v nakladi 2.500 izvodov. M.

ZBORNİK FRANCE PREŠEREN-KULTURA-EVROPA

Pri Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede ZRC Slovenske akademije znanosti in umetnosti so izdali zbornik *France Prešeren-kultura-Evropa*. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je v njem objavljenih 22 predavanj, ki so v organizaciji SAZU potekala konec leta 2000, ko smo obhajali dvestoletnico Prešernovega rojstva. Darko Dolinar, ki je v sodelovanju z Jožetom Faganelom uredil zbornik, je na predstavitvi dejal, da na omenjenem simpoziju ni šlo za podvajanje ugotovitev prešernoslovcev, temveč za širše, nove vsebinske sklope.

NA REŠETU

“ZA SLOVENŠČINO SMO ODGOVORNI VSI”

V zadnjem zapisu sem se pritoževala, da imajo nekatere oddaje pomankljive napovedi v tisku ali po radiu. To - hvala Bogu - ne velja za vsakotjedensko oddajo o jeziku: iz radijskega ali časopisnega napovednika namreč zvemo, da je oddaja na sporedu v četrtek ob 14.10 s ponovitvijo v sobotah ob 9. uri. In zvemo celo ime avtorjev oddaj, ki se menjujejo. To oddajo bi priporočila prav vsem kategorijam Slovencev: a) tistim, ki slovenščino obvladajo, b) tistim, ki mislijo, da jo obvladajo, in c) tistim, ki je ne obvladajo. Od oktobra do konca decembra je Minute za boljši jezik pripravljala prof. Slava Starc. Izbirala je enostavne teme in napake, ki pa so še kako razširjene med nami. Najbrž so ji dolgoletne izkušnje na pedagoškem področju

sugerirale živahno obravnavanje problemov in tudi duhoviti povzetek na koncu oddaje tega, o čemer je bil govor med oddajo. V novem letu pa je prevzela vodstvo oddaje prof. Lelja Rehar, ki jo poznamo že iz lanskih zelo kvalitetnih oddaj. Tudi letos nas v vsaki oddaji opozarja bodisi na napake bodisi na uporabljanje besed, ki jih v našem prostoru uporabljamo, medtem ko niso več v rabi v osrednji Sloveniji. Zanimivo je tudi, da Reharjeva vsakokrat utemelji rabo ene besede namesto druge.

Prof. Slava Starc je svoj cikel oddaj zaključila z dvema citatoma. Prvi je bil iz Rebulove Kačje rože, ko Pilad pravi, da piše v slovenščini, kot bi to bil jezik ne dvomilijonskega naroda, ampak jezik milijarde. Drugi pa je bil citat Bojana Štiha, v ka-

terem opozarja, da bo slovenščina taka, kakršno bomo naredili mi, da smo zanjo odgovorni vsi. Ta drugi citat mi prihaja večkrat na misel ob poslušanju oddaj. Radio je namreč slušni medij: slovenščina prihaja do poslušalcev v slušni obliki. Govorjeni slovenščini bi bilo treba nameniti dosti večjo skrb. Napačni vokali se tako vztrajno ponavljajo, da nam, poslušalcem, prehajajo že v meso in kri. Večkrat sežemo po pravopisu, da bi se prepričali, ali ni v prišlo do sprememb mesta naglasa ali do novih vrednosti vokalov. Naj naštejem samo nekaj primerov: rezultat tri proti ena (namesto è), naša dežela (namesto dežêla), praznovanje dnêva (namesto dnêva) emigranta, jejte od têga (namesto têga) vsi. In še in še... Najhujše pa je poslušati polglasne e-je na koncu posameznih besed!

Za slovenščino smo odgovorni vsi, je zapisal Bojan Štih. Prav bi bilo, da bi se tega bolj zavedali.

NLP

ZNANI NAGRAJENCI 31. NATEČAJA MLADIKE

Komisija literarnega natečaja Mladike, ki se je sestala 25. januarja 2003, je obravnavala 52 prispevkov v prozi in 46 ciklusov pesmi; dva prispevka sta prispela izven roka in ju zato ni vzela v poštev. Komisija je podelila naslednje nagrade:

PROZA

Prvo nagrado prejme novela *Talko Borotalko*, ki je prispela pod psevdonimom DAR-IN. To je krajša zgodba, ki po svoji živi preprostosti občuteno podaja trenutek našega nacionalnega razpoloženja. Avtorica je Darinka Kozinc iz Solkana.

Drugo nagrado prejmejo štiri pripovedi z naslovom *Lističi z borjača*, ki so prispeli pod psevdonimom Bistrice. Besedila v izpiljenem jeziku odražajo prijetno krajinsko in družinsko atmosfero, prežeto z ljubeznijo do domačih ljudi in pokrajine. Avtorica je Marta Pavlovič iz Ljubljane.

Tretjo nagrado prejme novela z naslovom *Weekend*, ki je prispela s psevdonimom številko 23-01. Novela izpelje z večšo psihološko roko zanimiv zakonski motiv in ga prese-

netljivo razplete. Avtorica je Alenka Bezlaj z Rakeka.

Komisija priporoča za objavo še novele: *Janijevo hrepenenje* Majde Senica Vujanovič iz Maribora, *Pručka Marije Sedivy* iz Gornje Radgone, *Tri pripovedi Pavleta Jakopiča* iz Ljubljane, *Naš Elvis Marije Mercina* iz Nove Gorice, *Življenje in smrt Matije Nikoloriča in njegovih Marijana Schiffrerja* iz Ljubljane, *Jasmin Kristine Martelanc* iz Trsta in *Samostan Mateje Gomboc* iz Ljubljane.

POEZIJA

Prvo nagrado prejme cikel pesmi, ki je prispel pod geslom 2002. Pesmi občuteno izražajo otožna razpoloženja in meditacije v tradicionalni pesniški obliki. Avtorica je Silva Mizerit iz Domžal.

Drugo nagrado prejme cikel pesmi *Vsakdanjosti* pod geslom OBI-WAN KENOBI. Pesmi izražajo pristno pesniško razpoloženje s svežim dojemanjem sveta. Avtor je David Bandelli iz Gorice.

Tretjo nagrado prejme cikel pesmi *O angelih in drugih bitjih*. Pesmi so v sproščeni obliki sonetov in v njih je zaznati izviren in poglobljen navdih. Avtorica je Cvetka Bevc iz Ljubljane.

PREJELI SMO

O BAJAN-HARMONIKI

Spoštovano Uredništvo, v članku z naslovom V objemu harmonike in klavirja g. Jožeta Štucina, ki je bil objavljen dne 23. 01. 2003, sem zasledil napako, ki me je res presenetila. Koncert, ki je bil v KC Lojze Bratuž dne 15. 01. 2003, ni bil namreč v zasedbi dua klavir - diatonična harmonika, oz. "frajtonarca", temveč bajan - harmonika. Rad bi Vam zato pojasnil razliko med tema dvema glasbiloma.

Karakteristika diatonične harmonike je, da je desni manual urejen po diatonični lestvici in torej nima vseh poltonov, v levem manualu pa igramo le akorde. To glasbilo je uglaseno v določeni tonaliteti (npr. v "F"). Igralec zato lahko igra samo v treh tonalitetah (npr. "F", "C" in "B"). Diatonične harmonike so dvo-tonske, to pomeni, da vsaki tipki od-

govarjata dva različna glasova, eden pri odpiranju in drugi pri zapiranju meha. Tudi registrov je malo, ponavadi samo eden. Zmogljivosti te harmonike so zatorej omejene samo na folklorno in lahko glasbo.

Bajan - harmonika, s katero sem izvajal koncert, pa ima povsem različne zmogljivosti. Čeprav je bajan še mlado glasbilo, ima za seboj že nekaj desetletij tehnične evolucije in se vedno bolj uveljavlja v svetu resne glasbe. Bajan se povsem razlikuje od tradicionalnih harmonik, ki so ponavadi vezane na popularno glasbo. Desni manual je razporejen v kromatičnem zaporedju (t.j. z vsemi poltoni kot pri klavirju), levi manual pa ima, poleg standardnih basov z akordi, razporeditev v kromatičnem zaporedju, na enak način kot v desnem manualu. Tako ima harmoni-

kar na razpolago dva manuala (kot pri orglah), ki mu dovolita izvajanje mnogih skladb za orgle, čembalo, klavir od 17. stol. dalje. Iskanje novih tonskih barv, velika razsežnost med najnižjim in najvišjim tonom ter posebna struktura razlikuje bajan od ostalih harmonik.

Bajan je vsekakor že pridobil mesto plemenitega instrumenta v glasbenem svetu, primeren za solistično koncertiranje, predvsem v državah bivše SZ, severne Evrope, v Franciji, Nemčiji, Jugoslaviji, Hrvaškem ter v Italiji (vstopila je tudi v državne konservatorije). Res pa je, da zaradi predsodkov označuje večina publike pri nas harmoniko kot drugostopenjsko glasbilo. Nastop v duu s klavirjem pa hoče dokazati ravno obratno.

Zahvaljujem se Vam za objavo in Vas prijateljsko pozdravljam.

GORAN RUZZIER

KNJIŽNE NAPOVEDI

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA PRISEGA NA KAKOVOST

Založba Mladinska knjiga je minuli teden v klubu Lili Novy v Cankarjevem domu v Ljubljani pripravila tiskovno konferenco, na kateri so direktor založbe Milan Matos (na sliki) in njegovi najtesnejši sodelavci predstavili uspehe založbe in stanje na slovenskem knjižnem trgu v minulem letu ter obenem tudi predstavili načrt izdajanja letošnjih knjižnih izdaj.

Mladinska knjiga bo letos izdala prek 200 novih knjižnih naslovov in pri tem tudi ohranila kakovost ter pestrost. Kot je na tiskovni konferenci povedala nova voditeljica knjižnih programov Mladinske knjige Tatjana Žener, ima založba na slovenskem knjižnem trgu tretjinski delež, kar pomeni, da je največja v Sloveniji.

Glavni direktor založbe Mladinska knjiga Milan Matos je na srečanju s časnikarji poudaril, da želi založba ostati "hiša pestrosti" in bogatega programa za vse starostne skupine bralcev, usmerjena v družino, v domače in tuje uveljavljene avtorje, pa tudi k avtorjem prvencev in seveda založba, ki bo

tudi v prihodnje gojila slovensko umetno, izvorno besedo. Programsko pestrost bo obogatilo novo povezovanje s Cankarjevo založbo. Direktor Milan Matos je seveda z zadovoljstvom izpostavil uspešen zaključek izdajanja *Enciklopedije Slovenije*. Med 30 lani najbolj pogosto izposojenimi knjigami v slovenskih knjižnicah jih je bilo kar 21 iz Mladinske knjige, med najbolj prodajanimi desetimi knjigami za otroke pa jih je bilo izdaj založbe Mladinska knjiga kar sedem. Pohvalil se je tudi z nagradami, ki so jih leta 2002 prejeli njihovi avtorji in izdaje - od Prešernove nagrade pesniku in prevajalcu Milanu Jesihu do nagrade kresnik Katarini Marinič, Veronikine nagrade za Roso Miklavža Komelja in nagrade za najlepšo otroško knjigo 18. knjižnega sejma za knjigo *Zakaj? Lile Prap*.

Celotna knjižna prodaja pa žal na Slovenskem stagnira, je priznal direktor založbe Milan Matos. Zato so ob bolj ali manj standardnih 268 novih naslovih bili primorani zmanjšati število ponatisov. Celotna naklada se je zmanjšala za 15 odstot-

kov, posamezna naklada za osem odstotkov.

NAPOVED SLOVENSKEGA VELIKEGA LEKSIKONA

Najbolj ambiciozen letošnji načrt založbe je prav gotovo Slovenski veliki leksikon, ki ga pripravljajo od leta 1994, novembra pa bo izšel prvi od skupno treh zvezkov. Slovenski veliki leksikon bo zagotovo pomenil pravi podvig slovenske leksikografije in ga zato lahko že danes uvrstimo v rizično slovenskih knjig, ki pomenijo mejnik za ves slovenski narod.

Založba Mladinska knjiga je minulo leto končala z izdajanjem *Enciklopedije Slovenije* in bo zato Slovenski veliki leksikon letos najbolj zahtevna knjiga, ki jo bodo izdali. Novembra letos bo torej izšel prvi zvezek Slovenskega velikega leksikona z gesli od A do G. O zajetnosti knjižnega načrta založbe Mladinska knjiga zgovorno pričča že podatek, da so doslej zbrali 600 avtorskih pol oziroma 7900 strani rokopisnega gradiva z 18 milijoni znakov. Zahtevno delo je opravilo 168 sodelavcev za sedem glavnih

tematskih sklopov oziroma 60 vsebinskih podpodročij. Marta Kocjan Barle, ki je z Dragom Bajtom urednica Slovenskega velikega leksikona, je povedala, da je projekt nastal na pobudo urednikov in prevajalcev, ki so doslej slovenili predvsem tuje leksikone, ki pa jih je bilo potrebno dopolnjevati z domačimi gesli. Leksikon se je izkazal za velik izziv tako za urednike in druge sodelavce kot za založbo, ki mora oskrbeti obrtno plat izdaje z okrog 58.000 gesli v treh knjigah; drugi zvezek leksikona z gesli od H do O in tretji

zvezek z gesli od P do Ž naj bi po napovedih založnikov izšla prihodnje leto.

Marta Kocjan Barle je tudi povedala, da so z delom začeli marca leta 1994. Uredniki so si zadali načrt takega leksikona, ki bi se držal teh temeljnih usmeritev: izvirenost, slovenskost, množična namembnost, uporabnost in poljudnost, aktualnost, pravilnost in zanesljivost podatkov. Preprosto povedano: Slovenski veliki leksikon naj bi brali in ga uporabljali tako preprosti bralci kot izobraženci. Urednica je še povedala, da je bilo prav pisanje poljudnih gesel izjemno zahtevno, ker strokovnjaki niso vajeni takega pisanja, ki je razumljivo vsem.

Iztočnice so razvrstili v tematske sklope: geografija, zgodovina, narava, znanost in tehnika, družba, kultura in umetnost ter splošni sklop. Od prvotno zamišljenih 40.000 iztočnic jih je z leti nastalo skoraj 60.000. V leksikonu bodo vključeni osnovni podatki o okrog 10.000 osebnostih. Ilustrativno gradivo zajema 1200 fotografij, tisoč izvornih risb, 200 zemljevidov in številne preglednice. Slovenski veliki leksikon bo zelo poudarjeno prikazal slovensko ozemlje in ljudi.

NUJNO OBLIKOVATI SLOVENSKI POGLED

Tržaško škofijsko zborovanje je v polnem teku. Nekatere komisije (vanje je še možno se vpisati) so se sestale že večkrat, v njih pa so slovenski verniki (v komisije se jih je vpisalo kakih 50, povečini laikov) še kar aktivni, tako da na srečanjih večkrat prihajata do izraza tudi slovenska prisotnost in problematika. Vendar bi morali prav o tem izoblikovati slovenski verniki nek svoj pogled na zborovanje in na položaj tržaške Cerkve, kar mora biti vključeno tudi v zaključni dokument zborovanja. To in še drugo izhaja iz srečanja slovenskih članov komisij škofijskega zborovanja in članov pastoralnih svetov, ki je potekalo 22. januarja v openskem Marijanišču.

8
ČETREK, FEBRUARJA 2003

Openo srečanje je predstavljalo priložnost za seznanitev z delovanjem komisij in s prispevkom njihovih slovenskih članov. V zvezi s tem se je oglasilo kar lepo število slednjih, ki so podali marsikatero zanimivo ugotovitev o sestavi komisij, njihovi usmerjenosti in pripravljenosti se pogovarjati o slovenski problematiki. Glede tega je ocenila razmeroma pozitivna, vendar nič ne bo pomagalo, če ne bomo Slovenci znali oz. zmogli izoblikovati nekega lastnega pogleda oz. stališča in ga uspeli vključiti v zaključni dokument zborovanja. (Mimogrede: na openskem srečanju je bilo slišati tudi informacijo, da se bliža 700-letnica tržaške stolnice, k pripravljajo proslavljanje pa ni bil povabljen niti en Slovenec.) Po drugi strani so nekatere komisije prišle že do nekaterih zanimivih zaključkov, ki bi jih bilo treba aplicirati tudi v okviru slovenskega verskega občestva tržaške škofije. Padel je tudi predlog oblikovanja telesa, ki bi združevalo slovenske čla-

ne, ki delujejo v komisijah, v škofijskem pastoralnem svetu in v organizacijskem odboru zborovanja.

Ne glede na zborovanje in njegov izid pa se slovensko krščansko občestvo na Tržaškem mora soočiti z vrsto problemov, ki že sedaj načelnjajo njegovo tkivo. Gre za pomanjkanje duhovnikov in posledično za negotovo prihodnost župnij, s čimer je povezan tudi problem župnijskih arhivov, matičnih knjig, raznih Marijinih in župnijskih domov idr. V desetih mestnih župnijah se daruje slovenska maša, vendar bi slovenski verniki v mestu bolj potrebovali neko svojo cerkev, kjer bi se shajali. Med razpravo je prišla ponovno na dan zamisel o treh pastoralnih centrih - v mestu, na Krasu in v Bregu -, v katerih bi bila osredotočena skrb za slovenske vernike.

V okviru škofijskega zborovanja pa se napoveduje tudi nekaj bližnjih srečanj. Tako bo v petek, 7. t.m., na tržaški pomorski postaji srečanje z msgr. Paolom Donijem, ki bo govoril na temo *Naša Cerkev v dialogu z mestom in njegovo teritorijem*. Predavanju bo sledilo delo po skupinah, ki bodo razdeljene po dekanijah. Slovenski verniki bodo delovali v okviru openske dekanije. Dan zatem, v soboto, 8. t.m., pa bo v stolnici sv. Justa skupno molitveno srečanje. Posebej za slovenske vernike pa sta predvideni dve srečanja s tržaškim škofom Evgenom Ravignanijem: v nedeljo, 9. t.m., se bo škof srečal s pastoralnimi sveti okoljskih župnij v openskem Marijanišču (ob 16. uri), naslednjo nedeljo, 16. t.m., pa se bo v Marijinem domu v ul. Risorta srečal s slovenskimi mestnimi občestvi (vedno ob 16. uri).

IŽ

V OSPREDJU PEREČI PROBLEMI KRAŠKEGA TERITORIJA

Izvoljeni predstavniki stranke Slovenske skupnosti iz tržaških kraških občin so se 29. januarja zbrali v Nabrežini, da bi vzeli v pretres najbolj pereče probleme, s katerimi se ubadajo občine Devin-Nabrežina, Repentabor in Zgonik. Na dnevnem redu se je zvrstila problematika Sosljanskega zaliva, Kraške gorske skupnosti, kraškega parka, kraškega vodovoda, srenj in vidnosti slovenščine na teritoriju.

Skoraj nemogoče je strniti bogato vsebino razprave v nekaj stavkov, vendar želijo izvoljeni predstavniki Slovenske skupnosti predstaviti javnosti svoje napore in prizadevanje ter predloge, ki jih stranka zagovarja v tržaškem pokrajinskem in v okoliških občinskih svetih, za dobrobit ne le slovenskega, temveč celotnega prebivalstva na tem ozemlju.

Glede Sosljanskega zaliva je bilo poudarjeno, da vedno bolj prodira v javnosti spoznanje, da je treba opustiti varianto št. 21 k devinsko-nabrežinskemu regulacijskemu načrtu, ker bi nepopravljivo izkazala naravno lepoto zaliva ter umetno sprevrgla naselitvene značilnosti kraja, saj dopušča sedanjem lastnikom okoli 230.000 kubičnih metrov pri gradnjah v samem kamnolomu. SSK predlaga, da se povrnemo k varianti št. 18, ki predvideva le 130.000 kubicov za vse zgornje in podzemeljske gradnje, prosto in neomejeno gibanje na plažah (s sedanjimi načrti bi bilo sprehanje ob obali zelo oteženo) ter prostor za vsa tri pomorska društva. Danes je namreč stvarna nevarnost, da društvo Čupa ostane brez svojega prostora za delovanje. Poleg tega je nujno, da se gre-

znično omrežje v občini poveže s tržaškim depuratorjem.

Dalj časa so se udeleženci ustavili pri ukinitvi gorskih skupnosti, ki je šla skoraj neopazno mimo. Z ukinitvijo Kraške gorske skupnosti so prebivalci Krasa utrpeli nepopravljivo škodo. Že res, da je ta ustanova potrebovala korenite spremembe, vendar so Kraševci z njeno ukinitvijo izgubili možnost neposrednega odločanja o nekaterih bistvenih zadevah na teritoriju, na katerem živijo. Zato je toliko bolj razumljivo, zakaj so se nekatere krajevne desničarske politične sile zavzemale za njeno čimprejšnjo ukinitvijo in se istočasno ogrevale za ustanovitev kraškega parka pod pokroviteljstvom tržaške pokrajine.

Na dlani je poskus načrtnega izničevanja gospodarskih in drugih struktur, ki so večinoma odraz slovenske prisotnosti v naših krajih. Stranka SSK je od samega začetka nasprotovala ukinitvi KGS, ker meni, da morajo Kras, ki s svojo enkratno lepoto predstavlja dediščino celotnega človeštva in je torej moralna

last vseh, v prvi vrsti upravljati prebivalci, ki na njem živijo, delajo, ustvarjajo. Klepoti Krasa ne spadajo le naravne in gospodarske danosti, temveč tudi kulturna in jezikovna specifičnost tega območja, ki delata to področje še bolj privlačno. Zato krajevni predstavniki SSK predlagajo, da s skupnimi močmi zahtevamo obnovitev ustanove, ki bi v obnovljenem duhu spet dala kraškim ljudem možnost upravljanja teritorija. To je tudi del programa bodoče Illyjeve uprave na deželi, kot je izjavil kandidat za predsedstvo dežele na nedavnem sprejemu, ki ga je imela slovenska stranka v Prečniku. Zato udeleženci posveta krajevnih upraviteljev SSK pozivajo društva in organizacije, naj še naprej vlagajo prošnje za prispevke na KGS.

Upati je, da bo tudi bodoči park, za katerega se tako ogreva desnica na deželi in na pokrajini, po meri tukajšnjega človeka, njegove kulturne in jezikovne specifičnosti. Čeprav manjkajo koordinacija in načrti, je namreč teritorij že dovolj zaščiten, dodatne vin-

kulacije pa bi predstavljale samo breme, ki mu ne bi bili kos. Po eni strani se nekaterim puščajo proste roke pri pozidavi naravnih lepot (Sosljanski zaliv), po drugi strani pa se drugim postavljajo večkrat nemogoče omejitve.

Nepošteno je tudi, da želna uprava najprej s svojim zakonom poveri KGS upravljanje kraškega parka, nato pa jo ukine.

Glede kraškega vodovoda pa je bila izrečena misel, da bi občine, ki so njegov lastnik (Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor) dale vodovod Acegasu v koncesijo, namesto da bi ga prodale. Že res, da zahteva kraški vodovod izredne vzdrževalne stroške, vendar je nedopustno, da preide vodovod, ki so ga zgradili naši predniki, v tuje roke.

Poudarjeno je bilo tudi, da je treba od vseh privatnih in javnih družb (Trieste Transport, Acegas, Anas), ki delujejo na našem teritoriju, zahtevati, da je pri njih slovenščina prisotna in vidna. Prevodi naj bodo napisani v pravilni slovenščini, in ne v kaki spakedranščini, kot se večkrat dogaja na raznih oglasnih deskah. Vsekakor bo stranka v prihodnosti na to izredno pozorna.

Glede srenj je bila izražena želja, da bi v korist boljše upravljanja teritorija presigli spore med jusarji in občinami.

Tako je treba tudi nujno izboljšati odnose med strankami, ki sodijo v Oljko, in to ne le v devinsko-nabrežinski, temveč tudi v repentabrski in zgoniški občini, kjer je stranka SSK obravnavana kot tujek, ne kot enakopravni politični sopotnik.

"KO OSTANEŠ SAM"

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus si prizadeva organizirati skupino za podporo žalujočim, da bi pomagali človeku, ki se znajde v hudi duševni stiski, posebej po izgubi ljubljene osebe. Skupino bi vodila mentorica Bernarda Mudrovčič, ki deluje v Slovenskem društvu Hospic iz Ljubljane.

Pred začetkom skupine bo delavnica *Ko ostaneš sam*, kjer bodo udeleženci dobili potrebne informacije in spoznali način delovanja podpore skupine za žalujoče in se odločili, če so se pripravljene priključiti skupini za podporo žalujočim. Govor bo tudi o žalosti, saj je prisotna v življenju vsakega človeka ne glede na starost, njegov status, svetovni nazor ali vero. Običajno so žalujoči nemočni, ker odgovorijo samo obrambni mehanizmi ali ne zadoščajo več. So

ti trenutki v življenju, ko človek preprosto ne ve, kako in kaj. Žalost zaradi izgube drage osebe poruši marsikaj starega. Važno je, da človek ne obtiči v tej žalosti, t.j. da ne okameni. Običajno se odprejo globoke rane. Strah, ki tiči globoko v človeku, povzroči, da je žalost še večja, kot bi bila normalno. Strah potisne človeka ne samo v žalost, ampak v obup, kjer se ponovno prebudijo strahovi in dvomi, za katere se je zdelo, da so že zdavnaj pozabljeni. Človek, ki se počuti osamljen, žalosten in obupan, se težko približa drugim in to ravno v času, ko jih najbolj potrebuje. Večkrat je žalost sovzrok telesnih ali duševnih bolezni, ki se jih z medicinskega vidika ne da razložiti. Zavedati se moramo, da se žalosti ne da preprosto zanikati, pa tudi ni potrebno, da zaradi nje zbolimo. Na ža-

lost ne smemo gledati samo kot negativno izkustvo, ampak videti tudi pozitivni vidik dozorevanja in rasti. Le dovoliti si moramo, da nam da ta izkušnja nov smisel v življenju.

Delavnica *Ko ostaneš sam* bo v petek, 14. 2. 2003, od 16. ure do 19.30 na sedežu društva Hospice Adria Onlus (ul. Mazzini 46/1). Če ste v sebi začutili, da bi vam udeležba na srečanju koristila, se lahko prijavite na telefonski številki 340 3864889 ali 040 421880.

Teden dni po tej delavnici pa bomo začeli s skupino za podporo žalujočim. Skupina daje podporo, ob kateri se posameznik spoprime s problemi na načine, ki jih sam izbere. Vsakdo se sam odloča, kdaj, kaj in koliko bo povedal ter v kolikšni meri bo sodeloval v aktivnosti skupine. Vse, kar se dogaja v skupini, je seveda zaupne narave.

Udeleženci, ki so že obiskovali skupino, so povedali, da v njej dobijo čustveno oporo, razumevanje, izmenjavo izkušenj o načinih sprijemanja s skupnimi problemi zaradi družbenja s sebi podobnimi ljudmi. Večkrat povedo, da v družinskem krogu težko povedo vse, kar vedo, da bi s tem lahko prizadeli ostale družinske člane. V skupini pa ni te bojazni. Skupina podpira individualnost, hkrati pa spodbuja iskreno in odprto sporazumevanje, namesto osamitve pa omogoča medčloveško povezanost in sodelovanje. Sedaj je priložnost, da lahko tudi sami kaj storite, da se takšna skupina ustanovi pri nas - dovolj je, da se prijavite na že omenjeno delavnico *Ko ostaneš sam*. Skupina se bo srečevala osem petkov zaporedoma po uro in pol na teden. Da se vse to lahko izvede, gre zahvala Zadržni kraški banki.

BRS

NOVA KNJIGA ALEKSEJA KALCA

FOTO KROMA

Prejšnjo sredo so v Narodni in študijski knjižnici predstavili novo knjigo tržaškega zgodovinarja Alekseja Kalca *Poti in usode*, ki je izšla v zbirki Knjižnica Annales Maiora v Kopru in je posvečena selitvenim izkušnjam Sloven-

cev z zahodne meje. Na predstavitvi sta ob avtorjevi prisotnosti o delu spregovorila predsednik NŠK Viljem Černo in zgodovinarica Marta Verginella. H Kalčevemu delu se bomo še vrnili.

SV. IVAN / DOŽIVET BOŽIČNI KONCERT

"ZVEZDA PRESVETLA NA NEBU OZNANJA"

Zvezda presvetla na nebu oznanja: tako se je glasil naslov božičnega koncerta, ki ga je slovenska župnijska skupnost pri Sv. Ivanu v sodelovanju s Slovensko prosveto in ob podpori Zadržne kraške banke priredila v domači cerkvi v nedeljo, 2. t.m..

Zvezda presvetla iz že omenjenega naslova je na priložnostnih lepkih in koncertnih listih, ki jih je grafično oblikoval Milan Pasarič, sijala na srednjeveško svetoivansko staro cerkvico sv. Pelagija, ki je že nekakšen simbol tega nekdanjega slovenskega kraja. Med poslušalce pa je na dan, ko se še zadnjič lahko pojejo božične pesmi in razstavljajo jaslice, prinesla toplo božično vzdušje, ki naj ga človek hrani do naslednjega Božiča.

Koncertni spored, ki smo mu prisluhnili, je bil razporejen takole: v prvem delu sta nastopila tržaška izvajalca, in sicer basist Aldo Žerjal in organist Andrej Pegan. Tržaška publika ju že leta dobro pozna, saj oba večkrat koncertirata po naših cerkvah in društvih. Svoj nastop sta začela z Bachovo *Fantasia v G duru*, nadaljevala pa sta ga s skladbami *Pozdravljena slava* Benedetta Sestana, *Salve Regina* Antonia Smareglie, *Pridi moj Jezus* Lojzeta

FOTO KROMA

Mava, *Ozri, Srce se na gorje* Antona Jobsta, Albinonijevo *Salve Regina*, Berlinovo *White Christmas*, zaključila pa z Noelovo *Angelsko slavo* v priredbi Franceta Gačnika.

Mogočna zborovska pesem pa je zadonela v drugem delu, ko je nastopil sloviti Akademski pevski zbor Tone Tomšič študentske organizacije Univerze v Ljubljani. Zbor, ki ga je daljnega leta 1926 ustanovil France Marolt, slovi kot eden najboljših slovenskih pevskih sestavov vseh časov. Slabo desetletje ga je vodil tudi tržaški rojak Stojan Kuret, od

sezone 2002-2003 pa ga vodi Urša Lah, ki se je za to priložnost odločila za program, ki je segal tako v Galusov opus kot v mednarodno sodobno zborovsko sakralno zakladnico ter v slovensko božično pevsko tradicijo. Svoj spored je APZ Tone Tomšič začel z Gallusovim motetom *Resonet in laudibus in Dominus Jesus*, nadaljeval z *Resignation* Huga Wolfa, skladbama *Bogorodice Devo* in *Otče naš* Alfreda Šnitkeja in s *Kyrie-m* Knuta Nystedta. Zbor se je nato poklonil slovenski zborovski božični tradiciji: slišali

smo tako skladbe *Rajske strune* Valentina Štolcerja, *Božji nam je rojen Sin* Ivana Zupana, *Glej zvezdice božje* Leopolda Belarja, *Noč božična* Hugolina Sattnerja in Tomčevi *Tam stoji pa hlevček* in *Zvezde gorijo*. Koncert se je kajpak zaključil s petjem Gruber-Miessnerjeve *Svete noči*.

Svetoivanski koncert je tako izzvenel kot slovo od božičnega časa in obenem kot voščilo z upanjem, da se bomo prihodnje leto zopet bratsko srečali ob Novorojenem.

SAMATORCA

RAZSTAVA EVGENIJE GRUDEN

Izjemno lepo število ljudi se nas je zbralo v soboto zvečer, 1. t.m., v prostorih sodobnega kmečkega turizma Dimitrija Žbogarja v Samatorci, da bi prisostvovali lepemu kulturnemu dogodku.

Sam Dimitrij Žbogar, ki je nagovoril prisotne, je dejal, da si nikdar ni predstavljal, da bo lahko v prostorih svoje lepe kmetije pripravil likovno razstavo in povrh vsega še likovno razstavo svoje mame, gospe Evgenije Gruden.

Za lep uvod v kulturni večer je najprej poskrbela Andrejka Možina, ki je ob spremeljavi na kitaro zapela nekaj pesmi, kot le ona zna: spontano, mladostno in prepričljivo. Naš odgovorni urednik Jurij Paljk pa je v slovenskem in italijanskem jeziku povedal nekaj toplih besed o slikarstvu gospe Evgenije, za katero je dejal, da je iskrena in topla, se obenem tudi zaveda, da si je največ slikarskega znanja pridobila v tečaju slikarke Ani Tertjak, a ostala zvesta svoji topli paleti in kmečkemu svetu. Gospa Gruden namreč slika domače živali, ljudi na kmetiji, naravo, trte in gmajno, predvsem pa svoje vnuke in druge

otroke, včasih naivno, a vedno iskreno in s toplimi barvami.

"Njeno slikarstvo je lepa pripoved gospe v drugi življenjski pomladi, ki nam pripoveduje o toplem in vrednot polnem kmečkem svetu, ki ga je zabil čas," je še povedal Paljk.

Družabnost, ki je sledila na domačiji Žbogar, je bila samo še krona lepemu večeru, na kateri je gospa Evgenija, Geni po domače, prikazala svoj slikarski svet, ki se mu vse bolj posveča.

ROJAN / PREŠERNOVA PROSLAVA

"RAZLIČNI OBRAZI NAŠE KULTURE"

Tak naslov so dali prireditelji - Rojanski cerkveni zbor, Koncertna pobuda Rojan, KSD "Rojanski Krpan" in Glasbena matica - Prešernovi proslavi, ki bo v nedeljo, 9. februarja, ob 17. uri v Marijinem domu v Rojanu. Te "obrazne kulture" bodo na njej predstavili nekateri ustvarjalci, ki so živeli ali pa še vedno živijo v Rojanu. Na glasbenem področju sta to prav gotovo mojster ruske harmonike Adam Selj in pianist Marko Sancin, ki se bo predstavil tudi kot dirigent Moškega pevskega zbora Vesna. Na literarnem področju sta se uveljavila pesnik Ivan Tavčar (na sliki) in mladinska pisateljica Anamarija Volk Zlobec. Nekaj globokih razmišljujočih pesmi prvega in odlomke ljubkih zgodbic druge bodo podali rojanski recitatorji. Spet drugačno je kulturno področje mladega rojanskega arhitekta Marka Korošica, ki se uveljavlja tudi kot preučevalec slovenske arhitekture. Sad tega raziskovalnega dela je študija *Zamejski opus arhitekta Eda Mihevc*, ki jo bo na tej prireditvi na kratko predstavil. Osrednje sporočilo proslave bo podal v svojem govoru ravnatelj slovenskih poročil dežel-

nega sedeža RAI Saša Rudolf. "Duo šal", ki ga sestavljata Vesna Hrovatin in Peter Verč, pripravljata iskrih in hudomušen prizor. Mladostni žar bo prireditvi vilo petje Otroškega pevskega zbora Glasbene matice, ki ga vodi Irena Pahor. Ne smemo tudi pozabiti najaviti bogat srečolov za slovenske misijonarje pa tudi izid prve številke glasila *Rojanski telegram*. Kot je razvidno že iz te skope napovedi sporeda, bo program res zelo bogat in pester. Prireditelji so prepričani, da bo pritegnil zelo veliko občinstva.

OBVESTILA

POTOVANJE Z Novim glasom. Vabimo Vas na potovanje v Provanso v južno Francijo od 22. do 30. aprila 2003. Informacije in vpisovanje na uredništvih v Gorici (0481 533177) in Trstu (040 365473).

OPENSKA DEKANJA vabi v nedeljo, 9. februarja, ob 16. uri v Marijanišče na Opčinah na srečanje g. škofa s slovenskimi občestvi iz okoliških župnij (člani župnijskih pastoralnih svetov, komisij in drugi pastoralni sodelavci).

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca v Trstu topla vabi k uri molitve za duhovne poklice z mašo, ki bo v ponedeljek, 10. februarja, ob 18. uri v barkovljanski cerkvi.

SLOVENSKA PROSVETA in Društvo slovenskih izobražencev vabita v ponedeljek, 10. februarja, na tradicionalno proslavo Dneva slovenske kulture, ki bo v Peterlinovi dvorani, ulica Donizetti 3, ob 20.30. Ob tej priložnosti bodo podelili nagrade zadnjega literarnega natečaja Mladike in priznanja Mladi oder.

MOSP IN Slovenski kulturni klub (Ul. Donizetti 3) razpisujeta ob slovenskem kulturnem prazniku literarni, likovni in fotografski natečaj za mlade do 30. leta. Prispevke na prosto temo in v prosti tehniki (predlagana tema za vse tri natečaje: *Sel je popotnik skozi atomski vek in je sanjal* - M. Bor) lahko pošljete ali izročite najkasneje do 11. februarja na naslov ulica Donizetti 3, 34133 Trst (urnik urada med delavniki: od 9. do 17. ure) s pripisom MOSP. Prispevke in izdelke podpisite s šifro ali geslom, osebni podatki (ime in priimek, naslov, telefonska številka, datum rojstva) pa naj bodo v zaprti kuverti z isto šifro ali geslom. Najboljša dela bodo nagrajena v nedeljo, 16. februarja.

ŽUPNIJA PROSEK vabi 12. februarja 2003 ob 20. uri v župnijsko dvorano na preda-

vanje *Ozvezdja v astronomiji - Mit in realnost*. Če nam bo vreme naklonjeno, bomo opazovali tudi zvezdno nebo. Predaval bo prof. Edi Bogatec. Vabljeni!

MESEČNA KONFERENCA bo v sredo, 12. februarja, ob 20. uri v župnijski dvorani v Nabrežini na važno temo *Kdaj in zakaj pastoralna vizitacija našega škofa*.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi v četrtek, 13. februarja, ob 16. uri v Peterlinovo dvorano v ulici Donizetti 3 na srečanje ob praznovanju Dneva slovenske kulture.

DAROVI

ZA NOVI glas: v spomin na Frido Žerjal daruje Severina Sacolich 15,00 €.

ZA ODSEK Slovenske Vincencijeve konference pri Sv. Ivanu v Trstu: v spomin na dragega prof. Gojmira Budala daruje žena Ksenija 20,00 €.

ZA CERKEV v Bazovici: v spomin na svoje pokojne daruje Marija Smotlak 30,00; ob obletnici pokojne Marije Marc daruje Magda Mužina 30,00 €.

ZA CERKEV v Gropadi: v spomin na dragega Vladimira Milkoviča darujeta žena Tončka in hči Anita z družino 50,00 €.

ZA ŽUPNIŠČE v Sočergi: v spomin na Frido Žerjal daruje Severina Sacolich 20,00 €.

ZA CERKEV v Nabrežini: Rudež 50,00; Caharija 10,00; Grilanc 10,00; Šemec 5,00; Floridan 5,00; Verginella 10,00; Milič 50,00; Kojanec 10,00; Terčon 40,00; R.G. 40,00; Caharija 20,00; N.N. 20,00; Pahor 30,00; Trobec 40,00; Petelin 20,00; bolniki 120,00; godba 25,00; Nerikon 10,00; Kosir 90,00; Radovič 100,00; Divjak 90,00; Caharija 10,00; Radovič 70,00; Fuks 15,00; Saksida 10,00; Cingerla 30,00; Belloci 10,00; Mihelič 10,00; B.B. v spomin na Almo Sedmak 100,00; ob blagoslovu družin "na postaji" 1.700,00 €.

NABREŽINA / SV. KRIŽ

SLOVO OD ALME SEDMAK-IVANČIČ

V petek, 31. januarja, se je velika množica Križanov in Nabrežincev zbrala k pogrebu pokojne Alme Sedmak. Pred cerkvijo v Nabrežini je najprej zaigrala domača godba, moški nonet Odmevi pa je občuteno zapel primerno žalostinko. V polni cerkvi je bila maša zadušnica, pri kateri je pel domači cerkveni zbor, slišali pa smo tudi moški samospjev Ave Maria, katera je naučila prav pokojna Alma. Domači župnik Bogomil Breclj se je zahvalil pokojni organistki za vztrajno 40-letno delo pri cerkvenem zboru in poudaril, da pri pogrebu ne smemo pokopavati vrlin in zglednega cerkvenega delovanja pokojne Alme. Pogrebni sprevod je

potem krenil do Sv. Križa in od spomenika padlim v spremstvu narodnih noš in številnega ljudstva pospremil rajno do pokopališča, kjer jo je pričakal tamkajšnji župnik Jože Kunčič. Ob odprtem grobu je Tatjana Rojc spregovorila o priljubljenosti pokojnice ter o njenem darovanju časa in moči za cerkev, družino in narod. Nonet Odmevi je po opravljenem pogrebem obredno zapel še *Zdravljico*, saj je pokojna Alma nudila v svoji gostilni "Pri Vereni" lepo postrežbo z odlično domačo kapljico.

Pokojni Almi Sedmak-Ivančič naj bo vsemogočni Bog za vse bogat plačnik, svojcem pa naj gre iskreno sožalje.

BB

SREČANJE TREH OBMEJNIH OBČINSKIH UPRAV

PRVEMU MAJU 2004 NAPROTI

DANIJELO DEVETAK

Tri obmejne občinske uprave, na čelu katerih so goriški župan Vittorio Brancati, novogoriški župan Mirko Brulc in župan mestne občine Vrtojba-Šempeter Dragan Valenčič, želijo priti pripravljene na veliki dogodek - 1. maj 2004, ko bo padla državna meja na Goriškem.

V duhu sožitja treh občin in -kot rad ponavlja župan Brulc- da bi ob meji živeli čim lepše, je bilo 29. januarja drugo delov-

zdravstva je goriški župan povedal, da je bil potrjen namen kupiti aparaturo za magnetično resonanco, ki bi služila obojema bolnišnicama; projekt podpira tako dežela F-Jk kot Ljubljana. Pripravljajo se čezmejne operativne enote iz raznih medicinskih specializacij, treba bi bilo tudi urediti zavarovalniški in finančni status zdravniškega osebja, ki dela tudi za paciente z one strani meje. Veliko se dela tudi za ovrednotenje turistične promocije s pripravo

no srečanje treh uprav kot zanimivega političnega organa, tokrat v Novi Gorici, kjer so predstavniki treh enot obravnavali zahtevne teme čezmejnega sodelovanja in imenovali šest mešanih delovnih skupin. Te so začele delovati že v tem tednu in bodo morale po mesecu dni pripraviti izčrpno poročilo za nadaljnje konkretnejše korake.

Delo, ki so se ga tri občine lotile že meseca septembra, je brez dvoma daljnoročno in kljub temu da ima Gorica novega župana komaj sedem mesecev, Nova Gorica pa šele dva meseca, poteka na polno paro. Kot je na novinarski konferenci po srečanju upraviteljev povedal novogoriški župan Brulc, bo vsaka občina koordinirala po dve komisiji: novogoriška uprava bo vodila skupino za urbanizem-promet in okolje, goriška za turizem-kmetijstvo in zdravstvo, občina Šempeter-Vrtojba pa skupino za informatiko in kulturo-mladinsko politiko-izobraževanje-sport. "Motor" tega dela sta doslej bila referentka za čezmejno sodelovanje pri novogoriški občini Petra Cotič in goriški občinski odbornik Damijan Terpin. Po-vejšo se to, da se bo posrečelo na pobuda avtobusne povezave med Gorico in Novo Gorico nadaljevala brezplačno še ves februar.

Brancati je izrazil zadovoljstvo nad delom, ki terja veliko naporov za nov razvoj obmejnega področja; je pa tako pomembno, da mu je izkazal veliko pozornost sam predsednik evropske komisije Prodi. Glede

večjezičnih vodičev, pa tudi na kulturnem področju. "Delujemo, kot da bi meje ne bilo več," je rekel Brancati in poudaril, da je vsa Goriška zelo lepa pokrajina, bogata z umetniškimi in zgodovinskimi zanimivostmi. "Pohiteti moramo z delom, da bomo pripravili na veliki dogodek, na 1. maj 2004." Svojo prisotnost je zagotovil sam Prodi, ki je že pred meseci goriško delegacijo v Bruslju prosil, naj uresniči pomenljivo simbolično dejanje. Trije župani imajo v mislih preosnovo Severne železnice, kjer naj bi s pomočjo mešane komisije arhitektov uredili skupni trg dveh Goric.

Valenčič je povedal, da je razlog za mrzlične priprave pomanjkanje časa za koriščenje evropskih prispevkov. "Delamo na dolgi, trajni rok... Naboj projektov je zelo velik." Treba bi bilo čimprej postaviti skupno pisano oziroma službo, ki bi koordinirala skupne projekte.

Brulc je pohvalil dobre odnose s predstavniki goriških občinskih in pokrajinskih oblasti ter podčrtal napore, da bi se dijaki na obmejnem področju v šolah učili obeh jezikov. Razčističuje se pozicije glede gradnje skupne čistilne naprave, pa tudi glede petega koridorja; tako Brancati kot Valenčič sta soglasno poudarila nujno, da mora biti Goriška povezana s to pomembno prometno osjo, če noče tudi s padcem državne meje ostati obrobno področje.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega SILVESTRA LANGA

se iskreno zahvaljujemo g. župniku Antonu Lazarju, cerkvenemu zboru, darovalcem cvetja ter vsem, ki so na katerikoli način počastili njegov spomin.

Žena, sinovi in sestra z družinami.

Števerjan, 6. februarja 2003

MINISTER RS ZA EVROPSKE ZADEVE JANEZ POTOČNIK V GORICI

NIZ IGER ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

SLOVENIJA NA PRAGU EVROPE

JURIJ PALJK

Na pragu nove Evrope: Slovenija v EU je bil naslov srečanja goriških Slovencev in upraviteljev goriške občine ter pokrajinske uprave z ministrom Janezom Potočnikom in razprave, ki je po srečanju sledila v Kulturnem domu v Gorici 31. januarja. Minister RS za evropske zadeve Potočnik je prišel v Gorico na povabilo SKGZ in goriškega Kulturnega doma, pokrovitelja srečanja pa sta bila goriška občina in pokrajina.

Potočnik se je pred javnim nastopom, ki ga je v Kulturnem domu vodil predsednik SKGZ za goriško pokrajino Livio Semolič, srečal s predstavniki obeh krovnih organizacij; Sergij Pahor in Rudi Pavšič sta mu predstavila položaj Slovencev v Italiji in pričakovanja manjšine ob vstopu RS v EU. Pahor se je zavzel za tesnejše sodelovanje med matico in zamejstvom na vseh področjih, Pavšič pa se je s sodelavci osredotočil na vprašanje izvajanja zaščitnega zakona.

Takoj zatem se je Potočnik srečal za zaprtimi vrati s predsednikom pokrajinske uprave Brandolinom in županom Brancatiem, ki sta ju spremljala odbornika za čezmejno sodelovanje Marko Marinič in Damijan Terpin. Na srečanju so poglobili že obstoječe sodelovanje na Goriškem na obeh straneh meje, večjo pozornost pa so namenili Li. Petemu koridorju. Čezmejni zavezji, novi zakonodaji, ki naj bi uredila mejne prehode in lažje čezmejno prehajanje delovne sile. Minister je sogovornikom potrdil vso podporo slovenske vlade, da se med obmejnimi občinami na Goriškem stekejo še tesnejša sodelovanja na vseh ravneh življenja, kot je tudi naglasil, da bo sodelovanje med Slovenijo in Italijo tudi v prihodnje plodno in mestoma prav zgledno, saj Italija pri pridružitvi RS Evropski uniji nikdar ni delala težav, če že aktivno ni mogla pomagati, kar je po njegovem mnenju že velika stvar.

Sicer pa je veliko zanimanje vladalo za srečanje slovenskega ministra s publiko in z izjemnim številom novinarjev z obeh strani meje. Najprej je ob Potočniku spregovoril evropski poslanec Demetrijski Volčič, ki je pri EU kot glavni poročevalec zadolžen za uradno poročanje o Sloveniji in njenih napredkih, predno ta postane stalna članica EU. V kratkih orisih je Volčič orisal napredek RS na vseh področjih in dejal, da bo njegovo poročilo zato postavilo RS evropskemu parlamentu kot zgledno državo, ki je v 5 letih opravila izjemne spremembe na področju gospodarstva, pravnega reda, zakonodaje in tržnega gospodarstva.

Brancati in Brandolin sta se Potočniku zahvalila za doseženo pomoč pri preseganju državnih meja in pri odpravljanju ovir pri tesnejših čezmejnih sodelovanjih. Oba sta tudi poudarila, da je za Gorico in Goriško vstop Slovenije v EU velik izziv, saj bo Goriška postala z vstopom Slovenije v EU spet velika regija, ki bo imela pomembno mesto v novi Evropi. Potočnik, ki so ga v Gorici spremljali državni podsekretar na MZZ - Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, generalna konzulka RS v Trstu Jadranka Šturm Kocjan in konzul RS v Trstu Miha Vilar, je najprej izrekel priznanje Goričanom za doslej opravljeno delo na področju preseganja državne meje in sodelovanja ob meji, nakar je slikovito in jasno prikazal pogajanja RS za vstop v EU, a se ni omejil samo pri datumih in številkah, ampak je ponazoril tudi stvar-

ne probleme, ki jih je slovenska pogajalska delegacija morala reševati doma in v Bruslju. Povedal je, da je RS po njegovi oceni opravila pri pogajanjih odlično delo, da pa "je sedaj čas, ko je potrebno probleme spremeniti v nove priložnosti", kar velja tudi za Goričane. Dosežene cilje in zaključna pogajanja RS za vstop v EU je razčlenil do potankosti in poudaril, da se sam ne boji bližnjega referendumu v Sloveniji o vstopu RS v EU, ker je prepričan, da je večina Slovencev za vstop države v stabilno, varno in bogato družbo, kar je po njegovem mnenju EU. Prepričan je tudi, da bo Slovenija v EU dosegla "potrebno prevetritev na vseh področjih in preseganje samozadostnosti, istočasno pa tudi okrepitev slovenske samozavesti, preprosto zato, ker smo Slovenci dobri na vseh področjih, delavni, pripravljivi." Potočnik je tudi povedal, da bo RS čakalo najtežje obdobje takoj po vstopu v EU 1.5.2004, pa čeprav je tudi prikazal, kakšne dogovore je RS sklenila z EU na področju kmetijstva in na področjih, kjer so bila njena pogajalska izhodišča najbolj šibka. Po njegovem mnenju so se pogajanja med RS in EU končala dobro predvsem zato, ker se RS ni opredeljevala za kratkoročne rešitve, ampak za take, katerih učinek se bo videl šele po letu 2007, kar bo zanj odločilno. Povedal je tudi, da po njegovem mnenju širitve EU leta 2004 ni zadnja in zato EU pričakuje, da bo RS kot polnopravna članica EU imela veliko vlogo v južnovzhodni Evropi in še posebej na Balkanu. "Trdno sem prepričan, da bo vstop RS v EU mehak pristanek po dolgem letu!" je zaključil.

Sledila je plodna debata, v katero so se vključili predstavniki gospodarskega, političnega in kulturnega življenja Gorice. Med številnimi prisotnimi politiki, župani in drugimi javnimi delavci sta bila tudi slovenski senator Miloš Budin in poslanec Francesco Maran.

ZABAVNA UVERTURA

V veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž se je v nedeljo, 2. t. m., pričel niz veseliger ljubiteljskih odrov, ki ga pod geslom Iskrivi smeh na ustih vseh letos petič prirejata Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete. Prvi gostje letošnjega mikavnega komedijskega sklopa, ki vsebuje štiri dela avtorjev s klasične in sodobne dramske scene z oblikovalci iz Goriske, Benečije in Slovenije, so bili mladi igralci Komedijskega oddelka PD Standrež s komedijo Daria Foja Tat...a koristen v režiji zvestega gledališkega sopotnika Emila Aberška. Uro in pol trajajočo komedijo so premierno zelo uspešno predstavili v domači dvorani konec januarja. Privlačen tekst, poln duhovitih iskric, je v prepričljivi in doživeti izvedbi šestih igralcev, ki so prvič brez znanih standrežskih komedijantov trdno upravljali komedijske vajeti, spravi v prešeren smeh nad sto gledalcev, ki jim je poustvarjalni trud ljubiteljskih igralcev zelo dragocen, saj je poln požrtvovalnega navdušenja in veselja do očarljive, a zahtevne odrske umetnosti. Humorna nit se je nadaljevala v torek, 4. t. m., z igralci Kulturnega društva iz Dekanov, ki so z enodejanko Borisa Picige Sreča iz Salomonovega oglasnika v režiji Aleksija Pregarca zabavali občinstvo v drugem delu večera, po slovesnem podeljevanju nagrad otroškimi, mladinskimi in odraslim ljubiteljskim skupinam, ki so se prijavile na natečaj Mladi Ove. Ze vrsto let ga prireja Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta, da bi spodbudili čim bolj čvrsto ustvarjanje na odrskih deskah.

O nagrajevanju bomo podrobneje poročali prihodnjič.

Naslednje komedijsko srečanje bo v nedeljo, 16. t. m., ob 17. uri. V goste bo prišlo Amatersko gledališko društvo Kontrada-Kanal z delom Jeana-Jacquesa Bricairea Dohodnina.

IK

SPodbudni podatki

VPISI V SLOVENSKE ŠOLE

Z januarjem se je iztekel čas vpisov v šole vseh stopenj, ki nakazuje izbiro dijakov in staršev za prihodnje šolsko leto. Podatki potrjujejo, da bo v slovenskih šolah v glavnem več otrok in dijakov. Porast je najizrazitejši za osnovne šole, rahlo bo poraslo tudi število nižješolcev in višješolcev.

Skupno število malih obiskovalcev v slovenskih vrtcih bo prihodnje leto 353 (letos 355). Če pogledamo podrobneje, bo v vrtce goriškega okrožja hodilo v prihodnjem letu 185 malčkov (186), od teh bo 67 novih malih obiskovalcev (63). Vrtce doberdobskega okrožja bo obiskovalo 168 otrok (169), prvič pa bo prestopilo njihov prag 49 otrok (73).

Osnovne šole bo jeseni obiskovalo skupno 398 učencev (letos 376). Na goriškem področju bo 226 učencev (211), prvošolčkov bo 57 (51). Na šolah doberdobskega okrožja bo skupno 172 učencev (164), prvošolčkov bo 45 (42).

Tudi vpisi na obe nižji srednji

šoli I. Trinko in v Doberdobo so v rahlem porastu. V prva razreda nižje srednje šole I. Trinko se je vpisalo 49 dijakov (letos jih je v prvih razredih 44), vseh dijakov na tem zavodu pa bo 139 (133). Izgledi na večstopenjski doberdobski šoli glede nižješolcev so tudi dobri.

Kar zadeva obiskovanje slovenskih višjih šol, je treba zabeležiti letos prevladujoč vpis na liceje Gregorčič in Trubar. Na družboslovni in znanstveno-tehnološki licej se je vpisalo 21 nižješolcev, ki so se enakomerno porazdelili med obe smeri (11 odnosno 10), 8 nižješolcev pa bo nadaljevalo svoje šolanje na klasičnem liceju. Na tehničnem polu bo 7 dijakov nadaljevalo šolanje na industrijskem tehničnem zavodu Vega, 6 na trgovskem tehničnem zavodu Zois in 3 na poklicnem trgovskem zavodu Cankar. Dvanajst nižješolcev pa naj bi v prihodnjem letu koristilo usluge raznih italijanskih, predvsem poklicnih zavodov.

HD

SCGV KOMEL: PIANISTKA IGOŠINA

Bliža se prihodnje Srečanje z glasbo, ki nam bo predstavilo rusko pianistko Valentino Igošino. Mlada in obetavna koncertantka je bila zmagovalka na lanskem drugem Mednarodnem tekmovanju v klavirski igri Giuliano Pecar v Gorici. To uspešno tekmovanje, ki si je v kratkem času pridobilo velik ugled zaradi številčnosti in kakovosti tekmovalcev, pa tudi zaradi prestižnih imen v žiriji, naj bi odslej programsko obogatilo goriško koncertno sezono s vsakoletnim klavirskim recitalom zmagovalca. Na koncertu, ki bo 12. februarja ob 20.30 v KC Lojze Bratuž, bo Valentina Igošina izvajala naslednje skladbe: L. Van Beethoven - Sonata Es duru op.27 št. 1, R. Schumann - Karnaval d'Vienne, S. Rahanmanov - Štirje preludiji in Chopin - Sonata v b-molu.

SD SONČNICA: "RAZVAJENI OTROCI"

Na tretje predavanje v letošnjem nizu je Skupnost družin Sončnica povabila Bogdana Žorža, ki bo v ponedeljek, 10. februarja, ob 20.30 govoril na temo: Razvajeni otroci. Predavatelj prihaja iz Dornberka na Vipavskem, po poklicu je diplomiran psiholog, ki se je strokovno usposabljal za delo z vedenjsko motenimi otroki in mladostniki. Predavanje bo v Domu Franc Močnik v Gorici (ul. San Giovanni 9, inf. tel. 0481 536455).

NOVA KNJIGA O GORICI

PO SLEDOVIH NAŠE PRISOTNOSTI

V četrtek, 30. januarja, je bila v Kulturnem domu v Gorici predstavitev knjige Zdenka Vogriča in naše kolegice Erike Jazbar z naslovom *Gorica - Po sledovih naše prisotnosti*.

Predstavitve, ki je v mali dvorani Kulturnega doma bila deležna izjemnega obiska, pa je bila v v bistvu povod za razširjen družbeno političen pogovor o sedanjem trenutku v Gorici in na Goriškem, saj sta na predstavitvi spregovorila odbornika za čezmejno sodelovanje goriške občinske in pokrajinske uprave Damijan Terpin in Marko Marinčič. Vsak s svojega zornega kota prikazala sedanji utrip in prisotnost slovenske manjšine v mestu in na Goriškem,

FOTO BUMBACA

oba pa sta bila mnenja, da smo Slovenci tudi danes živo prisotni v samem osrčju mesta in živ člen goriške stvarnosti.

Zdenko Vogrič, ki je avtor fotografij v lepi knjigi, je povedal nekaj misli o lastnem dolgoletnem zbiranju narodnega blaga Slovencev, medtem ko je članica kolektiva Novega glasa Erika Jazbar povedala, da si je knjigo sama zamislila tako, da bi bila lep, predvsem pa polju-

den pregled slovenske stvarnosti v Gorici.

Sama je tudi trdno pričana o tem, da ima vsaka knjiga namen, da najde pot med bralce, kot si tudi želi, da bi knjiga o slovenski prisotnosti v Gorici našla pot v slovenske šole na obeh straneh meje in bi po njej segali predvsem mladi.

Boris Peric, predsednik družbe Transmedia, ki je knjigo v lični obliki izjemno hitro izdala, dobro pa jo je natisnila Grafica Goriziana, je spregovoril o pomenu podobnih izdaj, ki samo potrjujejo to, kar sami že vemo,

in sicer, da smo Slovenci skozi zgodovino stalno in nenehno prisotni v Gorici.

Debata, ki je sledila predstavitvi knjige, je bila samo še potrditev tega, da take knjige potrebujemo, kot tudi tega, da bi jih mladi, ki jih na predstavitvi žal ni bilo, morali brati, če hočejo v prihodnje ostati pripadniki slovenskega naroda. Na šolskih je torej, da knjigo uvrstijo med šoloobvezno branje!

JUP

VPRAŠANJE NARODNE IDENTITETE

PREDSTAVITVI VODNIKA PO GORICI NA ROB

ADRIJAN PAHOR

V četrtek, 30. januarja, je bila v Kulturnem domu izjemno dobro obiskana predstavitve vodnika po Gorici (avtorja Erika Jazbar in Zdenko Vogrič), o kateri naš tednik poroča na drugem mestu. Večer je poleg same knjige, o kateri sta na dokaj sintetičen način spregovorila avtorja, nudil možnost širše razprave o politični situaciji na Goriškem. Zanimivo je bilo poslušati različna mnenja prisotnih politikov in kulturnikov, ki so si bili nekako edini v tem, da je napočil za Slovence čas konstruktivnega nastopanja v

duhu enotnosti in sožitja, kljub svetovnonazorskim razlikam. Še najbolj sem cenil nastop prof. Alda Rupla, ki je med drugim izrazil osebno zadovoljstvo ob tolikšni udeležbi, predvsem pa ob pisani paleti prisotne publike, kar je - po njegovem mnenju - pomenljiv pokazatelj določenih sprememb in želja po povezovanju ob skupnih vrednotah in potrebah. Še bolj ekspliciten je bil v tem oziru poseg gospoda Rudija Pavšiča, ki je poudaril pomen političnega povezovanja v perspektivi možne izvolitve slovenskega političnega predstavnika tudi na deželni ravni. V tem kontekstu je zato nekako disonantno izzvenel poseg odbornika Marka Marinčiča, ki je med drugim na dolgo utemeljeval svoj in obenem "mul-

tikturniški" pogled na problem nacionalne identitete, ki naj bi jo (tudi zamejski Slovenci) pod pritiskom globalizacije in širitve EU-ja postavili v nove okvire, jo doživljali bolj sproščeno kot doslej, omenil je evropsko naravnost večplastne identitete, ki nam je na narodnostno mešanem območju usojena, kako bomo svojo identiteto nadgradili z evropsko kompleksnostjo itd.

Sam o nacionalni identiteti razmišljam drugače, o njenem pomenu in nujnosti skušam prepričati predvsem mlade, češ da bo nekdo, ki sprejema in ljubi svoj jezik in kulturo, spoštoval in cenil tudi druge, in da je samo predan, ljubeč odnos do lastne kulture lahko pravilno izhodišče za pravičen odnos do druge. Ker je gospod Marinčič citiral italijanskega in libanonskega pisatelja, naj še jaz citiram kakega, vendar Slovenca: Ljubiti slovensko pristno besedo in oblikovati slovensko jezikovno kulturo je prva značilnost slovenske identitete (E. Kovač). Majhnim narodom za ohranjanje svoje identitete in za obstoj med večjimi preostaja predvsem duhovna vitalnost, moč njihove kulture (I. Senčar). Za Evropo narodov je enako pomembna identiteta velikega in malega naroda; slovenska kultura je v procesu ohranjanja narodne identitete in osamosvojitve odigrala temeljno vlogo (T. Virk). V bodoči Evropi narodov, ko bodo zabrisane meje, bo najpomembnejša kulturna identiteta: v Evropi bomo lahko kaj pomenili samo z zvestobo svojemu jeziku in tradiciji (B. Pahor).

O kaki ohlapni ali sproščeni nacionalni (kulturni) identiteti, še posebno v okviru združene Evrope torej ne more biti govora. Prepričati v to nacionalno ozaveščene Francoze, Nemce ali Italijane bi bilo brezplodno početje. Da marsikateri prisotni poslušalec ni bil na isti valovni dolžini kot gospod Marinčič, se je izkazalo v sami diskusiji, v kateri je na pomen narodne identitete opozoril tudi dr. Filibert Benedičič. In medtem ko se je urednik NG Jurij Paljk zgražal ob dejstvu, da v dvorani ni bilo mladih, sem bil jaz, spriča izraženih idej (seveda samostih o identiteti), po eni strani celo zadovoljen.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETEISKRIVI SMEH
NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

■ Nedelja, 16. februarja 2003,

ob 17. uri

AMATERSKO GLEDALIŠKO DRUŠTVO

KONTRADA-KANAL

Jean Jacques Bricaire

DOHODNINA

■ Nedelja, 23. februarja 2003,

ob 17. uri

BENEŠKO GLEDALIŠČE

Moliere

ZDREU BUNIK

PREDSTAVE bodo v veliki

dvorani Kulturnega

centra Lojze Bratuž

v Gorici.

ISKRIVI SMEH,
NA USTIH VSEHNIZ VESELOIGER
LJUBITELJSKIH ODROVSLOVENSKO KULTURNO REKREACIJSKO DRUŠTVO JADRO
KOMISIJA ZA SLOVENSKO MANJŠINO V RONKAH
pod pokroviteljstvom OBČINE RONKE

vabita na proslavo

DNEVA SLOVENSKE KULTURE

SODELOVALI BODO: Mešani pevski zbor STARŠI ENSAMBLE iz OŠ iz Romjana pod vodstvom Silvie Pierotti; Mirjam Mikolj, ki bo podala priložnostno misel; Vesna Guštin Grilanc, avtorica knjige *Ogenj na kamnu*; MoPZ KRAŠKI DOM iz Repentabra pod vodstvom Vesne Guštin Grilanc

Ronke, občinska sejna dvorana
petek, 7. februarja 2003, ob 20.30

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

OBVESTILA

POTOVANJE Novim glasom. Vabimo Vas na potovanje v Provano v južno Francijo od 22. do 30. aprila 2003. Vpisovanje na uredništvih v Gorici (0481 533177) in Trstu (040 365473).

ZVEZA KULTURNIH organizacij občine Brda vabi na predstavitev knjižne zbirke Goriške Mohorjeve družbe 2003 in Trnkovega koledarja 2003 v četrtek, 6. februarja, ob 19. uri v Viški dvorani na Gradu Dobrovo.

DAROVI

ZA NOVI glas: Klementina Ušaj: 73,00; N.N. Opatje selo 52,00; Aldo Jovan 2,00; Jože Peterlin 2,00; Laura Gruden Zaccaria 5,00; Marija Breclj 5,00; Tatjana Sobani 5,00; N.N. Rupa 5,00 €.

ZA CERKEV sv. Ivana: ob prvi obletnici Cilikine smrti Lojzka in Andrej 100,00 €.

ZA McPZ Rupa-Peč: nečaki v spomin na strica Mirkota Batističa 100,00 €.

ZA CERKEV v Rupi: druž. Batistič v spomin na Mirkota 250,00 €.

ZA CERKEV na Peči: druž. pok. Mirkota Batističa 35,00; N.N. za cvetje 10,00; Oskar Kovic namesto cvetja na grob prijatelja Damijana Ožbota 50,00; sestra Milojka namesto

cvetja na grob Damijana Ožbota 50,00; stric Pepi v isti namen 50,00; bratranca Jordan in Claudia v isti namen 100,00; Romano in Marija Čevdek v spomin na prijatelja Damijana Ožbota 30,00 €.

ZA CERKEV na Vrhu: N.N. iz Doberdoba za cvetje 5,00 €.

SOŽALJE

Sekcija Slovenske skupnosti za Števerjan, občinski svetovalec SSK, župan in odbornika, društvo F. B. Sedej ter števerjansko župnijsko občestvo izrekajo ženi Nadi, sinom Robiju, Florijanu, Marinu ter sorodnikom globoko sožalje ob težki izgubi dragega Silvestra Langa.

Letnik 1963 iz Števerjana izreka ženi, sinom, sestri ter vsem najbližjim iskreno sožalje ob izgubi moža, očeta in brata Silvestra Langa.

ČESTITKE

Župnik, števerjansko župnijsko občestvo, cerkveni pevski zbor in društvo Sedej izrekajo Hermanu in Marti Srebnič ob zlati poroki mnogo dobrega, božjega blagoslova in ljubezni.

Otroški zbor F. B. Sedej vošči svoji dolgoletni taktirki Valentini ter Davidu Devinarju, ob rojstvu male Barbare, vse najboljše, deklici pa, da bi mimo prespala veliko noči.

DAN SPOMINA
V ŠOLSLEM
CENTRU

Ob spominu na vse hudo, ki se je dogajalo med drugo svetovno vojno in na enajst milijonov žrtev iz tega zgodovinskega obdobja, se je redno šolsko delo 27. januarja ustavilo tudi v višješolskem centru. Po uvodnih mislih prof. Karla Černica je osebno pričevala o grozotah iz tiste dobe gospa Helena Jarc iz Doberdoba, ki je preživela nekaj "neskončnega časa" v uničevalnem taborišču v Auschwitzu. Izredno pozorni mladi publiko višješolcev je pripovedovala o tistem delu svojega življenja, ko je okusila hudo goriškega zapora, taborišča in nazadnje prisilnega dela v Dresdnu.

Njena neposrednost in trpljenje, ki je kljub časovni razdalji še vedno zelo prisotno ob spominu na pretekla doživljanja, njene preproste, a hkrati težke in močno sporočilne besede, so v dijakih zbudile spoštljivo in občuteno pozornost in jim približale svet grozot in nasilja, ki je bil in je še prisoten, kjerkoli se človeštvo preda slepi logiki vojne. HD

ŠTEVERJAN
7. FEBRUAR 1953-2003

50 let je že minilo,
odkar sta skupaj
zajadrala

VENERANDA HUMAR
in MIRKO TERPIN.

Z ljubeznijo se ju spominjajo hčere Dina, Nadja z Entom, Bruna z Rajkom, vnuki Gianni, Loris, Isabel, Mateja in mali Janez

KAM NA VALENTINOVO?

Priporočamo Vam goriški Kulturni dom
na edinstveni glasbeni spektakel s skupino

PUTOKAZI (HR)

VEČER NAJLEPŠIH LJUBEZENSkih MOTIVOV

Petek, 14. februarja 2003, ob 20.30!

PREDPRODAJA VSTOPNIC: Kulturni dom v Gorici (tel. 0481-33288)

L'atelier Nour El Houada

Nova trgovina,
v kateri lahko
najdete:
hišno opremo in
kuhinjsko garnituro,
etnotuareg,
atelier du vin

Ulica del Seminario 6, Góricca / tel. in fax 0481 32109

BENEŠKA SLOVENIJA

SPOMINJAMO SE DOGODKOV

V NEDELJO, 26. JANUARJA

DAN SPOMINA V VIŠKU

KARLO MUČIČ

V nedeljo zjutraj, 26. januarja, je bila v kraju, označenem kot Borgo Piave v Visco al Torre, blizu Palmanove, proslava ob dnevu spomina, ki jo je priredila tamkajšnja občinska uprava. Ob prisotnosti veliko županov, vojaških enot, kulturnih delavcev, predstavnikov slovenskega veleposlaništva in politikov ter občinstva je potekala svečanost v spomin na koncentracijsko taborišče v bivši vojašnici. Tudi tam so v letu 1942 sprejeli slovenske in hrvaške internirance iz ljubljanske italijanske pro-

kah 70 taborišč za vojne ujetnike.

Danes v zapuščenem vojaškem skladišču s skoro 120.000 m², ki ima še 18 paviljonov in še skoro novo velikansko kuhinjo, si ne moremo predstavljati, kako so tam bili preganjani Slovenci, ki so pokazali svojo dejavnost, s tem da so celo izdajali tajno glasilo *Višek-Visco*, ki je imelo nad naslovom narisane Triglav. To taborišče je bilo po velikosti tretje, zgradila ga je italijanska kraljeva vojska. Na prvem mestu je bil Rab, drugi je bil Gonars, zelo znan v našem slovenskem svetu zaradi slabih razmer v njem, zaradi mnogih zaprtih intelektualcev. V urejeni kostnici poteka vsako leto slovenska komemoracija ZSKP.

O takratnem pozabljenem času in slovenskih žrtvah

vince in iz Čabarskega kotorja. Taborišče je spadalo k tistim številnim taboriščem, ki sta jih vodila ločeno deloma vojaška uprava in deloma notranje ministrstvo. Slovenci in pripadniki drugih jugoslovanskih narodov so bili žrtve načrtnega preganjanja, zaradi katerega so odpeljali odpeljanje okoli 70.000 ljudi, med njimi nad 4 tisoč otrok; od teh je preživela ena polovica in nad 9.000 žensk, od katerih je ostalo živih okoli 80 %. V tej bivši mejni furlanski vasi, kjer so tudi razorožili četnike, je bilo zaprtih okoli štiri tisoč civilnih jetnikov, ki so zapustili taborišče komaj 8. 9. 1943. Od tod so se peš podali proti domu skozi Gradišče in tudi skozi Ronke, kjer so jim domačini in duhovniki pomagali s hrano in oblačili. V tistih letih je še delovalo v Italiji

je spregovorila glavna govornica Slavica Plahuta iz Goriskega muzeja iz Nove Gorice. Omenila je tudi druge grozote prejšnjega stoletja, tudi tiste, ki so potekale na Balkanu v prejšnjem desetletju. Sklenila pa je z upanjem, da novo tisočletje ne bo doživelo kaj takega. Govor je prevedel in prebral v italijanščini Janko Toplikar. Povezoval je in prinesel pozdrave gostom duša svečanosti, prof. Ferruccio Tassin, ki je omenil, kako se pripravljajo posebno kamnito obeležje v spomin na preganjane ujetnike, ki so jo zgradili interniranci. Ob ruševinah cerkve, zgrajene od interniranih, je na koncu spregovoril domači župnik in je blagoslovil kraj trpljenja, kjer je tudi umrlo 25 Slovencev in Hrvatov.

IZSELJENCI

IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV SLOVENŠČINE

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ter ministrstvo za šolstvo, znanost in šport sta pripravila seminar za učitelje slovenskega jezika in kulture iz Argentine in Avstralije, ki je potekal od 19. januarja letos do srede, 29. t.m., v Ljubljani in Mariboru.

Kot je poročala Slovenska tiskovna agencija, je bil namen seminarja, ki je letos potekal šestič, predvsem ohraniti slovenski jezik povsod, kjer živijo Slovenci, saj je znanje slovenščine predpogoj za ohranjanje njihovega slovenstva.

Tako je povedal v sredo, 29. t.m., na tiskovni konferenci državni sekretar na zunanjem ministrstvu in direktor urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Črtomir Špacapan. Slovenski jezik je tre-

ba po Špacapanovem mnenju ohraniti tako v Sloveniji, ko se bo vključila v Evropsko unijo, kot povsod po svetu, kjer živijo Slovenci, saj je slovenščina v tujini z novimi generacijami izgubljena. S takšnim izobraževanjem učiteljev bomo pripomogli, da bo slovenščina kot enakopraven jezik ostala živa, je še poudaril Špacapan.

Seminarja se je sicer udeležilo 14 učiteljev in učiteljic iz Argentine ter učiteljica iz Avstralije. Program seminarja sta pripravila Zavod RS za šolstvo ter Center za slovenščino kot drugi ali pa tuji jezik pri Filozofski fakulteti, v njem pa so izpostavili predvsem ključne elemente, ki v pedagoški stroki predstavljajo smerice za šolo 21. stoletja.

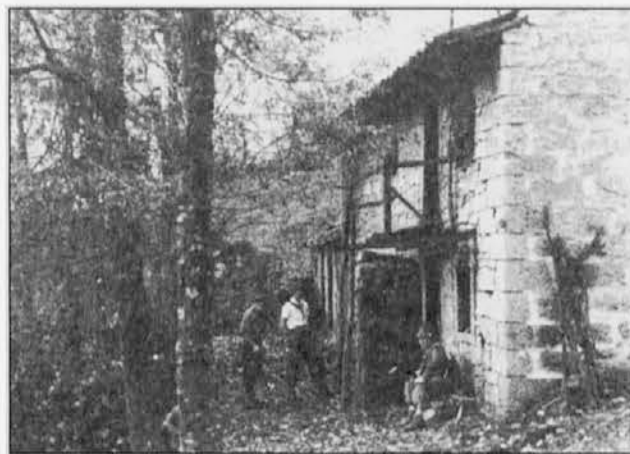
STRAN 16

PORČINJ (PORZÛS), TEMNA SENCA ODPORNIŠTVA

PRIMOŽ STURMAN

Dogodki na Porčinju ali Toplem vrhu v Terskih dolinah so še vedno predmet zgodovinskih razprav. V zimskem jutru 7. februarja 1945 je skupina partizanov GAP, ki ji je poveljeval Mario Toffanin "Giacca", na Toplem vrhu z zvijačo zajela skupino "zelenih" partizanov Osoppo, ki so bili nastanjeni v gorskih bajtah pri Porčinju. Nekaj so jih pobili pri bajtah, med temi poveljnika Francesca de Gregorija "Bolla" in političnega komisarja Gastoneja Valenteja "Enea", ostale pa čez nekaj dni v gozdiču Bosco Romagno pri Čedadu.

Da bolje razumemo okoliščine, v katerih je prišlo do tragedije, se moramo ozreti v leto 1944. Takrat je v Furlaniji poleg "rdečih" garibaldincev nastalo "zeleno" odporiško gibanje Osoppo, ki je bilo katoliško in protikomunistično usmerjeno. Za krajši čas se je pod pritiskom angle-

Bajta na Porčinju med drugo svetovno vojno

ške misije poleti 1944 ustvarilo skupno poveljstvo obeh partizanskih enot, ki je trajalo do jeseni istega leta.

Divizija Garibaldi - Natisone je po srečanju Kardelj - Togliatti v južni Italiji navezala stike z IX. korpusom, Osoppo pa se je vsaki taki povezavi upiral, ker je v slovenskih partizanskih enotah videl osvajalno politiko, ki je hotela Italiji iztrgati Beneško Slove-

nijo. Okrog Božiča 1944 se je celotna divizija Garibaldi - Natisone preselila onstran reke Soče, v operativno območje IX. korpusa. Na območju Furlanije pa so ostale nekatere enote GAP (Gruppi di azione patriottica).

Odnosi med "rdečimi" in "zelenimi" so se zelo zaostri-li, še posebno ko je komunistom prišlo na uho, da se nekateri voditelji Osoppa po-

GLOSA JURIJ PALJK

O SPOMINU

Pravzaprav se moramo takoj popraviti: danes skorajda nikogar več ni, ki bi še imel domače živali, s katerimi bi delal na polju, vsaj pri nas ne. In tudi redki konji, ki so še po hlevih, so bolj za zabavo in ježo kot pa za delo v gozdu in na polju. O traktorjih pa ne bomo pisali, ker jih je že itak preveč na vse bolj neobdelanih slovenskih poljih, in se za stroje tudi ve, da z njimi ne moremo imeti pristnega odnosa, kakršnega so nekoč imeli z domačim volom in tudi s Sivko v kotu hleva, s kravo, ki je hranila družino s svojim dragocenim mlekom.

Človeku je najbrž Bog podaril spomin, da bi lahko bil to, kar je, predvsem pa zato, da bi v sebi nosil izročilo prednikov in predhodnikov in postajal sam boljši od njih, da bi se prav s pomočjo spomina lahko v življenju veliko naučil, da ne bi ponavljal napak, da bi si s spominom lahko pomagal in dostojnejše živel, kot so živeli njegovi predniki. Prav gotovo ste ali pa boste brali veliko dobrih stvari o spominu, tako strokovnih kot poljudnih, in zato nima smisla dodajati že znanih ugotovitev.

Radi pa bi zapisali, da nas skrbi predvsem to, kako malo spomina ima sodobnik, današnji človek, ki ima na voljo toliko informacij, kot jih ni imel doslej v zgodovini še nihče. Sicer je res, da pomeni imeti na voljo preveč informacij istočasno tudi slabo informacijo, a vseeno!

Skrbi nas dejstvo, da današnji človek skorajda nima več tako imenovanega zgo-

dovinskega spomina, se pravi, nima več tistega spomina in vedenja o preteklosti, ki mu danes omogočajo, da lahko bolj jasno, bolj prodorno, predvsem pa bolj kritično razmišlja in deluje.

Gre za tisti spomin, ki mu pravimo, da je zgodovinski zato, ker smo še vedno mnenja, da so imeli prav stari modreci, ko so dejali, da je prav zgodovina učiteljica življenja.

Zelo malo zgodovinskega spomina je in tudi nobene krivice ne bomo delali televiziji, tej preleteli in istočasno tudi dragoceni škatli, če bomo zapisali, da je danes prav televizija ena tistih dejavnikov, ki z gledno in vztrajno, predvsem pa temeljito briše vsak zgodovinski spomin! Naj nas častilci televizije ne obtožujejo, če bomo sedaj zapisali o televizijskem sredstvu obveščanja samo nekaj dejstev, ki jih morda naši bralci ne vedo.

Kot radi počnemo, se bomo tudi tokrat poslužili primera: v Gorici so priredili pred dvema letoma mednarodni simpozij zgodovinarjev o zgodovini goriške nadškofije. Tisti, ki pišemo za časopise, smo simpoziju sledili ves čas, dva polna dneva smo poslušali več kot trideset zgodovinarjev, da smo potem napisali izčrpno poročilo za časnik. Kolega, ki je poročal za televizijo, je prišel s snemalcem na prvi dan simpozija zjutraj; snemalec je posnel nekaj kadrov, on je postavil eno vprašanje enemu škofu in napisal deset vrstic teksta in že je odbrzel naprej, novim "po-

gajajo s fašisti X Mas in da se v njihovem zavetju na Porčinju skriva neka Elda Turchetti, ki jo je Londonski radio označil kot nemško vohunko. Videmska KPI naj bi takrat poverila nalogo gapistom, naj gredo na Topli Vrh in aretirajo osoppovce ter jih zasllišijo. Verjetno je tudi "fanatizem" Maria Toffanina botroval dejstvu, da se je ta odprava spremenila v tragedijo. Po vojni pa je Mario Toffanin izjavil, da sta mu poboj naročila voditelja videmske sekcije Alfio Tambosso in Ostelio Modesti.

Po drugi svetovni vojni se je o dogodkih na Porčinju odvijala sodna obravnava, ki pa je takoj izvenela kot proces političnega značaja. Komunistom in pripadnikom enot Garibaldi se je skušal vzeti ugled z očitkom, da so s prehodom k IX. korpusu izdali domovino. Proces se je namreč dogajal v petdesetih letih (znamenita "era Scelba"), ko je v Italiji vladalo močno protikomunistično združje.

Po padcu berlinskega zidu pa je končno lahko prišlo do sprave.

STRAN 16

globitvam dogodkov" naproti. Ko smo zvečer videli po televiziji njegov prispevek, smo seveda vsi imeli iluzijo, da je bila to informacija. Informacije seveda ni bilo, ker za informacijo še vedno velja pravilo, da nihče ne more dati tistega, česar sam nima...

In zato se dogaja, da Berlusconi v Italiji lahko obljublja po televiziji vse mogoče, tudi podpisuje neke namišljene dogovore z ljudstvom, ki se jih seveda ne drži, a se tega nihče več ne spomni, že po treh mesecih ne, kaj šele po letu dni. In se zato lahko dogaja, da je večina slovenskih ljudi danes mnenja, da sta bila najbolj zaslužna za osamosvojitve Slovenije Drnovšek in Kučan. In še in še bi lahko naštevati.

Brisanje zgodovinskega spomina je vedno nevarno. Izguba zgodovinskega spomina je vedno usodna, tako za posameznika kot za narod. Zgodovinski spomin človeku pomaga, da ne dela istih napak, kot jih je delal njegov prednik, saj mu pomaga bolje živeti. Zato je izguba zgodovinskega spomina za vsakogar lahko usodna, vedno nevarna in pogubna.

Vi, drage bralke in bralci, ki berete te vrstice, ne spadate v krog vse večjega števila ljudi, ki domala ničesar več ne berejo in zato tudi vse manj razmišljajo, in si prav zato upam trditi, da spadate v tisti krog ljudi, ki v današnjem hitrem, razbitem in vse manj razmišljujočem svetu ohranjamo zgodovinski spomin.

Hvala in ostanite zvesti tiskani besedi!

MORDA DOGOVOR, DA BOSTA IZIDA OBEH GLASOVANJ OBVEZUJOČA

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji že vse od povabila za vstop v zvezo NATO sprejeto je bilo na zasedanju vrha te povezave novembra lani v Pragi - potekajo polemike razprave o tem, kako naj bi se državljanji opredelili oz. katero obliko referendumu bi uporabili pri glasovanju o vključitvi v NATO in tudi v EU. Socočajo se LDS, največja stranka vladne in parlamentarne koalicije, ter Koalicija Slovenija, ki jo sestavljata SDS predsednika Janeza Janše, in Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka, ki jo vodi dr. Andrej Bajuk. Po zahtevanju predstavnikov političnih strank iz vladnega območja naj bi parlament razpisal t.i. posvetovalna referendumu, hkrati pa bi sprejel posebno deklaracijo, v kateri bi se obvezal, da bosta Državni zbor in vlada upoštevala izida obeh referendumov. Dejansko je parlament z glasovi večine poslancev v četrtek, 30. januarja, sprejel odloka o razpisu posvetovalnih referendumov o vstopu Slovenije v EU in NATO, ki bosta v nedeljo, 23. marca. Za dan razpisa obeh glasovanj je določen 14. februar.

Predstavniki koalicije Slovenija, najbolj dejavna in pričljiva sta bila Janez Janša in dr. Andrej Bajuk, so v državnem zboru, njegovih odborih in komisijah ter v sredstvih javnega obveščanja vztrajno dokazovali, da posvetovalna referenda nista primerno "orodje" v postopku sprejemanja tako važnih strateških odločitev, kot je vstopanje Slovenije v obe povezavi. Posvetovalni referendum namreč pomeni, da volilce samo nekaj vpraša o: jih povabiš, da povedo svoje mnenje, denimo, o EU in NATU, a o tem ne odločijo. Lahko bi se tudi zgodilo, da bi pozneje ob sprejemu Slovenije v obe povezavi kdo,

ki bi izpolnjeval pogoje, zahteval še en referendum, to je t.i. zakonodajni ali ustavni referendum, katerega izid je za državo obvezen. Zaradi zmede, ki je nastala o obliki referendumu, sta predsednika obeh desnosredinskih strank opozarjala, da morata biti referenduma, ki sta razpisana za 23. marec, zavezujoča oz. obvezujoča. Na takšno zahtevo je končno neformalno, in očitno nerada, pristala tudi vladna koalicija. Sporazumeli so se, da bi najbrž kazalo spremeniti nekaj členov ustave, med njimi tudi t.i. evropski člen, s čimer bi zagotovili formalno-pravne pogoje, da bi bila oba referenduma lahko zavezujoča oz. obvezujoča.

Nemara je k popuščanju vladne koalicije glede sporazuma o obliki in naravi referendumov o vključitvi Slovenije v EU in NATO vplivalo tudi mnenje predsednika države dr. Janeza Drnovška, ki ga je pojasnil v pogovoru za krajevno radijsko postajo Triglav na Jesenicah. Dejal je, "da bi bilo treba doseči soglasje o tem, da soočanja, do katerih prihaja pri vprašanju referendumov, niso koristna. Predvsem zaradi tega, ker nam je v preteklosti uspelo doseči in tudi ohraniti soglasje glavnih političnih strank o tistih vprašanjih, ki so državnega oz. nacionalnega pomena, kot so EU, NATO ter odnosi s Hrvaško. Tokrat se mi zdi, da je prvič resno ogroženo takšno soglasje in da prihaja do nepotrebnih razlik. Svoje mnenje o obeh referendumih sem bil pripravljen povedati in utemeljiti tudi med razpravo v državnem zboru, vendar so mi sporočili, da to ni potrebno".

Predsednik parlamenta Borut Pahor je za četrtek, 6. t.m., sklical sejo ustavne komisije, kar najbrž pomeni zadnjo priložnost za oblikovanje soglasja vseh političnih strank, za-

stopanih v parlamentu, o obliki in naravi referendumov 23. marca.

Politične stranke medtem z zanimanjem pričakujejo kongres LDS, največje politične stranke v Sloveniji, ki bo 14. t.m. v Celju. Na njem bodo izvolili tudi novega predsednika stranke. To bo skoraj zagotovo Anton Rop, predsednik vlade in sedanjí podpredsednik LDS. Zanj kot kandidata so glasovali skoraj vsi člani sveta LDS. Pred tem je Tone Anderlič, vodja poslanske skupine omenjene stranke v državnem zboru, svojo kandidaturo za predsednika LDS umaknil.

UNIVERZA NA PRIMORSKEM: PRIDRŽKI NA GORIŠKEM

Državni zbor je 29. januarja z glasovi skoraj vseh poslancev sprejel Odlok o ustanovitvi univerze na Primorskem, ker je za Slovenijo, zlasti pa za Primorsko, zagotovo zgodovinskega pomena. V ta visokošolski zavod bo v začetku vključenih sedem fakultet oz. visokih šol, ki jih v tem akademskem letu obiskuje okrog 3.400 študentov. Sedež nove univerze bo v Kopru. Toda glede razvoja visokošolskega izobraževanja še zmeraj obstajajo nesoglasja, predvsem med Koprom in Novo Gorico. Na Goriškem se občine in gospodarstvo zavzemajo za oblikovanje avtonomnih visokošolskih središč, ki bi bile samostojne pravne osebe, v njihovem okviru pa bi lahko ustanovili nove fakultete oz. razvijali nove univerzitetne programe. To bi bilo potrebno, opozarjajo v Novi Gorici, tudi zaradi bližine in teženj slovenske narodne skupnosti v italijanski Gorici in drugod v Goriški pokrajini, pa v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini. Javno mnenje je po sprejemu odloka o ustanovitvi univerze na Primorskem razdvojeno. Mnogi, med njimi župan mestne

občine Nova Gorica Mirko Brulc, verjamejo ministru za šolstvo, znanost in šport, dr. Slavku Gabru, ki je zagotovil, da bo kmalu začel postopek za spremembo zakona o visokem šolstvu, ki bo dal pravno podlago za ustanovitev visokošolskih središč kot avtonomnih in samostojnih pravnih oseb. Potem bi se lahko tudi Visokošolski zavod Politehnika v Novi Gorici vključil v sistem univerzitetnega izobraževanja na Primorskem.

Na zasedanju mestnega sveta občine Nova Gorica pa so nekateri svetniki dejali, da ne verjamejo ministru dr. Gabru, da bodo veljavni zakon o visokem šolstvu spremenili. Zaradi tega naj bi Politehnika ohranila samostojnost, občina pa naj ta visokošolski zavod tudi v prihodnje finančno podpira. Ob tem na Goriškem soglašajo z mnenjem poslanca SDS Franca Pukšiča, ki je med razpravo o odloku o novi univerzi poudaril, "da bi bilo veliko bolje in racionalneje, če bi najprej spremenili zakon o visokem šolstvu, šele zatem pa oblikovali Odlok o ustanovitvi univerze na Primorskem". Med razpravljalci na zasedanju državnega zbora je bil tudi poslanec Ivan Mamič, iz NSi, ki je dejal, "da vztraja pri dveh enakovrednih univerzitetnih središčih, v Kopru in Novi Gorici". Žal pa se v razpravi ni oglasil predsednik parlamenta Borut Pahor, da bi se tudi on opredelil do pridržkov glede nove univerze, ki obstajajo v Novi Gorici, ki je njegova volilna enota. Neuradno smo zvedeli, da sta Pahorjevo mnenje pričakovala tudi župana mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc in občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič, ki sta člana ZLSD, torej politične stranke, katere predsednik je Borut Pahor.

RED IN ODGOVORNOST V OBČINSKIH FINANCAH IN UPRAVI

Novi župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc je pričel odločno izvajati usmeritev in ukrepe, ki jih je napovedal in utemeljil že na prvem, umestitvenem zasedanju mestnega sveta. Pri pregledu občinskega proračuna za leto 2002 so ugotovili, da ima mestna občina obveznosti in dolgove, ki niso pokriti, in bodo zato bremenili tekoče finančno poslovanje mestne občine Nova Gorica, ki sicer velja za eno najbogatejših lokalnih skupnosti v Novi Gorici.

Dolgovi občine znašajo skupaj kar okrog milijardo tolarjev, od tega terjatve družbe HIT blizu 500 milijonov, naftne družbe Petrol pa 311 milijonov tolarjev. Župan Mirko Brulc je v pogovoru s časnikiarji in tudi na zasedanju mestnega sveta 30. januarja poudaril, da bodo ugotavljali odgovornosti za pomanjkljivo finančno poslovanje in, če bo potrebno, proti posameznikom tudi ukrepali. Bivši župan in sedanjí svetnik mestnega sveta Črtomir Špacapan iz LDS je odvrnil, da so se res dogajale manjše nepravilnosti v finančnem poslovanju občine, in izrekel upanje, "da bo nova občinska uprava z boljšimi uslužbenci izterjala terjatve mestne občine, ki tudi dosega okrog milijardo tolarjev".

Župan pa uvaja tudi večji red, odgovornost in posreduje za učinkovito delovanje občinske uprave. Le-ta šteje okrog 80 uradnikov in drugega osebja. V upravi je zamenjal pet predstojnikov raznih oddelkov. Novi šefi so nastopili službo 1. februarja. Franko Kacafura je postal novi načelnik oddelka za občno upravo, oddelek za gospodarstvo bo vodila Majda Metličar, načelnik oddelka za infrastrukturo in gospodarske javne službe je postal Oton Mozetič, nova direktorica občinske uprave pa Elvira Šušmelj. Kabinet župana bo po novem vodil Bogdan Žižmond-Kofol. Novi predstojniki omenjenih občinskih upravnih organov pripadajo ZLSD, Zvezi za Primorsko, gibanju Mavrica ali drugim strankam oz. listam, ki tvorijo občinsko koalicijo. Podžupan občine Andrej Miška je na vprašanje, ali gre pri omenjenih in morebitnih drugih zamenjavah za zagotavljanje večje kakovosti občinske uprave, ali pa za nezaupnico dosedanjim načelnikom oddelkov, direktorju občinske uprave in predstojniku kabineta župana, odvrnil, "da gre za kombinacijo obojega".

M.

PIANISSIMO, KONCERTNI CIKLUS MLADIH PIANISTOV

ODLIČNO IZVEDEN PROKOFJEV

JOŽE ŠTUCIN

EPTA je društvo klavirskih pedagogov Slovenije, ki v okviru svoje programske usmeritve pripravlja tudi koncertni cikel PIANISSIMO, na katerem vsako leto nastopa nekaj obetavnih pianistov-pedagogov. Osnovni namen teh prireditev je pomoč mladim pianistom pri oblikovanju umetniške poti in pridobivanju izvajalskih izkušenj. Prav organizacija prvih koncertov je lahko velik problem, brez javnega, koncertnega nastopanja pa glasbenik ne more napredovati. V sklopu prireditve je 23. januarja v tolminski glasbeni šoli nastopil zelo nadarjeni pianist Jernej Gregorič (1977) iz Ljubljane. Klavir se je pričel učiti na Glasbeni šoli Vič-Rudnik (Prof. Bravničar), nato je obiskoval Visoko šolo za gla-

bo v Gradcu (prof. Walter Kamper), kjer je lani z odliko tudi diplomiral, trenutno pa nadaljuje podiplomski študij v Bruslju pri znamenitem pianistu A. Madžarju. V Tolminu je odlično odigral Shumannove *Simfonične etude op. 13*, *Glasbeni moment, op. 16, št. 1* Sergeja Rahmaninova, pretežno mlado občinstvo pa je opazno navdušil s *Sonato št. 7, op. 83* Sergeja Prokofjeva, ki v svojem sklepnem stavku (*Precipitato*) ponuja obilje strastnih ritmov, motorike in neukročene temperamentnosti. Gregorič je bil težkim skladbam vsekakor kos v vseh elementih pianistike, najbolj pričljiva pa je njegova izrazna, interpretativna moč, ki nam govori, da gre za nadarjenega glasbenika z umetniškimi ambicijami.

PDG / PREMIERA IGRE KEAN IV.

BREZČASNI ŽAR GLEDALIŠČA IN NJEGOVIH PROTAGONISTOV

IVA KORŠIČ

V Primorskem dramskem gledališču v Novi Gorici je domači umetniški ansambel v četrtek, 16. januarja, premierno, na Slovenskem krstno, uprizoril delo nedavno preminulega ruskega dramatika Grigorija Gorina (1940-2000) *Kean IV.* (1991), v režiji Georgija Para. Hrvaški režiser je z odličnimi igralci, predvsem z markantnima stebroma PDG Binetom Matohom in Janezom Starino, polnokrvno uresničil širokopotezen režijski koncept vsebinsko nabite igre v igri, ki zahteva elastičnost izvedbe in igralske veščine.

Kot je zapisano v tehtnih prišpevkah gledališkega lista, je Gorin za protagonista igre izbral enega izmed najboljših

igralcev vseh časov slavnega Edmunda Keana (1787-1833), Angleža, čigar odrsko in resnično življenje se je zavilo v legendarno tančico, še preden se je tragično izteklo. Zato ga je literarno ovekovčilo več znanih avtorjev. Kot nezakonskega sina ubožne potujoče igralka so ga že v rani mladosti zaznamovale težke življenjske

preizkušnje. Nemimi duh ga je zgodaj popeljal v gledališki svet, v katerem je nato bleščeče zakraljeval in bil več let njegov nesporni vladar kot protagonist Shakespeareovih dram. Z igralskim šarmom je osvajal publiko, predvsem gledalke. Bil je neobvladljiv, razuz-

dan ženskar in velik ljubitelj alkohola. Njegova slava je segala do angleškega dvora. Ni pa izpričano, ali je res bil v prijateljskih stikih z razpisnim, a mecensko zavzetim Waleškim princem, kasnejšim kraljem Jurijem IV., o čemer govori Gorinova tragikomedija. To razmerje, nihajoče med prijateljstvom in ljubezenskim tekmo-

vanjem, pokornostjo in upornostjo, zvestobo in nezvestobo ženski in dvoru, prekipeva iz Parove uprizoritve in pri tem blešita v vsej igralski moči s pretanjenimi odtenki Bine Matoh kot razvraten Kean, ki sta se mu življenjska in odrska pot tako prekržali, da ju ni zmogel več ločiti, in Janez Starina, ki je sijajno upodobil Jurija IV., kateremu so bile bolj pri srcu ljubezenske avanture kot prestol.

Njune dialoge v suvereni igri prešinja močna čustvena napetost, s katero sta osvojila tudi sicer pregovorno mrzlo premiersko publiko. Figura faktotuma Salomona je dognano izrisal Branko Ličen, ki mu večkrat igralsko ni dano se izkazati. Ostalih osem igralk, nekatero so zasedle tudi moške vloge - kot stari ironično-groteskni lord je bila čudovita Mira Lampe-Vujičić -, je izvrstno dopolnjevalo vsebino, ki je kipelela v splošnem razkošju.

STRAN 16

KOBARIŠKI MUZEJ IN GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

Pierluigi Bellavite

V STRUGI IZBRUŠENI KAMNI
Nenavadna pripoved popotnika od izliva do izvira Soče

v četrtek, 13. februarja 2003, ob 18. uri
 v Kobariškem muzeju.

O svojem potovanju proti izvira Soče bo spregovoril avtor sam.

ZMEREN OPTIMIZEM EKONOMISTOV

ŠPORT

INFLACIJA V MESECU JANUARJU

MARA PETAROS

V mesecu januarju se je po prvih informacijah, ki so jih v minulem tednu objavili pri italijanskem osrednjem uradu za statistiko ISTAT, inflacija končno nekoliko umirila. Po prvih podatkih, ki so jih zbrali v vzorčnih mestih, so ugotovili, da so cene v povprečju narastle le za 0,3% na mesečni osnovi, kar kaže, da je znašala inflacija na letni osnovi le 2,7%. Ekonomisti trdijo, da je to še vedno izredno visoka inflacija, ki presega omejitve, ki jo postavljajo konvergenčni kriteriji iz Maastrichta in ki znašajo le 2%.

V Trstu so ponovno opazili nadpovprečno rast cen, višjo stopnjo inflacije so zabeležili samo še v Anconi, v vseh ostalih vzorčnih mestih pa je bila inflacija znatno nižja. Najmanjšo rast cen pa so ugotovili v Palermu, kjer so se cene povečale samo za 0,1%.

Vsekakor pa je informacija o nekoliko nižji inflaciji že razveseljiv podatek. Čeprav je to le za 0,1% manj kot v mesecu decembru, se ekonomisti zelo veselijo, saj je to prvi padec inflacije v zadnjih sedmih mesecih. Pri vsem tem veselju pa ne smemo pozabiti, da je ta podatek le težko primerljiv s podatki prejšnjega leta, saj so v tem mesecu spremenili košarico dobrin in sto-

ritev, na podlagi katere mesečno izračunavajo inflacijo. Do decembra je košarico sestavljalo 568 dobrin in storitev. Ker pa so se potrošniki začeli pritoževati, da taka košarica ne predstavlja normalnih nakupov neke povprečne družine in da so rezultati, ki jih pri takem izračunavanju inflacije dobimo, nerealni, so v tem mesecu sestavo košarice nekoliko spremenili. Skupina dobrin in storitev mora vsaj v grobih obrisih odgovarjati nakupovalnim zahtevam potrošnikov. Njena sestava se prilagaja modnim težnjam potrošnikov. Če je bila pred leti zelo pomembna v košarici dobrin npr. mortadela, so jo danes nadomestili drugi suhomesnati proizvodi. Tudi sedaj so nekaj proizvodov zamenjali. Iz košarice so umaknili 21, ki so postali že zastareli, in dodali novih 34 proizvodov. Tako so npr. iz košari-

ce umaknili kitaro in šotor, saj so se zanimanja potrošnikov preusmerila drugam, po drugi strani pa so dodali prenosni magnetofon in bivanje v kmečkem turizmu. Ker trajno kodranje za ženske ni več v modi, so ta izdelek zamenjali s troškom za barvanje las, za kar je sedaj izredno veliko povpraševanje. Poleg tega so posameznim dobrinam in storitvam v košarici dodelili primerno težo. Tako se je povečala teža obveznega zavarovanja za avtomobile, oblek in čevljev in gostinskih storitev, zmanjšala pa se je teža pohištva in drugih storitev za hišo. Tako sestavljena košarica naj bi bolje predstavljala nakupe povprečne italijanske družine.

Na tako nizko inflacijo je bistveno vplival padec cen zdravil, ki so se v prvem mesecu tega leta pocenila za kar 1%, ravno tako so se po-

cenile tudi jestvine in gostinske storitve. Po drugi strani pa so se močno podražila predvsem goriva in električni tok. Podražile pa so se tudi številne javne storitve, bančne storitve, loterije in delno tudi sadje in zelenjava, zaradi česar moramo spet kriviti neugodne vremenske razmere. Na višje cene goriva najbolj negativno vplivajo vojne napovedi Združenih držav Amerike Iraku, zaradi česar narašča cena surove nafte.

Čeprav so spremenili košarico dobrin in storitev, obstaja med potrošniki še vedno prepričanje, da še vedno ne odgovarja povprečnim nakupov italijanske družine. Po mnenju raznih predstavnikov združenj potrošnikov s tako sestavljeno košarico še vedno ne moremo natančno izračunati realne stopnje inflacije, ki naj bi po neuradnih izračunih ustanove Evrisesp znašala približno 8,5%. Marsikateri ekonomist pa te novice zavrača in potrjuje pravilnost izračunov osrednjega italijanskega statističnega zavoda, razlike med izračunano inflacijo in občuteno inflacijo pa bi morali pripisati predvsem dejstvu, da je inflacija vsekakor neko statistično povprečje, ki ne more v ničemer predstavljati nakupovalnih navad posameznika.

KRIZA NOGOMETNEGA DRUŠTVA LAZIO

OSKUBLJENI ORLI

ANDREJ ČERNIC

Plaz, ki ga je poletna kriza nogometa sprožila na vrhu gore italijanskega nogometnega sistema, je pod seboj pokopal Cecchi Gorija in njegovo Fiorentino. Razloge za bankrot florentinskega filmskega producenta je treba sicer pripisati kritičnemu stanju vseh Cecchi Gorijevih podjetniških pobud, vseeno pa je predsednik Fiorentine

postal emblematični simbol požrešnosti klubov, ki so prosili vlado, naj skliče izredno krizno stanje na nogometnih igriščih. Jeseni je v javnost pricurjela vest, da Fiorentina

ni bila edina ekipa, ki se je soočala s hudimi finančnimi pomanjkljivostmi. Modrobeli del Rima je začel vse bolj pogosto opozarjati na svoje nezavidljivo finančno stanje s klci na pomoč, ki so se konec decembra spremenili v brezupne krike na smrt obsojenega kluba, prepuščenega svoji usodi.

Lazio je do leta 2000, ko se je zavihtel na vrh italijanske lige, veljal za prototip uspešnega društva, ki je svoje zmage gradil na novi, podjetniški, Cragnottijevi mentaliteti. Njegovo geslo je bilo, da je nogometni klub kot podjetje, na katerega je treba gledati povsem racionalno, v luči prihodkov in pozitivne bilance (športni uspehi in prepoznavnost znamke). Cragnotti (na sliki) je bil prvi italijanski nogometni mecen, ki je zaplul v nevarne vode milanske borze. Sam je tudi zaoral ledino novega revolucionarnega mišljenja, da v ekipah ni prostora za t.i. zastavonoše, nogometaše, ki vso kariero igrajo za en sam klub in ki postanejo živeči simboli ekipe. Tako je Cragnotti najprej dal časa iskal primerne kupca za Signorija, takratnega kapetana in najučinkovitejšega bombrerja: njegov prestop k Parmii so prepričali navijači s pravo vstajo pod društvenim sedežem. Slovo Signorija je bilo prestavljeno le za nekaj sezon, ko se je njegova zvezda utrnula. Predsednik Lazia se je pred letošnjo sezono, tokrat sicer zaradi velike luknje, ki je zajajala v društvenih blagajnah, odpovedal kapetanu Nesti in najboljšemu napadalcu Crespu. Za Cragnottija je bilo tako racionalno obnašanje značilno tudi pri nakupih nogometašev. V desetletnem obdobju predsednikovanja (1992-2002) so na njegovem dvoru v Formelu pristali Gascogine, Ned-

ved, Veron, Vieri, Salas, Crespo, Mendieta in vrsta drugih manj zvenečih imen. Tak način poslovanja se je pozitivno obrestoval v prvem petletju in dosegel višek v bieniju 1998-2000. Belo-modri so v tem obdobju osvojili Italijanski pokal leta 1998 ter pokal pokalnih zmagovalcev in italijanski superpokal leta 1999. V čudežnem letu 2000 so Cragnottijeve varovanci osvojili naslov državnih pr-

vakov ter zmagali Italijanski pokal in Evropski superpokal. Leta 2001 so belo-modri iz Rima ponovno posegli po Italijanskem superpokalu. Izdatki so se zaradi stalnega dotoka novih zvenečih imen strmo vzpenjali, dohodkov pa ni bilo dovolj, da bi uravnotežili bilanco. Junija 2002 so društvene blagajne zabeležile primanjkljaj v višini 140 milijonov evrov. V neslavni lestvici deficitov je Cragnotti pristal na drugem mestu za neulovljivimi vragolijami Morattijeve uprave pri Interju (minus črno-modrih je v istem obdobju znašal 183 milijonov evrov).

Vzroke nenadne krize belo-modrih mnogi pripisujejo napačnim kupoprodajnim potezom pred sezono 2001-2002. Za veznega igralca Mendieta je junija 2001 Cragnotti odšel lepe denarce, vložba pa se ni obrestovala. Mendieta je razočaral na celi črti, klub ni dosegel pomembnejših uspehov in huda kriza je bila pred vrati. Cragnotti je bil postavljen pred dejstvo: njegov odstop na eni strani, preteča Fiorentinina usoda za Lazio na drugi. Predsednik Lazia je tako na seji upravnega sveta svojega društva 3. januarja letos naznanil svoj odstop in od bančnih zavodov - upnikov pred tem izobil 80 milijonsko povečanje društvenega kapitala. Dosegel je tudi, da mu televizijska postaja Stream za prenose tekem Lazia plača predujem v treh obrokih. S tako pričakovanimi prihodki je nova uprava Lazia plačala nogometaše, ki so grozili z razveljavitvijo pogodb. Belo-modri so se tako v zadnjem trenutku izognili najhujšemu. Rimski orli bodo torej, čeprav močno oskubljeni, lahko še naprej leteli v vrto- glavih višinah italijanske A lige.

V SREDO, 29. JANUARJA

GLAVNI SVET KMEČKE ZVEZE

Glavni svet tržaške Kmečke zveze (KZ) je bil v sredo, 29. januarja, uvodoma posvečen poročilu o deželnem in državnem kongresu Konfederacije kmetov Italije-CIA. Prvi je bil v začetku decembra v Vidmu, drugi pa 17., 18. in 19. decembra v Rimu. Predsednik Debelis je v svojem nastopu poudaril negativne posledice kmetijske politike vlade in EU, zlasti na obrob- nih področjih s težjimi naravnimi danostmi, kot je naše. O pripravah na II. deželno konferenco o kmetijstvu in tem, da se misli KZ vključiti v vse štiri delovne skupine za pripravo konference, ki bo 7. in 8. marca v Vili Manin pri Passarianu, je nato poročal tajnik Bukavec.

Glede zakonskega predloga o deželnem kraškem parku je glavni svet KZ ocenil, da je nesprejemljiv in naši skupnosti škodljiv. Potrdil je stališče, da mora snujoči se park nuditi priložnost za razvoj tradicionalnih gospodarskih in kulturnih dejavnosti Krasa, ohranjati naravne posebnosti in njegove etične značilnosti. Mnenje KZ je, da bi morale biti v upravnih organih parka paritetno zastopane družbeno-gospodarske organizacije lastnikov zemljišč, sicer bodo drugi upravljali z našo zemljo. Tudi ideja o Deželnem par-

ku, ki jo je izrazil kandidat Oljke za predsedstvo Dežele Illy, ni sprejemljiva, ker niso v zasnovi takega parka zagotovljene soudeležba gospodarskih kategorij in lastnikov zemljišč ter razvojne možnosti.

Glavni svet KZ je tudi odločno proti odločitvi deželne uprave, da proda področni in cvetličarski center Deželne ustanove za razvoj kmetijstva-ERSA na Proseku. Izvršni odbor KZ bo posredoval pri obla- steh, da se proseški center ohrani za potrebe kmetijstva, ki nima v pokrajini drugih struktur za vodenje tehničnih služb,

za promocijo kmetijskih dejavnosti, poskusnih vaj itd.

Med organizacijskimi vprašanji je glavni svet KZ razpravljal o reorganizaciji patronata, o nastopu pri Tržaški trgovinski zbornici in Skladu za Trst za zagotovitev finančnih sredstev za razvoj kmetijstva ter o potrebi notranje organiziranosti.

Glede rednega občnega zbora, ki bo predvidoma konec marca ali v začetku aprila, pa je sklenil, da bo notranjega značaja in posvečen poglobljeni analizi stanja kmetijstva na Tržaškem. Na koncu so govorili še o nabrežinskem regulacijskem načrtu in o prisotnosti na občnem zboru Slovenske Kmečke zveze za istrsko območje.

podjetij in utrditi odnos z obrtniškim sektorjem, kjer je izredno dobro pripravljena.

Na občnem zboru družbe Sofart so tudi obnovili njen upravni svet. Na predsedniškem mestu je bil potrjen Pietro Botti kot predstavnik združenja obrtnikov in malih podjetij, med tem ko je bil za podpredsednika imenovan glavni ravnatelj banke Nereo Terzaran. Ostali upravitelji so Graziano Tilatti, Gracco Gotti in Gabriele Bellon. Poslovni obseg družbe je v letu 2002 znašal približno 13 milijonov evrov. Zaradi navedenih spre-

memb je družba premestila svoj glavni sedež v Čedad, med tem ko je ohranila operativne urade na drevoredu Ungheria v Vidmu.

Predsednika Čedajske banke, Lorenzo Pelizzo, in Združenja obrtnikov in malih podjetij, Carlo Faleschini, sta izrazila svoje zadovoljstvo za opravljeno operacijo in sta se obenem obvezala, da bosta podpirala dejavnost družbe leasinga, ki bo tako obogatila ponudbo storitev, ki jih Čedajska banka nudi obrtnikom in malim podjetjem.

OBNOVLJENO SODELOVANJE Z ZDRUŽENJEM OBRTNIKOV IN MALIH PODJETIJ

ČEDAJSKA BANKA PREVZELA NADZORSTVO DRUŽBE SOFART

Čedajska banka je povečala svojo soudeležbo v podjetju Sofart SpA, to je družba leasinga Združenja obrtnikov in malih podjetij videmske pokrajine. S poviškom svojega deleža od 33 na 60% je banka prevzela nadzor nad podjetjem. Navedeni postopek je banka izpeljala na osnovi poviša-

nja glavnice od 1.549.500 na 2.582.500 evrov, ki ga je izredna skupščina delničarjev družbe Sofart v celoti namenila Čedajski banki. Zaradi tega je omenjena družba postala del bančne grupacije Ljudske banke iz Čedada, ki želi na ta način dodatno razvijati leasingne operacije v korist malih

14

ČETRTEK, 6. FEBRUARJA 2003

V SVETU MLADIH

ZIMSKA UNIVERZIJADA TRBIŽ 2003 MALO DRUGAČE

KONEC V ZNAMENJU USPEHA IN POLEMIK (1)

ERIK DOLHAR

Kdor je v ponedeljek, 27. januarja, pregledal naslove od vsedravnega športnega časopisja (beri "Gazzetta") do športnih strani v krajevnem tisku, je lahko spoznal, da so vsi uglašeni na isti valovni dolžini: konec univerzijade v znamenju uspeha in polemik. Ne da bi se hvalil, sem nekaj podobnega napovedoval že nekaj dni pred uradnim odprtjem zimske univerzijade Trbiž 2003, 16. januarja. Tedaj sem z velikim začudenjem spoznal, da so tiskovni urad deželne odbora iz Trga Unita' v Trstu enostavno preselili na Trg Unita' na Trbižu, se pravi le lučaj stran od naše družinske hiše... Na začetku sem v tiskovnem uradu spraševal le po tem, kar bi morala Dežela dati: akreditacijo zase in za avtomobil ter prenočišče... Po treh dneh romanja v press center pa so mojim potrebam zadostili le delno, kar je v meni povzročilo tak bes, da sem se začel obnašati nervozno in arogantno. To priznam in se obenem opravičujem marsikomu, ki sem ga po krivem okaral v tistih prvih, žal nepozabnih dneh univerzijade v domačih krajih... Prva neuglašena nota zim-

Začenjamo s serijo člankov časnikarja, ki je komaj izpeto veliko športno manifestacijo v Kanalski dolini spremljal ne samo za svojo matično hišo (RAI), temveč zlasti kot domačin.

le na kroniko, da ne bi s podajanjem resnice ozadja univerzijade odtegnil poslušalce in gledalce od tega, da si pridejo ogledat kako športno tekmovalje v kraje, ki jih neizmerno ljubim, prav tako kot so mi pri srcu prebivalci Kanalske doline, pa naj bodo katerekoli narodnosti. S srcem v roki lahko pri sejem, da smo vsi "lokal-patrioti" med potekom univerzijade dali čisto vse od sebe, da bi Kanalska dolina izpadla v čim lepši luči v očeh krajevne, vsedravnne in svetovne javnosti. Nekaj podobnega se je zgodilo v krogih italijanske organizacije univerzitetnih športov CISU in mednarodne organizacije FISU. Organizacija, ki skrbi za šport na univerzitetni ravni, verjetno ni želela pokvariti velikega športnega praznika, kar je univerzijada tudi bila: na stotine študentov in nekdanjih študentov, ki se dan in noč zabavajo znotraj in izven "olimpijske vasi" v trbiški vojašnici La Marmora, se med seboj spoznavajo in sporazumevajo, ne glede na barvo kože ali materin jezik!

Na avtorjevi fotografiji slalomisti po tekmi

značko z maskoto-lisičko Debbie, če že ne nas osrečil z ogromnimi torbami polnimi oblačil z razpoznavnim znakom "U", kakršne je izročil Deželi, da jih je potem kar 5 predala samo italijanski redakciji deželne sedeža RAI... Kaj pa smo mi, slovenski časnikarji iste ustanove, ki smo se po svojih močeh deset dni trudili, da bi čim korektnije poročali z raznih prizorišč zimske univerzijade?

Ti dve razglašeni noti sta prišli do izraza šele na sklepni slovesnosti. Zase lahko trdim, da sem se skušal omejiti

DALJE

MOŠKI SMUK NA SLAVNEM PETELINOVEM GREBENU

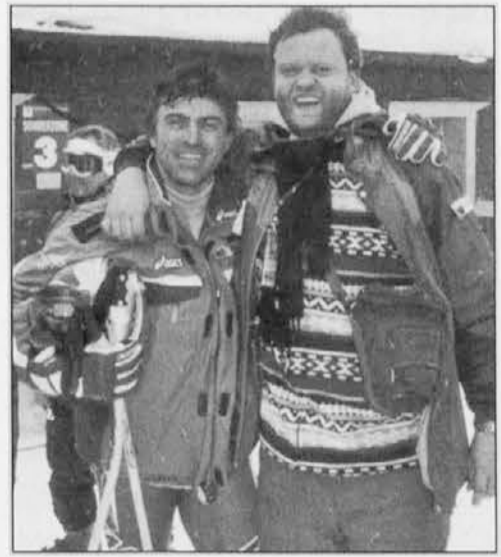
VREME MOČNO OVIRALO POTEK SMUČARSKEGA PRAZNIKA V KITZBÜHLU

V mondno tirolsko zimskošportno središče sem se podal po tekmi univerzitetnih študentov v smučarskih skokih v Bischofshofnu 22. januarja. Med slavljem v družbi slovenske reprezentance, ki je bila pravkar osvojila zlato odličje z malim Damjanom, sem poklical na prenosni telefon prijatelja Kristiana Ghedino (na fotografiji ob avtorju članka).

V vztrajnem snežnem meteu sem preko Zell am Se-eja po približno pol-druge uri vožnje dospel v Kitzbühel na Tirolskem in se takoj napotil v tiskovni urad pod slavno progostreif. V pričakovanju na akreditacijo sem odnesel prtljago v hotel, kjer je spala italijanska reprezentanca. Žal, da je Hotel Maria Theresia najboljši in posledično najdražji hotel v "Kitzu"... Za eno noč pa sem si ga vendar privoščil!

naletim tudi na enega od najbolj znanih osebnosti v

pade tudi drugi trening smuka, kar pa je zame priložnost, da ob improvizirani mizici pod marelo pri startni hišici Striefa ob kozarčku furlanskega vina in maranskih sardel približje spoznam elito svetovno znanih smukačev.

Večer preživim najprej v družbi mlajših italijanskih smukačev (Erik Seletto, Mancini, itd.) ter njihovih trenerjev, med

Stefan Eberharter

katerimi sta tudi dva trbiška soseda, slavni Gustav Thöni, v veži znamenitega hotela pa

"belem cirkusu", trenutno trenerja avstrijskih smukačev, Južnotirolca Brunnerja, ki sem ga bil osebno spoznal že v dolini Gröden. Oni gredo spat, jaz pa jo mahnem v bližnji center, kjer v edini še odprti restavraciji naletim na taktarja iz Pirana. Vsak večer v "Kitzu" se obvezno - vsaj za mlade - konča v pubu Londoner, kjer se mladina in tisti, ki se čutijo še vedno mladi, zabavajo, plešejo, spoznavajo in družijo ob bučni glasbi.

Jernej Koblar

tem, da tekmuje z avstrijskimi smučmi... ED

Naslednjega dne se po zajtrku takoj napotim do vlečnice, ki pelje na vrh ene najslavnejših smučarskih prog na svetu. Zaradi še vedno močnega sneženja pa od-

15
ČETRTEK,
6. FEBRUAR
2003

POTOPIS

OD NOVE GORICE DO SANTIAGA (13)

CAMINO FRANCES

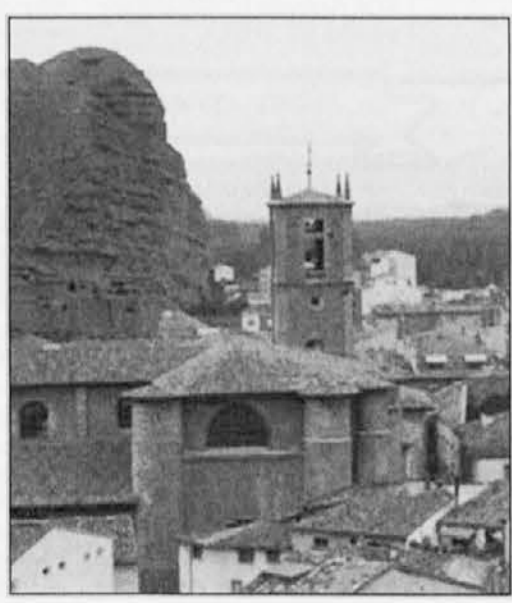

NACE NOVAK

Via Santo Domingo de la Calzada
Do mesta Najera (na sliki) je bilo iz Naverrete 14 kilometrov, vmes pa nobene vasi ali postojanke. Pokrajina je bila prijetno razgibana, steza pa kar dobra. Kakšne pol ure sem hodil skupaj z Janom. Klepetala sva o vsem mogočem. Povedal mi je, da je pred nekaj meseci pustil službo, s pomočjo prihrankov pa je odletel najprej v Mehiko, kjer se je za silo naučil špansko, potem pa na Camino, kate-rega del je pred leti že prehodil. Na vprašanje, kaj bo počel, ko pride domov, še ni imel odgovora. Del poti sem prehodil tudi v družbi Ane iz Berlina. Stara je bila nekaj čez petdeset, na Camino pa je prišla, da bi se postavila na nogo po moževi smrti. Povedala mi je, da so ji v službi omo-

gočili daljši izostanek. Najprej je šla za dva meseca v Indijo, od tam pa na Camino.
Med potjo sem spoznal veliko Janu podobnih ljudi. Na vprašanje, kaj delaš oziroma s čim se ukvarjaš, ki pride med spoznavnim dialogom hitro na dan, sem neredko slišal odgovor v stilu: "Ma, pred kratkim sem pustil službo. Me je preveč ubijalo". Veliko je bilo takih, ki so prišli na Camino, da bi spoznali, kaj bi v življenju sploh radi delali. Drugi, taki kot Ana, so se prišli postaviti na nogo, najbolj zanimiva pa se mi je zdela zgodba bogatega Američana s Floride, ki je bajne nekje ujel besedo Camino in mu ni hotela iti iz ušesa, tako da je vrtal in brskal in iskal, vse dokler ni pristal na blatni poti sredi razseljenega in demografsko opustošenelega predela Španije. "Name-

sto da bi se sončil na jahti in srkal koktejl, sem prišel sem, in kar je najhuje, sovražim hojo! A čutim, da moram to narediti, in bom prišel do Santiaga, pa naj stane kar hoče," je povedal med skupinsko večerjo v enem od zavetišč.
V mestu Najera ni bilo nič takega, kar bi me zadržalo. Lakoto, ki je klicala h krajšemu počitku, sem prinesel s seboj. Ustavil sem se v eni od trgovin ob cesti, nakupil najnujnejše za malico, potem pa stopil do bližnjega parka in počakal na Jana. Tako sva bila dogovorjena. Prišel je, še preden sem do konca pomalical, in se mi pridružil. Zaupal mi je, da se ne počuti najbolje in da se bo ustavil v Azofri, do katere je bilo še slabi dve uri hoje. Nič drugega nama ni preostalo, kot da se posloviva in voščiva drug drugemu Buen Camino.

Oba sva bila prepričana, da se bova še srečala, a sva se motila. Nikoli več ga nisem videl.
Od Najere dalje ni bilo več toliko vinogradov. Spet so prevladovala polja, pot pa je potekala po široki makadamski cesti, ob kateri je sem pa tja zaplesala skupina rdečih makovih cvetov. V Azofri sem se ustavil na kavi. Ana mi je povedala, da tamkajšnje zave-

tišče vodijo nemški prijatelji Camina in da velja za enega boljših na poti. Tudi Jan je rekel, da ga njegov nezmotljivi vodič toplo priporoča, in bo zato preveril, ali je res tako super. Kljub "ohinsplohom" okrog zavetišča sem se, ko je bila skodelica prazna, odpravil dalje.
Starejši domačin, ki sem ga srečal na ulici, je z roko pokazal v nebo in stresel z glavo. Razumel sem, da mi skuša povedati, da se pravlja na dež, a sem mu samo pokimal, kot kura zaplesal s komolci, da bi opozoril na pelerino, ki sem jo imel že na sebi, in mu dal s tem vedeti, da ni panike, da sem pripravljen in da me dežja ni strah.
Do mesta Santo Domingo de la Calzada je bilo še celih 15 kilometrov. Pot je še naprej vodila skozi rahlo valovito ravnino, ves čas pa jo je na eni

ali drugi strani spremljal potok. Hodil sem sam. Ne pred mano ne za menoj ni bilo nikogar. Vsenaokrog le milijarda žitnih stebel, ki so plesala pod taktirko maestra vetra, tu pa tam osamljeno drevo vrh griča in veliko raznobarnega cvetja. Pa oblaki na nebu, ki so jadrli tako nizko, da česa podobnega res še nisem videl. Idealne razmere za mojstre krajinske fotografije. Tudi sam sem se kar pogosto ustavljal in pritiskal na sprožilec, predvsem pa pozorno opazoval naravno harmonijo, ki me je obdajala z vseh strani.
Ko sem zapustil Cirueno, zadnje vasico pred Santom Domingom, me je presenetila kratka ploha, že po desetih minutah pa je spet sijalo sonce. Ravno ko sem razmišljal o tem, da bi se dalo, z nekoliko daljšimi in bolj konkretnimi pripravami, Camino prepešati v dvajsetih dneh (toliko naj bi za pot porabil Jacques, simpatični lastnik prenočišča v St. Jean Pied de Portu), me je nenkrat spet zbudilo v levem stopalu.
DALJE

KOROŠKI TEDNIK

GLADUJEJO ZA OHRANITEV SLOVENŠČINE

JANKO KULMESCH

Bilo je poleti 2001. Predstavniki zasebnih slovenskih radijskih postaj Radio dva/Agora, Avstrijske radio-televizije (ÖRF), tedanje Schüsslove vlade in osrednjih političnih organizacij koroških Slovencev so dosegli dogovor, da dobi narodna skupnost celodnevne radijske oddaje v svojem jeziku. Bil je to zgodovinski trenutek, saj se je s tem izpolnila dolgoletna želja narodne skupnosti na področju manjšinske medijske oskrbe. Rešitev se je sicer našla na zasebni radijski ravni, vendar jo je ÖRF, pri katerem gre za javnopravno ustanovo, podprl - predvsem finančno.

Brez te finančne pomoči bi zasebna radia Radio dva/Agora sploh ne mogla oddajati celodnevne sporeda. Pomoč ÖRF je bila mogoča, ker je tedanja Schüsslova vlada, v kateri so bili, kot je znano, zastopani tudi Haiderjevi svobodnjaki, sklenila nov zakon o Avstrijski radio-televiziji. Po tem zakonu ima javnopravni ÖRF možnost, da izvede skupne projekte z zasebnimi manjšinskimi radijskimi ustanovami.

Za projekt celodnevne slovenskega radia Radio dva/Agora se je še posebej močno zavzemal koroški deželni glavar Haider. Sodeloval je tudi na novinarski konferenci, kjer so predstavili projekt in kjer so vsi, tako predstavniki radijov kakor politiki, hvalili ta pomembni dosežek na področju manjšinske medijske oskrbe kot "nad vse zgovoren dokaz za uspešnost politike dialoga" (Haider).

Toda ni trajalo dolgo, pa se je ta "nad vse zgovorni dokaz za uspešnost politike dialoga" razblinil, kot je pač to zgovorno za koroško manjšinsko politiko: po niti osmih mesecih je vodstvo ÖRF sporočilo, da bo s koncem l. 2002 docela ukinito finančno podporo projektu Radio dva/Agora - kar se je dejansko tudi zgodilo.

Ali bo mogoče le še preprečiti dokončno ukinitve celo-

dnevne slovenskega radia, je več ko odprto. Osrednji politični organizaciji NSKS (Narodni svet koroških Slovencev) in ZSO (Zveza slovenskih organizacij) sta za zdaj zagotovili financiranje fiksnih stvarnih stroškov do konca marca 2003, uredniki in skoraj vsi prosti sodelavci Radia dva pa so se sploh odpovedali honorarju. Okoli 8000 ljudi je podpisalo tudi podporno izjavo za obstoj obeh radijov. Te želijo predati kanclerju Schüsslu, ki je v vladi pristojen za manjšinska vprašanja, vendar se ta brani, da bi jih prevzel osebno. Sedaj naj bi jih prevzel državni sekretar Morak, ki je v zvezni vladi pristojen za medije. Kdaj naj bi se to zgodilo, pa je prav tako odprto in vprašljivo. Intervenirali pa so parlamentarni predstavniki Slovenije v Svetu Evrope pod vodstvom Romana Jakiča pri predsedniku parlamentarne skupščine Sveta Evrope Petru Schiederju in generalnem tajniku Sveta Evrope Walterju Schimmerju. Oba sta Avstrijca in sta predstavnikom Slovenije obljubila, da se bosta pri avstrijskih oblasteh zavzela za rešitev tega vprašanja.

Na posebej odmeven način pa ta teden opozarjajo na potrebo po trajni zagotovitvi celodnevne slovenskega radijskega sporeda uredniki in prosti sodelavci Radia dva: odločili so se za opozorilo glavnemu stavku. Če pa bi v prihodnjih tednih kljub vsem prizadevanjem tako na domači kakor na evropski ravni ne prišlo do zaželenih rešitev, bodo v drugi polovici marca definitivno začeli s časovno neomejeno stavko. S tem drastičnim korakom dajejo domači in tuji javnosti jasno razumeti, kaj pomeni zaprtje Radia dva - namreč krut udarec slovensčini in njenemu preživetju na Koroškem.

Upati je, da bo domača in tuja javnost razumela vsaj ta korak, če že vlada na Dunaju ne razume prizadevanj za rešitev v znamenju pogajanj in dialoga.

S 1. STRANI

PO DNEVU

Zato se le spominjamo na prejšnja zgodovinska dogajanja in se s tem res priklonimo trpkemu spominu na tiste čase. Želimo le, da bi spet lahko vsi zaživel v duhu svobode in demokracije in s tem pomagali res vzpostaviti nov svetovni red in mir.

S 7. STRANI

MLADINSKA KNJIGA

Poudarek v programu Mladinske knjige sicer ostaja na izvorni slovenski slikanici, ki ima od lani svoj praznik. Ob 50-letnici izhajanja priljubljene zbirke Čebelica za najmlajše bo izšla jubilejna izdaja, v kateri bo na 160 straneh zbrano najboljšo, kar je v njej izšlo na Slovenskem v minulem pol stoletju.

Med številnimi napovedmi založbe Mladinska knjiga omenimo vsaj še nekaj zanimivejših knjig: izšel bo zadnji, tretji del iz serije knjig *Gospodar prstanov* z naslovom *Kraljeva vrnitev*, izdali bodo tudi poezijo Alojza Ihana, Tomaža Šalamuna in drugih, med romani velja omeniti *S kačjih rid* pri morskega pisatelja Saše Vugle. Zbirka Premiki bo prinesla izbrane spise nedavno preminulega dr. Jožeta Pučnika. Med tujimi deli velja pozornost velikemu prevodnemu zalogaju, romanu Umberto Eca *Baudolino*. Letos se bo s 100. knjigo, *Malo antologijo lirike* z 99 pesmimi, zaokrožila prevodna zbirka *Lirika*, ki bo v prihodnjih letih dobila drugačno obliko. Med knjigami za lahkotno branje velja omeniti prvo izmed švedskih detektivk Henninga Mankella, v zbirki Kapučno pa bo izšel prvi roman za odrasle Dese Muck, ki je najbolje prodajana slovenska pisateljica.

V kategoriji stvarne literature pa bo pri Mladinski knjigi letos izšla *Velika ilustrirana enciklopedija živali*, v zbirki Slovenija na dlani nova žepna vodnika: *Hribi nad mesti in Ljubljana*. Med izletniškimi priročniki bo zanimanje verjetno vzbudil *Družinski kolesarski vodnik* Sebastjana Veharja, v zbirki žepnih slovarjev bodo pripravili dvosmerne žepne slovarje nemščine, italijanščine, angleščine in hrvaščine.

Seveda bo Mladinska knjiga izdala še vrsto drugih knjižnih novosti, o katerih bomo skušali tudi v našem tedniku poročati, o vseh skoraj zagotovo ne, a najbolj pomembnih pa gotovo.

S 12. STRANI

PORČINJ

Avgusta 2001 sta se na Porčinju srečala Giovanni Padoan "Vanni", politkomisar divizije Garibaldi - Natisone in msgr. Redento Bello "don Candido", kaplan brigade Osoppo - Friuli, ter skupno priznala medsebojne krivde.

Kaj pa odgovornosti za pobjo? "Vanni" je priznal, da je pokol naročila videmska sekcija KPI, ozadje pa ni še popolnoma jasno, saj nekateri v dogajanje vpletajo tudi IX. korpus in Ozno.

Po mnenju nekaterih naj bi IX. korpus naročil pobjo "zelenih", tako da bi imel prosto pot za priključitev Beneške Slovenije k Jugoslaviji; priključitev, kateri je Osoppo zelo nasprotoval, ker naj bi bila s tem po njihovem prepričanju ogrožena "italijanskost" Beneške Slovenije in njenega prebivalstva (sic!).

Pobjo na Porčinju je navdihnil tudi režiserja Renza Martinellija, ki je leta 1997 po dogodku posnel film z naslovom *Porzùs*.

S 12. STRANI

IZOBRAŽEVANJE

Tako je dejala državna sekretarka na ministrstvu za šolstvo, znanost in šport Judita Kežman Počkaj. Udeležence so tako med drugim seznanjali z metodami motivacije, sporazumevalnimi možnostmi, metodami dela, širjenjem bralne kulture, aktualnimi učbeniki ter otroško in mladinsko periodiko.

Kot bistveni del seminarja pa je Dragica Motik z zavoda za šolstvo izpostavila neposredno povezovanje udeležencev in njihove neformalne stike. Tako so bili udeležencem omogočeni stiki z govorniki slovenskega jezika, spoznavanje življenjskega vsakdana, obiskovanje kulturnih prireditev in spoznavanje Slovenije. Ta spremljalni program je pripravil Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. S programom so udeležence spodbujali, naj pridobijo znanje posredujejo v svojem okolju, je še poudarila Motikova.

Šolsko ministrstvo sicer po besedah Kežmanove od osamosvojitve Slovenije namenja pozornost vsem, ki skrbijo za ohranjanje slovenske po svetu. Tako pripravljajo različne seminarje, financirajo redni študij ter skrbijo za opremljanje z didaktičnimi pripomočki. Za spodbujanje razvoja znanja slovenskega jezika skrbi tudi parlamentarna komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, je dejal predsednik omenjene komisije Franc Pukšič (na sliki). Aktivno namreč pripravljajo zakon o Slovincih po svetu, pri čemer jih ne vodi dnevna politika, je še poudaril po poročanju Slovenske tiskovne konference Pukšič.

S 13. STRANI

BREŽČASNI ŽAR

Bogastvo celote se je odražalo v dragocenih stilnih kostumih gostje Marije Žarak, s 40-letno predanostjo kostumografiji. Scenograf Aljoša Paro je prizorišče izvirno razmejil z elegantno naravno polkrožno zaveso, ki je zastirala privzdignjen prostor. Izredno sugestivna je bila scenska slika, orošena z dežjem, in ona, zastrta s srebrnimi trakovi, polna simbolične nesmrtnosti.

Kratka, Parova predstava s svojim večplastnim žarom zadovolji široko paleto gledalcev, od tistih, ki zasledujejo le površinsko dogajanje, do tistih, ki v delu iščejo globlji pomen.

S 13. STRANI

SAMOBITNOST

To je tista zmeta, zaradi katere naši umetniki vse bolj iščejo svoj prostor v širšem slovenskem prostoru matične domovine in pa seveda v italijanskem in prav zato ne več pri nas, kar je za našo manjšino napovedana katastrofa, saj se bodo posledice videle šele čez nekaj let, če jih že danes sami niste sposobni videti!

Poniževalen odnos do umetnika, neplačevanje in načrtno podplačevanje njegovih kulturnih uslug in največkrat naravnost nesramen odnos do umetnika pri nas seveda ne vodi nikamor, našo manjšino pa gotovo pelje v kičasto in vsem odvečno folkloro, s katero ne bo vedel nihče, kaj naj v prihodnje stori!

Prav bi bilo, da bi o teh stvareh letos ob Prešernovem dnevu razmišljali, in to vsi in ne samo govorniki na Prešernovih proslavah in tisti, ki še verjamejo v slovensko kulturo!

DA SE SPOUNEMO BET PREVIDNE!

Jakec: Ma, poslušme, ti si slišau govor ued našga župana u Rižarne? Mene se zdi, da je nardo prou ano dejanje politične modrosti jen pravičnosti, da ga je dal prevest jen pole tudi prebrat u slovensčini. Poleg usega je naredo tudi lepo figuro, ker ni popustu Menii jen njegovem!

Mihec: A, gotovo, sem posluš! Jen se strinjam, de je blo politično modro, kar je naredo. Ma, ne mislit, da je tu ratalo samo ued sebe. Glej, ki je jasno, da je naš župan dobil točne napotke, kako nej od zdej naprej obravnava slovensko vprašanje, jen taku bo delo. Jen ni rečeno, da je tu na konec koncev za nas dobro.

Jakec: Nej bo, kuker če! Jest, ti povem prou po pravici, sem biu vesel, ma ne samo zaradi govora, ma predusem, ker je našga odbornika za kulturo, Menio, prou zvijalo ued jeze in se je to tudi čulo,

kaku je ves jezen zmerjo jen žalo župana, de je izdajauc, de je nesramen jen nespameten, de je zatajil volilne obljube jen da poriva občino v dvojezičnost.

Mihec: A, to te je veselilo?! Sej te lahko veseli. Jemeš prou! Na vzven je res taku zgedalo, kuker da če Menio zvit ued svjete jeze. Ma, da sem čisto iskren, mene, kader je tako žaljivo govoru, se ni zdelo, da bi bil čisto naraven. Morda falim, ma se mi je zdelo, kuker de be jegro, jen de se muora za soje volilce jen podpornike djelet strašno jezenega, u resnice pej je tudi on dobil naročila, do kam sme jen kje nej se ustave. Da je taku, mi prave dejstvo, da so pred par dnevi predstavle dokument, ki diši po Finiju jen so se sami za en cajt suspendirali, kar politično gledano, ne pomene prou doste. Jen če

bi Dipiazza tou, jem enostavno jem preklicou mandat jen imenoval anga nouga odbornika za kulturo jen bi blo.

Jakec: A, tako misleš? Čješ reč, da ni za bet veseli?

Mihec: Ma, ne! Zakej se ne bi veselili, da je tržaški župan naredo, kar je naredo. Za našo stvar je blo to dobro! Če drugega ne, je tu olajšalo djeleto predsedniku deželnega sveta Martiniju, da je v petek na slovesnosti ob 40-letnici razglasitve avtonomne dežele Furlanije-Julijske krajine lepo pozdravo po slovensko jen furlansko jen u svojem slavnostnem govoru poudaro, da je dežela dobila svojo avtonomijo prou zaradi svojega obmejnega stanja jen prisotnosti slovenske manjšine.

Jakec: Ja! Jen tedi u tem primeri je Menio zvijalo, kuker de bi ga boleu trebuh.

Mihec: Ja, da mu je blo nerodno. Ma, ni mogueu prou neč! Befel je biu jasen. Pomirit je treba skrajneže, dat Slovencem ano majno zadoščenje jen počaket, da se stvari obrnejo taku, kuker je treba! Tu, da je slovensčina prisotna u Rižarni jen na slavnostni seji deželnega sveta, je gotovo važno, ma bolj me zanima, kako bo sez kraškim parkom jen kedu ga bo zares upravljaj, al pej če se bo tržaška občina u celoti spravla v okvir območja, u katerem velja zaščitni zakon za slovensko manjšino.

Jakec: Aaa, tu pej, tu! Češ reč, da je vse lepou jen prou,

ma da je važno, kako se zgodba konča, jen ne samo, kako grejo posamezna poglavja te naše knjige.

Mihec: Točno taku, jen se mi zdi tudi važno videt, kako bojo ravnali naši politiki. Naši senatorji, župani jen izvoljeni predstavniki, kaj bojo delali naši voditelji civilne družbe. Sej znaš, zdej se bližajo deželne volitve, jen marsikaj se reče jen naredi prou zatu, da se zbira volilne glasove. Ni kej. Taka je narava politikov!

Jakec: Oh, pestmo deželne volitve, dej. Ta tema nas še čaka.

Mihec: Ne čaka! Volilna kampanja se je že začela jen je v polnem teku, saj videš, kako se vsi že strašno motajo. Tudi leva sredina se je že lotila. Illy, denmo reč, je strašno priden jen je šol še na srečanje ued Slovenske skup-

nosti. Prou lepu je govorou ued deželnega statuta jen ued kraškega parka jen pravic lastnikov, jen...

Jakec: Kaj Illy, še Močnik je bil tam, pomisli, jen tedi on, vsaj taku pravejo, se pripravljajo na volitve. Ma, ne vje, da ni edini tržaški kandidat, ki se misle predstaviti na Illyjevi listi.

Mihec: Ma ne mi reč?!
Jakec: Eh, ja. Boš ben vido! Še bo lušno in zabavno.

Mihec: To si pej predstavljaj. Ma tu še ni za praviti, sej bo zadosti slabe volje jen se prou bojim, da bojo ponovili napake, ki so jih djelali v Nabrežini.

Jakec: Ma, kaj čješ. To so majhne stvari. Mene pej zdej an velik problem martra. Strašno me žeja. Kaj rečeš, če bi jest in ti šli lepou kej spit?

Mihec: Uuh, dobra ideja. Pejmo, pejmo. Prou praveš, tu bo narbolj pametno!